پنجابی کہانیاں

[جگت گیر کہانیاں دے ترجمے]

عبدالعزیز ملک

Scanned with CamScanner

پنجابی کہانیاں

[جگت گیر کہانیاں دے ترجمے]

اُلتھّن ہار
عبدالعزیز ملک

Scanned with CamScanner

پنجابی کہانیاں

[جگت گیر کہانیاں دے ترجمے]

اُلتھن ہار

عبدالعزیز ملک

مثال پبلشرز

رحیم سینٹر، پریس مارکیٹ، امین پور بازار، فیصل آباد

Scanned with CamScanner

سبھے حق راکھویں ©

ناں کتاب : پنجابی کہانیاں
[حکمت بھریاں کہانیاں دے ترجمے]

اُلتھن ہار : عبدالعزیز ملک

پہلی واری : دسمبر 2018ء

چھاپن ہار : محمد عابد

چھاپہ خانہ : سلیم نواز پرنٹنگ پریس

مُل : 300 رُپے

Punjabi Kahaniyan

Translated By:

Abdul Aziz Malik

Edition - 2018

ناشر

مثال پبلشرز رحیم سینٹر پریس مارکیٹ امین پور بازار، فیصل آباد
Ph: 2615359-2643841, Cell: 0300-6668284
E-mail: misaalpb@gmail.com

شوروم

مثال کتاب گھر، صابریہ پلازہ، گلی نمبر 8، منشی محلہ، امین پور بازار، فیصل آباد

عالی ہمت، عالی حوصلہ، عالی دماغ

ملک عالی خان گھنجیرا

دے ناں

فہرست

Scanned with CamScanner

کُجھ گلاں اُلتھن ہاردیاں

ہمیشہ کانزا ایہہ روایت لگی آندی کہ ترجے نوں تخلیق توں گھٹ درجہ دتا ویندا حالاں کہ ترجے داکم اُتنا ای اوکھا جتنا تخلیق دا۔ انصاف کریئے تاں اصل گل ایہہ وے کہ ترجے دی اہمیت کسے صورت وچ تخلیق توں گھٹ نہیں۔ ایہہ ترجمہ ای ایہہ جیہدے راہیں اسیں ڈوجیاں قوماں تے تہذیباں دی فکرتوں آگاہ ہوندے آں۔ چنگا تے مِیاں پرونیاں ترجمہ نگار اوہ نہیں جیہڑا زباناں نال جان پچھان رکھدا ہووے بلکہ اوہ ایہہ جیہڑا Source Language دی تہذیب تے ثقافت نال وی ڈوگھی دلچسپی رکھدا ہووے۔ تہذیب نوں سمجھے بنا معنی تائیں اپڑنا بہوں اوکھی گل ایہہ۔

ڈاکٹر جمیل جالبی دا آکھنا ایہہ کہ ترجے راہیں ہک پاسے تاں نویں خیالات زبان وچ داخل ہوندن، تے دوجے پاسے زبان دی قوتِ اظہار نوں تازگی ملدی۔ کوئی وی زبان ہووے اوس ویلے تائیں ترقی نہیں کرسگدی جیس ویلے تائیں اوہ دوجیاں زباناں دے لفظ تے خیالات نوں جذب کرن دی صلاحیت نہ رکھدی ہووے۔ جے ویکھیا ونجے تاں اج دے دور وچ انگریزی ایس خوبی دے سرتے دنیا دیاں ساریاں زباناں تے لَت بھوائی کھلی۔ میں سمجھداں کہ ایہہ گل صرف زباناں تائیں محدود نہیں قوماں دی ترقی وچ وی ایہدا اوڈا ہتھ ہوندا۔

ہکو زبان بولن آلیاں دا نقطۂ نظر اتنا وسیع نہیں ہوسگدا جتنا اپنی زبان دے نال

نال دوجیاں زباناں توں اثر قبول کرن آکیاں دا ہوندا۔ ایس گل نوں مُکھ رکھدیاں ہویاں آکھیا جاسگدا اے کہ ترجے نال نویاں سوچاں تے نویں پہلو ظاہر ہوندن، جیہدی وجہ توں نقطۂ نظر وچ وسعت پیدا ہوندی۔ ہک زبان دیاں لوکاں نوں ایس گل دا پتا لگدا اے کہ اوہناں دی تہذیبی تے ثقافتی قدراں تے دوجیاں قوماں دیاں تہذیبی تے ثقافتی قدراں دے وچکار کیہ فرق ایہہ۔ ایس عمل دے نال قوماں نوں اپنیاں کمزوریاں تے کوہتاہیاں دا علم ہوندا تے اوہ ترقی ول قدم اٹھیندیان۔

ایہناں گلاں نوں ویدھیاں ہویاں ترجے دی اہمیت توں انکار نہیں کیتا ونج سگدا۔ ویکھیا ونجے تاں اج دے دور وچ علم بہوں ترکھیائی نال ترقی کریندا پیا۔ ایس وچ کوئی شک نہیں کہ ماضی دی نسبت اج علم دی پدھر بہوں اُچی ایہہ۔ علم دی ایس ترقی دا، ہک زبان توں دوجی زبان وچ منتقل ہوون دا عمل چوی گھنٹے جاری ایہہ، ایس جگت گیر منظرنامے وچ پنجابی دے شیدائیاں کانڑ ترجمہ چیلنج ای نہیں، موت حیاتی دا سوال ایہہ۔ جے اج ایس علمی ترقی نوں تھوڑے توں تھوڑے ویلے وچ پنجابی وچ منتقل نہ کیتا گیا تاں اسیں عالمی دوڑ وچ پچھا رہ وسانہہ، تے پنجابی ہک قدیم، بے فائدہ تے مردہ زبان بن کے رہ ویسی۔ ترجمہ اج ویلے دی لوڑ ایہہ، میں دعویٰ نال آکھ سگداں کہ ایس زبان وچ ایہہ طاقت موجود ایہہ کہ ایہہ علمی، ادبی، سائنسی، تکنیکی تے فلسفیانہ موضوعات نوں بیان کرن دا گُن رکھدی۔

میں ایس کتاب دے وچ دنیا بھر دے ادب دیاں چونڑویاں کہانیاں اپنی ماں بولی وچ اکٹھا کرن دی کھیچل کیتی، تاں جے اساڈے دیسی ماحول دے لکھاریاں تے ادب دے شوقین لوکاں نوں دنیا دے ادب دے رجحانات، تکنیکاں تے وکھو وکھ ملکاں دی ثقافت دا پتا لگے۔ ادب کس پاسے نیوان رکھدا، تے کیہڑیاں نویاں تبدیلیاں ایہدے وچ ساہویں آندیاں پئیاں ایہن، ایہدا پتا لگے۔ پنجابی زبان جیہدے وچ شاعراں دی تھوڑ نہیں پر نثر نگار بہوں گھٹ پیدا ہوئے ایہن، ایس گل نوں مُکھ رکھدیاں ہویاں آکھیا جاسگدا اے کہ شاعری

دے نال نال پنجابی نثر تے وی زور دتا جاوے، تاں جے پنجابی دے وچ اگانہہ ودھن تے حالات دا ساتھ دیوون دی طاقت پیدا ہووے۔ جیہڑی زبان وچ تخلیق، تحقیق تے لے دے دا عمل رُک ونجے اوہدے زمانے توں پچھاں رہن دے ممکنات ودھ ویندن۔ ایہہ گل اج دے دانشوراں تے سوجھواناں نوں پلے بنھن دی لوڑ ایہہ۔

عبدالعزیز ملک

لیکچرار اُردو

گورنمنٹ کالج یونیورسٹی، فیصل آباد

Scanned with CamScanner

ایلس منرو

''مہاندرہ''

(ہک ایہہ جیہے بندے دی کہانی جیہدے چہرے تے جماندرو نشان آہ)

ایلس منرو دا تعلق کینیڈا دی دھرتی نال ایہہ۔اوہناں پچھلیاں کجھ وریاں توں کہانی کار دی حیثیت نال خاصی شہرت کمائی۔اوہناں دا پہلا کہانیاں دا پراگا۱۹٦۸ وچ ساہبویں آیا۔اوس ویلے توں لے کے ہن تائیں اوہناں دے بارہ پراگے ساہبویں آگئے ایہن۔کہانیاں دے نال نال اوہناں دا ہک ناول وی ساہبویں آیا ایہہ،جیہدا ناںLives of Girls and Women ایہہ۔اوہناں دی ادبی سیوک نوں مکھ رکھدیاں ہویاں سرکارنے اوہناں نوں۲۰۱۳ وچ ادب دا نوبل انعام دتا۔ ایس توں پہلے اوہ گورنر جنرل لٹریری ایوارڈ آف کینیڈا، لینن لٹریری ایوارڈ تے مین بُکر انٹر نیشنل ایوارڈ لے چکیاں آہن۔ ادب وچ نوبل انعام لین آلی اوہ کینیڈا دی پہلی لکھاری ایہہ۔" مہاندرہ"اوہناں دی ہک چونڑویں کہانی ایہہ جیس وچ ہک ایہہ جیہے بندے دی نفسیات وکھائی گئی ایہہ جیہڑا جماندرو ہک کمزوری دا شکار ایہہ،جیس نے اوہدی شخصیت تے ڈوگھا اثر پایا۔ کہانی تہاڈے ساہبویں ایہہ، پڑھو تے فیصلہ کرو۔

مین یقین ایہہ کہ میرے پیو میرا چہرہ صرف ہکی واری ویکھیا آہ۔اوس توں پچھے

شاید اوہنوں ویکھن دی لوڑ ہی ناہی پئی۔

اوہناں دیہاڑیاں وچ، جا تک بال جمن دے ویلے شوہراں نوں آپریشن تھیٹر وچ وین دی اجازت ناہی ہوندی۔ نہ تاں اوہ ہسپتال دے اوہناں کمریاں وچ ونج سگدے آہن، جتھے سوانیاں جا تک جاون توں مُہرے پیڑاں برداشت کریندیاں آہن۔شوہر اپنی سوانی نوں صرف اوس ویلے مل سگدے آہن جیس ویلے اوہناں نوں نوا دھوا کے اپنیاں کمریاں وچ گھل دِتا وینداآہ۔میری ماں وی ہک نجی (پرائیویٹ) کمرے وچ آہی،جیہڑا قصبے وچ اوہناں کا نز عزت دی وجہ بنیا آہ، نیڑے تریڑے اوسے ویلے حالات نے اپنا مکھ پھیرنا شروع کر دتا آہ۔

مین ایس گل دا نہیں پتا کہ میرے پیو میری ماں نوں ویکھیا آہ یا مین۔۔۔، پر میری پہلی جھلک اوہناں کمرے دی باری وچوں ویکھی آہی۔میرا خیال ایہہ شاید اوہناں پچھے ویکھیا ہووے۔جداں امی کمرے توں باہر اوہناں دی کاوڑ بھری آواز سنی تاں اوہ سمجھ ناہی سگی کہ ایہدی وجہ کیہ ایہہ۔آخر اوس ہک پُتر جایا آہ جیہڑی ساریاں مرداں دی سِک ہوندی۔

مین پتا ایہہ، اوہناں کہ آکھیا آہ، یا جیہڑا میری ماں مین دسیا''ایہہ وڈھے ہوئے گوشت دا لوتھڑا کیہ ایہہ؟ تے''ایہہ نہ سمجھیں کہ توں ایہنوں گھر لیا سگدیں۔''

میرا چہرا ہک پاسوں بالکل ٹھیک آہ، تے ہن وی ایہہ۔میرا سارا جُثہ وی موڈھیاں توں لے کے پیراں تائیں نارمل آہ۔اکی انچ لمبائی، اٹھ اعشاریہ پنج پونڈ وزن، ہِکا مرد بچہ، نواں نواں جیس سفر توں میں آیا آہس اوہدی وجہ توں میرا رنگ رتا آہ۔

میرا جماندرو نشان رتا نہیں بلکہ جامنی آہ، جیہڑا انکیاں ہوندیاں بہوں ڈوگھا آہ، پر جیویں جیویں میں وڈا ہوندا گیئم، ایہہ مدھم پوندا گیا، پر اتنا مدھم وی نہیں کہ کسے دی توجہ ایہدے ول نہ ہووے۔ایہہ نشان ای لوکاں دی توجہ میرے ول مبذول کریندا آہ۔اوہ

Scanned with CamScanner

لوک حیران ہوندے آہن جیہڑے پہلے میرے کھبے پاسوں، تے وت میرے سجے پاسوں ویدھے آہن۔ انج لگدا آہ جیویں کسے میرے چہرے دے سجے پاسے انگوراں دا رس ویٹ چھوڑیا ہووے، جیہدے نال ہک وڈے سارے چھِٹے دا نشان پے گیا، جیہڑا میری پکّی تائیں وینداں ویندیاں نُھکناں وچ بدل گیا، تے میرے نک دے کولوں لگھدیاں ہویاں میری اکھ تائیں اپڑ گیا آہ۔

''ایس نشان دی وجہ توں تہاڈی ایس اکھ دا چِٹا حصہ بہوں صاف دے سوہنا لگدا آہ۔ ایہہ وی اوہناں فضول گلاں وچوں ہک آہی، جیہڑی میری ماں میرا دل رکھن کانڑ کریندی آہی۔ پر اوپری گل ایہہ وے کہ مین اوہدی ہر گل تے یقین آہ۔

سدھی جیہی گل ایہہ میرا پیو مین گھر آون تے روک تاں نہ سگیا، پر میرے وجود میرے ماں پیو دے وچکار ہک خلیج حائل کر دتی۔ حالاں کہ میرے کانڑ ایہہ یقین کرنا اوکھا آہ کہ میرے آون توں مہرے، اوہناں دے وچکار کوئی اختلافات نا ہن، کم از کم کُجھ غلط فہمیاں تے نا امیدیاں ضرور آہن۔

میرا دادا ہک ان پڑھ بندا آہ، جیہڑا پہلے چمڑے دا کاروبار کریندا آہ تے وت ہک دستانے بناون آلی فیکٹری دا مالک بن گیا آہ۔ ویہویں صدی دے گزرن دے نال نال اوہدی خوشحالی وچ وی اضافہ ہوندا گیا، پر میرے دادے دا وڈا جیہا گھر اُنجے دا اُنجے رہیا، خانسامے تے مالی سمیت۔ میرے پیو چوداں جماعتاں پڑھیاں، وت ہک کمپنی وچ نوکر ہو گیا، جیہڑے ویلے فیکٹری بند ہو گئی، تاں اوہناں بیمہ کمپنی وچ کم شروع کر لیا۔ اوہ اپنے قصبے وچ وی اُنجے مشہور آہن جیویں اپنے کالج دے وچ۔ گالف چنگی کھیڈ لیندے آہن تے نالے ہک چنگے کشتی ران وی آہن۔ (شاید مین ایہہ دسنا بُھل گیا کہ اسیں ہک جھیل دے کنارے چٹان دے اُتے وکٹورین طرز دے بنے ہوئے مکان وچ رہندے آسے، جتھوں ڈبدا ہویا سورج صاف دسدا آہ)

گھر دے وچ میرے پیو دی ہک خصوصیت اوہناں دا ہر ویلے نفرت تے کاوڑ دا اظہار آہ۔ ایہہ دویں کم اوہ اکٹھے کریندے آہن۔ اوہناں نوں بہوں ساریاں شیواں نال نفرت آہی، کئی پکواناں نال، گڈیاں نال، موسیقی نال، کسی دے بولن نال، کسے دے کپڑیاں نال، ریڈیو تے بولن آلیاں مسخریاں نال تے وت ٹی وی تے بولن آلیاں اداکاراں نال۔ نال ای نال اوہناں نوں دوجی نسل تے دوجے طبقے دے لوکاں نال وی نفرت آہی، جیہڑی اوہناں دیہاڑیاں وچ روایتی گل آہی۔ (پر اوہ شاید ایس گل دا اظہار کُجھ ڈھیر شدت نال کریندے آہن) سچی گل ایہہ وے، بہوں سارے لوک اوہناں دی گل نال اختلاف نا ہن کریندے، بھانویں اوہ اوہناں دے کشتی رانی دے بیلی ہوون یا کمپنی وچ نوکری کرن آلے پرانے یار بیلی۔ میرا خیال ایہہ اوہناں دا تیز رویہ لوکاں کانڑ بے چینی دی وجہ آہ، شاید ایہا گل اوہناں کانڑ شاباش دی وجہ وی آہی۔

لوکاں دی رائے ایہہ آہی کہ اوہ ہر گل دا کُھل کے اظہار کریندے آہن تے ہمیشہ کانڑ سدھی گل کریندے آہن۔ یقین آلی گل ایہہ کہ میرا وجود اوہناں کانڑ شرمندگی دی وجہ آہی۔ گھر وچ ناشتا اوہ ہکلیاں کریندے آہن تے دوپہر دے کھانے کانڑ گھر نا ہن آندے، میری ماں میرے نال کھانا کھاندی آہی، البتہ رات دے کھانے دا کُجھ حصہ اوہ میرے نال تے باقی میرے پیو نال کھاندی آہی۔ پچھے ایس معمول وچ ایہہ وٹاندرا ہویا کہ میرے کھاون دے ویلے اوہ میرے کول بیٹھی رہندی آہی پر کھانا اوہناں دے نال کھاندی آہی۔

سِدھی جیہی گل آہی میں اوہناں دی شادی شدہ حیاتی وچ کوئی چنگا اضافہ نہ کیتا۔ پر اوہناں دوواں دی شادی ہوئی کیویں؟ میری ماں کدیں کالج نا ہی گئی، سکول وِنجن کانڑ وی اوہنوں پیسے ادھارے منگنے پوندے آہن۔ کشتی رانی توں اوہنوں ڈر لگدا آہ، اوہ گالف وی نا ہی کھیڈ سگدی، جے اوہ سوہنی آہی، جیویں کہ لوک دسیندن (اپنی ماں دے سوہنپ نوں جانچنا کُجھ اوکھا کم ہوندا) اوس ویلے وی اوہ اتنی سوہنی نا ہی کہ میرے پیو نوں

Scanned with CamScanner

موہ سگدی۔ ایہہ جیہیاں سوانیاں نوں اوہ ''جادوگرنیاں'' آکھیا کریندی آہی، تے اپنی عمر دے آخری حصے وچ ''گڈی''۔ میری ماں سرخی ناہی لیندی تے والاں نوں اپنے سر دے پچھے گُجھ انج بنھ کے رکھدی آہی کہ اوہدا چیڑا اچیا متھا ہور ساہویں آویندا آہ۔ اوہ ہمیشہ پرانے طرز دے کپڑے پیندی آہی جیہڑے چنگے بھلے بے ڈھنگے ہوندے آہن۔ حالاں کہ اوہ اوہناں سوانیاں وچوں آہی جیہناں بارے سوچیا ویندا کہ سُچے موتیاں دا ہار پیندیاں ہوسن، پر میرا خیال ایہہ اوس انج کدیں وی نہ کیتا۔

میرے آکھن دا مطلب ایہہ ہے کہ ویکھن وچ تاں میں اوہناں دے اختلاف دی وجہ آہس، پر حقیقت وچ میں اوہناں کانڑ سوکھ وی آہس، کیوں جے اوہ ہک دوجے توں دور رہن وچ خُوش آہن۔ جتنا ویلا میں قصبے وچ رہیُم کدیں کسی میاں بیوی وچکار طلاق دی گل ناہی سُنی۔ جیہدا مطلب آہ او تھے انج دے ہور وی لوک، انج دے جنے سوانیاں رہندے آہن جیہڑے ہک چھت تلے رہن دے باوجود وکھریاں وکھریاں حیاتیاں لگھیندے پئے آہن، تے ایہہ وی سمجھدے آہن کہ گُجھ غلطیاں معافی دے قابل نہی ہوندیاں، گُجھ داغ ایہہ جیہے ہوندن جیہڑے کدیں نہیں دھوپدے۔

جیہڑا کہ عموماً ایس طراں دیاں کہانیاں وچ ہوندا، میرے پیونوں تمباکو تے شراب پیون دی وجہ توں دل دا دورہ پیا تے گُجھ مہینے بستر تے پئے رہن توں پچھے اوہ انتقال کر گئے۔ حالاں کہ اوہناں دے بہوں سارے یار بیلی تمباکو تے شراب پیندے آہن۔ ایہہ کائی ایڈی حیران ہوون آلی گل ناہی کہ میری ماں اوس اوکھے ویلے وچ میرے پیو دی بہوں سیوا کیتی آہی، بجائے ایس گل دے کہ اوہ اوہناں دے شکر گزار ہوندے، اوہ اوہناں نوں گالیاں دیندے آہن تے اپنی بیماری دا ذمہ دار سمجھدے آہن۔

کفن دفن دے موقع تے ہک چٹیاں والاں آلی سوانی مین آکھیا۔ ''تیری ماں بہوں نیک سوانی ایہہ'' مین اوہ سوانی اُکا چنگی نہ لگی۔ میں اوس ویلے کالج دے دوجے سال

وچ آہس تے ہالے میں کائی نوکری وی ناہی کیتی۔ میرے یار بیلی لکھاری تے اداکار بنن دی منصوبہ بندی کریندے پئے آہن، جیہڑے نہ صرف گُنی، مذہب توں نسے ہوئے، سماجی نقاد آہن بلکہ بڑے خلوص نال ویلا ضائع کریندے آہن۔ مین ایہہ جیہے لوک اُکا پسند ناہن، جیہڑے نیک لوکاں آر ہوون، سچی گل تاں ایہہ ہے کہ میری ماں کدیں نیک نظر آون دا جتن وی ناہ کیتا۔ ایہہ جیہے کسی وی خیال توں اوہ اتنی دور آہی کہ اوس کدیں گھر وچ مین اپنے پیو دے کمرے وچ ونجن تے اوہناں نال صلح کرن کانڑ وی کدیں ناہ آکھیا۔ یقیناً اوہ بیوقوف ناہی۔

میری ماں دی توجہ ہر ویلے میرے تے رہندی آہی۔ نو ورہے دی عمر تائیں اوس مین آپ پڑھایا تے وت مین سکول گھلیا۔ ایہہ ترکیب کوئی خاص کارگر ناہی، نازاں نال پلے ہوئے، جامنی رنگ دے چہرے آلے بال نوں بکسی واریں شرارتی بالاں دے ہاسے مذاق تے ہمبڑیاں میہنڑیاں کانڑ چھوڑ دتا ونجے۔ سکول وچ لکھیا ہویا ویلا میرے کانڑ بھیڑا ثابت نہیں ہویا۔ میں ہُن وی سوچیناں کہ اوہ کیویں ہوگیا؟ شاید میرے لمے قد تے وٹے ہوئے جُثے دی وجہ توں۔ میرا خیال ایہہ کہ جتنا نفرت آمیز ماحول مین گھر وچ ملیا اوہدے مقابلے وچ کائی وی دوجی جاگھ میرے کانڑ ایس توں چنگی آہی۔ سکول وچ کسے نوں میرے نال ہمدردی جتاون دی لوڑ ناہی۔ اوہ سارے مین ''انگور دا دانہ'' آکھ کے سدیندے آہن۔ او تھے ہر کسے دا کوئی نہ کوئی عرفی ناں ضرور ہوندا، جیویں ہک چھوہر دا ناں ''گندا انڈا'' آہ، جیہدے پیراں وچوں ہر ویلے بو آندی رہندی آہی، جیہڑی شاید کدیں کدائیں نہاون دی وجہ توں آہی۔ میں اپنی ماں نوں اوتھوں چٹھیاں لکھدا آہس۔ جواب وچ اوہ مین بہوں پیار نال قصبے تے گرجا گھر دیاں گلاں لکھدی آہی۔ مین یاد ایہہ کہ اوس ہک واریں مزاحیہ انداز وچ گھر وچ سوانیاں دی دعوت دے انتظامات بارے لکھیا آہ، پر ایہدے وچ میرے پیو دے حوالے نال کوئی طنز ناہ، جیہناں نوں اوہ ''سرتاج'' آکھ کے سدیندی آہی۔

Scanned with CamScanner

میریاں نظراں وچ میرا پیو ہک شکاری آہ تے میری ماں میری محافظ، مین یقین ایہہ میری ایہہ تشبیہ بالکل ٹھیک ایہہ۔ پر سکول دنجن توں مُہرے، میری کہانی وچ صرف ایہا دو پاتر نا ہن، نہ ای گھر دا ماحول اوہ بکلی جا گھ آہی، جیہدے بارے میں جاندا آہس، بلکہ میری حیاتی دے ڈرامے وچ کوئی ہور وی آہ۔

حیاتی دا ڈراما۔۔۔ ایہہ لکھن وچ میں جھجھکداں پیاں، کدائیں ایہدے وچ طنز دی ملاوٹ تاں نہیں ہوگئی۔ پر میرا خیال ایہہ کہ ایہدے وچ کوئی حرج نہیں کہ میں اپنی حیاتی دے حالات و واقعات دے اوہناں پکھاں تے چانن پاواں کہ میں ایس گل دا فیصلہ کیویں کیتا کہ مین پیسے کماون کانڑ کیہ کرنا؟

میں اداکار بن گیا آہس۔ حیرانی آلی گل ایہہ ناہی! کالج وچ میرا واسطہ اوہناں لوکاں نال ریہا جیہڑے تھیٹر وچ اداکاری کریندے آہن، آخری ورہے تاں میں ہک ڈرامے وچ ہدایت کاری وی کیتی آہی۔ لطیفہ ایہہ وے، جیہڑا میں آپ گھڑیا کہ کیویں میں ناظرین دے ساہویں، اوس پاسے کھلوندا آہس کہ میرا ادھا چہرہ جیہڑا نشان زدہ آہ، ہمیشہ دوجے پاسے ہوندا آہ، میں سٹیج توں اپٹھے پیر پچھاں ویندا آہس۔ پر ایس طراں دیاں چالاکیاں دی مین لوڑ ناہی۔

اوہناں دیہاڑیاں وچ ریڈیو توں باقاعدہ ڈرامے نشر ہوندے آہن، خاص کر اتوار دی شام خصوصی نشریات ہوندی آہی جیہدے وچ شیکسپیئر تے ابسن جیہے لکھاریاں دے ڈرامے نشر ہوندے آہن۔ میری آواز وچ تنوع آہ تے تھوڑی جیہی تربیت نال اوہ ہور چنگی ہو گئی۔ پہلے پہل مین نکے کردار دتے گئے، پر جیویں جیویں ٹی وی دا دور آندا گیا، ریڈیو تے میرا کم ودھن لگ پیا تے میرے سُنن آلیاں دی تعداد وچ اضافہ وی ہوندا گیا۔

وت میں اداکاری چھوڑ دتی، تے اپنی سوہنی آواز دے سر تے اناؤنسر بن گیا۔ مُہرے ''ونے پیگ'' وچ تے وت ''ٹورنٹو'' وچ۔ وت اگلیاں دیہاں ورہیاں تائیں میں ہفتے

دے پنج دیہاڑے دوپہر وچ نشر ہوون آلے موسیقی دے شاندار پروگرام دا میزبان ریہا۔ گاؤناں دی چونز میں آپ ناہس کریندا، جیویں کہ بہوں سارے لوک سمجھدے آہن، مین تاں موسیقی نال کوئی خاص ٹھرک ناہ، پر میں ہک چنگا ریڈیو میزبان فیاد ویندا آہس۔ میرے پروگرام بارے پورے ملک وچوں چٹھیاں آندیاں آہن، جیہدے وچوں بہوں بڈھیاں دے دارالامان دی طرفوں، انہیاں دیاں سکولاں وچوں انہیاں پڑھاکواں دی طرفوں، کاروبار کانڑ لمے پینڈے کرن آلیاں لوکاں دی طرفوں، گھریلو سوانیاں دی طرفوں، جیہڑیاں دوپہر ویلے گھر ہکلیاں کھانا بناون یا کپڑے استری کرن وچ رُجھیاں ہوندیاں، یا پیلیاں وچ ہل چلاون آلے ٹریکٹر ڈرائیوراں دی طرفوں ہوندیاں آہن۔

جیس ویلے میں ایس کم توں ریٹائر ہوون دا فیصلہ کیتا، تے مین جذبات دیاں بھریاں ہویاں ڈھیر ساریاں چٹھیاں ملیاں۔ لوک آدھے آہن کہ اوہناں نوں ایہہ محسوس ہوندا کہ جیویں اوہناں دا کوئی قریبی سجن یا گھر دا فرد اوہناں توں وچھڑ گیا ہووے۔ اصل گل ایہہ وے کہ اوہناں دے آکھن دا مطلب ایہہ آہ کہ ہفتے دے پنج دیہاڑے کُجھ چر کانڑ میں اوہناں دی حیاتی دے خلانوں پُر کر دیندا آہس۔ اوہناں نوں کُجھ چر کانڑ کسے شے دی کمی محسوس ناہی ہوندی، جیس کانڑ اوہ میرے شکرگزار آہن۔ حیرانی دی گل ایہہ وے کہ میرے اپنے جذبات وی کُجھ انج دے ای آہن۔ ریڈیو تے براہِ راست چٹھیاں پڑھدیاں ہویاں میری آواز بھرا گئی آہی۔

ویلے دے نال نال ریڈیو پروگرام نال جُڑیاں ہویاں یاداں بھُلدیاں گئیاں، نویں نویں تعلقات بندے گئے۔ مین کسے وی قسم دے خیراتی پروگراماں وچ حصہ لین یا جذباتی تقریراں کرن توں ہوڑ دتا گیا۔ میری ماں دا کُجھ ورہے پہلاں انتقال ہو گیا آہ۔ پر میں اپنا آبائی گھر ناہ ویچیا، صرف کرائے تے دے چھوڑیا آہ۔ ہُن میرا ارادہ آہ کیہ اوہنوں ویچ چھوڑاں، ایس کانڑ کرائے داراں نوں نوٹس گھلیا تے فیصلہ کیتا آہ کیہ کُجھ ویلے تائیں

اِتھائیں رہساں تاں جے کجھ ضروری مرمت کراسگاں۔ خاص طور تے باغیچے دی حالت ذرا چنگی ہوونجے۔

جوانی میں ہکلیاں ناہی لگھائی۔ میرے سامعین توں ہٹ کے میرے یار بیلی وی آہن جیہناں وچ سوانیاں وی شامل آہن۔ کجھ سوانیاں انج دیاں ہوندیاں جیہڑیاں مرداں نال ہس کھیڈ کے تھوڑا ویلا گزار کے اپنا راہ پھدھ لیندیاں۔ ایہہ جیہاں سوانیاں توں میں ہمیشہ دور رہندا آہس۔ جیہڑی سوانی میری حیاتی وچ میرے ساریاں توں نیڑے آہی اوہ ریڈیو دے وچ ریپشنسٹ آہی۔ ہک چنگی، ملاپڑی جیہڑی ہک ہکلی چار بالاں نوں پلیندی پئی آہی۔ میرا ارادہ آ کہ اوہ جیویں ای اپنے بالاں دیاں ذمہ داریاں توں فارغ ہوسی، اسیں پرنیوا کرلسانہہ۔ پر اوہدی تکی دھی ایہہ چن چاڑھیا کہ شادی توں بغیر ہک بال دی ماں بن بیٹھی تے اوس میریاں ساریاں امیداں تے پانی پھیر دتا۔ ریٹائرمنٹ توں پچھے جداں میں اپنے آبائی گھر آوڑیا، اوداں وی اسیں ہک دوجے نال ٹیلی فون تے گلاں کریندے آسے۔ وت ہکسی واریں ایہہ خبر سنی کہ اوہ پرنی کے آئرلینڈ ٹُرگئی ایہہ، مین کجھ انج دامنکھ لگا کہ ایہہ وی نہ پچھن ہویا کہ اوہدی دھی تے اوہدا پتر وی نال ویندے پئے ایہن یا نہیں۔

باغیچہ بہوں خراب حالت وچ آہ۔ خودرو بوٹیاں تے جھاڑیاں نال بھریا کھلا آہ، نال ای نال پچھلے سٹھ ستر سالاں دے رُکھاں توں ڈھا ہن آلیاں پتراں دا ڈھیر لگا ہویا آہ۔ تقریباً ادھے درجن سیب دے رُکھ ہالے پچھے آہن، جیہناں تے نکے نکے سیب لگے ہوئے آہن، جیہناں دیاں قسماں دا مین کوئی پتا ناہ۔ باغیچے داجیہڑا حصہ میں صاف کیتا اوہ بہوں تھوڑا آہ۔ جدکیہ جھاڑیاں تے سکے پتراں دا ڈھیر بہوں ڈھیر آہ۔ اوہناں نوں ٹھکانے لاون تے وی میرے پیسے خرچ ہوونے آہن کیوں جے قصبے وچ ایہناں شیواں نوں اگ لاون دی اجازت ناہی۔

ایس باغیچے دی ویکھ چاکھ 'پیٹر' ناں دا مالی کریندا آہ۔ مین اوہدے پیو دا ناں یاد

نہیں۔ اوہ ہک ننگ توں لنگڑا کے ٹُردا آہ تے اپنا سر ہک پاسے نیوا کے رکھدا آہ۔ مین ایس گل دا پتا نہیں کیہ اوہ کسے حادثے داشکار ہویا آہ، یا کسی بیماری دا۔ اوہ ہولی ہولی پر لگاتار کم کریندا آہ تے چنگا بھلا بدتمیز بندا آہ۔ میری ماں ہمیشہ اوہدے نال مٹھے لہجے وچ گل کریندی آہی، پر پچھلاں بارے اوہ، اوہناں دے مشوریاں تے عمل نہ کریندا۔ اوہ مین وی ناپسند کریندا آہ کیوں جے میں اپنی ترے پہیاں آلی سائیکل باغیچے وچ چلائی رکھدا آہس۔ شاید ایس کانڑ وی کہ میں اوہنوں ''پیٹر سنپولیا'' آدھا آہس۔ پتا نہیں ایہہ ناں میں کتھوں سنیا آہ، شاید جاتکاں کانڑ لکھی وین آلی کسی مزاحیہ کتاب وچوں لیا ہوسی۔

اوہدی ناپسندیدگی دی ہک وجہ ہور وی ہوسگدی آہی جیہڑی مین بہوں پچھے پتا لگی۔ اسیں دویں معذور آسے۔ قسمت ساڈے دواں نال ہک جیہی کھیڈ کھیڈی آہی۔ عام طور تے خیال کیتا ویندا کیہ ایس طراں دے لوک ہک ڈوجے داڈکھ ونڈیندے ہوسن، پر اصل وچ انج نہیں ایہہ۔ کسی دوجے نوں معذور ویکھ کے اپنی معذوری داڈکھ ہور ودھ ویندا۔

پر میں ایہہ پورے یقین نال نہ آکھ سگدا کہ میرے نال وی انج ای آہ۔ میری ماں میری حفاظت کجھ انج کریندی آہی کہ بہوں تاں مین ایس گل دا احساس ای کدیں نہ ہویا۔ اوہ آدھی آہی کہ میں تن سکول دی بجائے گھر ایس کانڑ پڑھیندی پئی آں کہ باہر موذی وبا پھیلی ودی، تے اوہ مین جراثیماں توں بچاونا چاہندی۔ مین ایس گل دا پتا نہیں میتھوں وکھ اوہدی ایس گل تے ہور وی کوئی یقین کریندا آہ یا نہیں؟ جتھوں تائیں میرے پیو دے سخت رویے دا تعلق ایہہ، تے اوہ میرے نال نہیں بلکہ ساریاں نال ای انج ای آہ۔

ایتھے میں ایہہ گل دوہراونا چاہنا میرے خیال وچ میری ماں ٹھیک کریندی آہی۔ جے لوک مین میری معذوری دا وت وت احساس دیویندے تاں میرے نکے جیہے ذہن تے بھیڑے اثرات پونے آہن۔ ہُن تاں حالات بدل گئے آہن میرے جیہے جاتک کانڑ لوکاں دی ظاہری نرم دلی تے خدا ترسی بہوں تکلیف دا باعث ایہہ نہ کہ ہاسا

بکھیڑا یا ہکلاپے دا احساس۔ پر ایس وجہ توں میں نکیاں ہوندیاں دیاں بہوں ساریاں انکھیلیاں، شرارتاں تے ایہناں نال جُڑیاں یاداں توں محروم رہیا، جیہدا میری ماں نوں بہلا احساس آہ۔

تقریباً ویہہ ورہے پہلے تائیں، یا شاید ایس توں وی ڈھیر پچھاں، ساڈی ملکیتی جائداد تے ہک ہور نکی جیہی عمارت وی آہی۔ جتھے 'پیٹر' اپنے اوزار وغیرہ رکھدا آہ یا گھر وچ ورتیون آکیاں ایہہ جیہاں فالتو شیواں جیہناں بارے ایہہ فیصلہ نہ ہوسگدا کہ ایہناں دا کیہ کیتا ونجے۔ 'پیٹر' دے وین توں پچھے ایس عمارت نوں ڈھاہ دتا گیا تے باغیچے دا کم ہک نوجوان شادی شدہ جوڑے دے سپرد کردتا گیا جیہڑے اپنے نال نویں آلات لے کے آئے آہن۔ پچھے ایہہ جوڑا باغبانی دے کاروبار نال جُڑ گیا، پر اوس ویلے تائیں اوہ اپنے بالاں نوں گھاہ کٹنا سکھا بیٹھے آہن۔ میری ماں وی باغیچے دے کم وچ دلچسپی لینی چھوڑ دتی۔

اوس عمارت دا ذکر میں ایس کانڑ کیتا ایہہ، تاں جے میں ہک ہور موضوع چھیڑ سگاں۔ فالتو شیواں دا سٹور بنن توں پہلے ایس عمارت وچ دو جنا سوانی رہندے آہن۔ سوانی میرے دادے دے گھر ''آیا'' دا کم کریندی آہی تے اوہدے گھر آلا مالی گھٹ تے ڈرائیور ڈھیر آہ۔ میرے دادے کول ہک شاندار گڈی آہی جیہڑی اوہناں نوں چلاونی ناہی آندی۔ میرے جمن توں پہلے اوہ گڈی تے اوجنا سوانی دوویں اوس وچوں ٹُر گئے آہن، پر عمارت اوتھائیں کھلوتی آہی۔

میرے بچپن دے شروع ورہیاں وچ ایس عمارت وچ شیرون شلز ناں دی سوانی اپنی جاتکڑی نال رہندی آہی، جیہدا ناں 'نینسی' آہ۔ اوہ ایس قصبے وچ اپنے گھر آلے نال آئی آہی، جیہڑا کہ ہک ڈاکٹر آہ تے اتھے کلینک بناونا چاہندا آہ، پر اوہ ہک ورہے دے وچ وچ اوہنوں خون دی بیماری لگی تے اوہ اگانہہ ٹُر گیا۔ شیرون اپنی جاتکڑی نال ایس قصبے وچ بکلی رہ گئی۔ نہ تاں اوس کول پیسا ٹکا آہ، تے نہ ای قصبے وچ ایہہ جیہے لوک آہن

جیہڑے اوہدی امداد کرسگن آ۔ وت میرے پیو اوہنوں انشورنس کمپنی وچ نوکری دے دتی تے ماں دھی ایس عمارت وچ آکے رہن لگ پئیاں۔ میں یقین نال ایہہ ناہ آکھ سگدا کہ انج کدوں ہویا؟ تے جداں میں پہلی واریں نینسی نال ملیا تاں اوہ کتنے ورہیاں دی آہی۔ شاید ترے ورہیاں دی یا چار ورہیاں دی؟ اوہ میرے نالوں ڈیڑھ ورہے نکی آہی۔ کداں اوہ عمارت خالی ہوئی، تے کداں نینسی تے اوہدی ماں اوتھے رہن آئے۔ ایہہ سارا کجھ میری یاداشت دا حصہ نہیں ایہہ۔ اوس ویلے ایس عمارت دا رنگ ہاکا گلابی ناہ، تے ہمیشہ سوچیندا آہس کیہ ایہہ رنگ مسز شلز نوں چنگا لگدا آہ، تے ایس توں ہٹ کے اوہ کسے ہور مکان وچ ناہی رہ سکدی۔

میں اوہنوں ہمیشہ مسز شلز دے ناں توں یاد کریندا آہس حالاں کہ مین اوہدے ناں دا پہلا حصہ پتا آہ۔ اوہناں دیہاڑیاں وچ ''شیرون'' ہک اوپرا ناں آہ۔ ایس گل دا تعلق ہک نظم نال ایہہ جیہڑی میں اتوار آلے دیہاڑے گرجا گھر وچ سُنی آہی جیس وچ شرکت کرن دی اجازت مین میری ماں دتی آہی، کیوں جے اوتھوں دے انتظامات بہوں سخت آہن تے وچکار کوئی وقفہ ناہ۔ اسیں ہک نظم گاندے پئے آسے جیہدے لفظ ہک وڈی سکرین تے وکھائے ویندے پئے آہن، تے میرا خیال ایہہ اساڈے وچوں بالے، ایس توں مُہرے کیہ اوہ لفظ پڑھنا سکھدے اوہناں دیاں معنیاں نوں اوہناں لفظاں دیاں شکلاں دے مطابق رٹ لیا

اوس مقدس تالاب دے کنارے
خوش نما نرگس دے پھُل کھڑدن
کیویں چواں پاسے خشبو پھیلی ہوئی
شیرون دے شبنمی گلاباں دی خشبو

پتا نہیں سکرین دے ہک پاسے واقعی گلاب دا پھُل بنیا ہویا آہ یا نہیں، پر مین بلکے

گلابی رنگ دا گلاب نظر آیا، جیہدی خشبو شیرون دے ناں نال جُڑ گئی۔

میں ایہہ نہ آکھنا چاہندا کہ مین شیرون سٹلز نال پیار ہو گیا۔ مین ایس توں مُہرے دی محبت ہوئی آہی، جداں ہالے میں چلنا سکھیا آ۔ اوہ ہک نوجوان چھوہری آئی آہی جیہڑی مین سیر کراون کانڑ لے ویندی آہی۔ مین اِیڈے زور دے جھوٹے دیندی آہی، مین انج لگدا آ جیویں میں اسماناں توں وی اُتاں لگھ گیاں۔ تے وت کُجھ ویلے توں پچھے، اپنی ماں دی ہک بیلانی نال، جیہدے کوٹ دا کالر مخمل آر آ تے اوہدی آواز وی اوہدے نال مطابقت رکھدی آہی۔ شیرون سٹلز وچ ایہہ جیہی کائی خوبی ناہی کہ میں اوہدی محبت وچ گرفتار ہو ونجاں آ۔ نہ اوہدی آواز مخملی آہی، نہ ای اوہنوں مین سیر کراون وچ دلچسپی آہی۔ اوہ بہوں لمی پتلی آہی، اوہدے وال ہک نانی آر آہن۔ وچکاروں مٹی رنگے تے آسے پاسیوں گگے رنگ دے، تے اوہ اوہناں دیاں لٹاں بنا کے رکھدی آہی۔ اوہ ہمیشہ گُوڑھے رنگ دی سُرخی لا کے رکھدی آہی، فلمی اداکاراں آر جیہناں دے پوسٹر میں ویکھے ہوئے آہن۔ گھر وچ اوہ ہک ای کپڑے پائی رکھدی آہی، جیہناں تے سمندری پکھواں دے فوٹو بنے ہوئے ہوندے آہن، تے جیہناں دیاں پتمیاں پتلیاں ٹنگاں ہو بہوں اوہدیاں ٹنگاں آر آہن۔ گھر وچ بہوں واریں تاں صوفے تے پئی سگریٹ پھوکیندی رہندی آہی، کدیں کدائیں سن یا اپنے آپ نوں خوش کرن کانڑ، اپنیاں ٹنگاں نوں چا کے زور دا جھٹکا دیندی آہی کہ پیراں وچ پائے ہوئے سلیپر اُڈدے ہوئے دور ونج پوندے آہن۔ اوہدی غصیلی آواز حلق توں آندی ہوئی سنیندی آہی۔ جداں اوہ ساڈے نال کاوڑی ہوئی ناہی ہوندی اوداں اوہدی آواز وچ کائی شفقت یا نرم دلی ناہی ہوندی۔ ہک اوپری جیہی اُداسی ضرور ہوندی آہی جیہڑی ہک ماں دی آواز وچ ہوندی۔

''اوہ کملیاں او!'' اوہ سن سدمریندی آہی۔ ''ایتھوں دفعان ہو وو، تے مین سکون نال جیون دیوو''

اوہ صوفے تے آرام نال لیٹی اپنے ڈھڈھ تے ایش ٹرے رکھ کے سگریٹ پیندی پئی ہوندی آہی، تے اسیں فرش تے بیٹھے نینسی دی کھڈونا کار نال کھیڈدے پئے ہوندے آسے۔ ہور کتنا سکون چاہی دا اوہنوں؟

اوہ تے نینسی ہک مخصوص قسم دا کھانا کھاندے آہن، کھانے دا کوئی ویلا مقرر ناہ۔ تے جداں اوہ کچن وچ اپنے کانڑ کُجھ بناون ویندی آہی تاں اوس کدیں ایہہ نہ کیتا کہ ساڈے کانڑ کائی شے نہ بنا لیائی ہووے۔ دوجے پاسے نینسی سبزی آلے سوپ دے ڈبے وچ چمچ پا کے سوپ پیونا شروع کر دیندی آہی، تے چاولاں نوں مُنہ وچ پا کے کھاون لگ پوندی آہی۔ اوہدی ماں اوس نوں ایس کم توں ناہی ہوڑیندی۔

کیہ شیرون سٹلز دا میرے پیو نال کوئی ناجائز تعلق آ؟ اوس اوہناں نوں نوکری کیوں دتی آہی تے رہن کانڑ مفت جگہ دی؟

میری ماں شیرون بارے بہوں پیار نال گل کریندی آہی، تے جوان شوہر دی موت دا ذکر ناہی کریندی۔ ساڈے گھر جیہڑی وی زنانی کم کرن آندی آہی، اوہنوں اسیں تازہ رس بھری، آلو تے مٹر ضرور دیندے آسے۔ مین چنگی طراں یاد ایہہ کہ شیرون صوفے تے لیٹی مٹر دیاں دانیاں نوں ہوا وچ اچھال کے آدھی پئی آہی'' میں بھلا ایہناں دا کیہ کریساں''

''تسیں ایہناں نوں پانی وچ پا کے چُلھے تے پکا لوو'' میں آکھیا۔

''باسانہ کر'' اوس جواب دتا۔

جتھوں تائیں میرے پیو دا تعلق ایہہ میں اوہنوں شیرون نال کدیں وی نہ ویکھیا۔ اوہ اپنیاں کماں وچ اتنے رُجھے ہوئے آہن کہ سا جھرے ای گھروں نکل ویندے آہن تے رات گئے گھر واپس آندے آہن۔

کُجھ دیہاڑے ایہو جیہے وی ہوندے آہن جداں نینسی دی ماں گھر ناہی ہوندی۔

Scanned with CamScanner

اپنے مخصوص لباس وچ صوفے تے لیٹی ہوئی، سگریٹ پھوکیندی ہوئی، یقیناً اوہ اوہناں دیہاڑیاں وچ میرے پیو دے دفتر کم کرن ویندی آہی۔ اوہ ہک ایہہ جیہی جگہ آہی جتھے میں اج تائیں نہ ونج سگیا، کیوں جے میں جاندا آہس اوتھے میرا چنگا استقبال نہیں ہوونا۔

ایہناں دیہاڑیاں وچ میرا تے نینسی دا خیال مسز کوڈ ناں دی ہک سوانی رکھدی آہی، جیہڑی ہر ویلے کچن وچ بیہہ کے کجھ نہ کجھ کھاندی رہندی آہی، تے ریڈیو تے ڈرامے سندی آہی۔ مین ہک گل سمجھ ناہی آندی کہ جداں نینسی تے میں ہر ویلے اکٹھے رہندے آسے تاں میری ماں میرے نال نال اوہدا خیال کیوں ناہی رکھ سکدی۔؟ انج کر کے مسز کوڈ دی تنخواہ وی بچ سکدی آہی۔

نینسی تے میں سارا دن اکٹھے کھیڈدے آسے۔ اسیں بہوں چر گھر توں باہر ای کھیڈدے رہندے آسے، تے مینہ پوندے آتاں نینسی دے گھر دے اندر، نینسی دی ماں دی کاوڑ مُل لیندے آسے۔ سن باغیچے دے وچ کھیڈن دی اجازت ناہی کہ کدائیں اسیں پھلاں نوں نقصان نہ پہنچا بہویے۔ پر اسیں سٹرابری دے پودیاں دے آسے پاسے تے سیب دیاں رُکھاں دے تھلے کھیڈدے رہندے آسے۔ بہوں واریں مکان دے پچھواڑے آئیاں جھاڑیاں دے وچ وی وڑ ویندے آسے، جتھے اساں جہازاں توں لُکن دی جگہ بنائی ہوئی آہی۔

اصل دے وچ ساڈے قصبے دے اُبھے آلے پاسے ہک تربیتی ہوائی اڈا آہ، تے اصلی ہوائی جہاز ساڈے سراں دے اتوں لنگھدے آہن، کیوں جے جنگ دیاں گلاں سن کجھ کجھ یاد لیہن، ایس کانڑ اسیں پیٹرنوں اپنا دشمن بنالیندے آسے تے گھاہ وڈھن آلی مشین نوں ٹینک۔ کدیں کدیں اسیں سیباں دے درخت تے چڑھ کے اوس تے سیباں دی گولہ باری وی کریندے آسے۔ اوس ہک واریں میری ماں نال شکایت وی کیتی آہی جیہدی سزا دے طور تے اسیں ساحل سمندر دی سیر تے نا سے ونج سگے۔

میری ماں بہوں واریں مین تے نینسی نوں سمندر دی سیر کراون کانڑ لے ویندی آہی۔ اوس پاسے نہیں جتھے لوکاں دا رش ہووے آ، بلکہ ساڈے گھر توں کجھ پینڈے تے پہاڑی دے دوجے پاسے جتھے بہوں تھوڑے لوک ہوندے آہن، امی اساں دوواں نوں ترنا سکھایا آہ۔ نینسی میرے نالوں ڈھیر نڈر تے جوشیلی آہی، جیس تے مین کاوڑ چڑھدی آہی۔ ہک واریں میں اوہنوں پانی دے اندر کھچ لیا تے اوہدے سر تے چڑھ گیا۔ اوس مین دھکا دے کے پچھا ہٹایا تے بڑا اوکھا ہو کے، اپنا ساہ رکھ کے پانی توں باہر آئی۔

"نینسی بالے توں جا تکڑی لبھنہ" امی مین کاوڑی "اوہ بالے بہوں نکی ایہہ تے تیری نکی بھین آرا ایہہ۔"

میں اوہنوں اپنی نکی بھین ای سمجھدا آہس پر اپنے توں کمزور نہیں۔ نکی تاں اوہ آہی تے بہوں واریں ایہدا فائدہ وی لیندی آہی۔ جیس ویلے اسیں رُکھاں تے چڑھدے آسے تے اوہ ٹاہنیاں نال باندراں آر لمک کھلوندی آہی، پر میرے کولوں انج نہ ہوندا۔ ہک واریں اسیں بھجڑ پیو سے، تاں اوس میری بانہہ تے اتنا زور دا چک ماریا کہ میرا لہو نکل آیا۔ اوس توں پچھے ساڈے اکٹھے کھیڈن تے پابندی لگ گئی، کجھ ہفتے ڈیڑھ ہفتے کانڑ۔ وت جداں باری وچوں اسیں ہک دوجے نوں ویکھ ویکھ کے اداس ہو گئے تے وت بھجڑن توں توبہ کر لئی، وت اساڈے توں پابندی چا لئی گئی۔

پالیاں وچ سن کھیڈن دی پوری آزادی آہی۔ اسیں برف دے گھر بنیدے آسے تے نکے نکے گولے بنا کے ہک دوجے تے سٹیندے آسے۔ وت اسیں برف دا پتلا بنا کے اوہدی سوٹی نال پٹائی کریندے آسے۔

مین نینسی دا مہاندرا اتنی چنگی طراں یاد نہیں، جتنا اوہدی ماں دا۔ گکے وال جیہڑے دھُپ توں بھُسے ہو گئے آہن۔ اوہدی جلد چٹی تے گلابی رنگ دی آہی۔ تے گلھاں تاں ہو بہو گلاب آہن جیویں رنگ دار پنسل نال رنگیاں ہویاں ہوون۔

ایہہ دن دی تاں لوڑ کائی نہیں میرے گھر وچ کجھ مخصوص کمریاں توں ہٹ کے کدائیں وین دی لوڑ ناہی۔ اُتے آلی منزل تے وین دا اسیں سوچ وی نا سے سگدے۔ نہ ای اسیں کھانے آلے کمرے وچ ونج سگدے آسے تے نہ ای پراہنیاں آلے کمرے وچ وین دی اجازت آہی۔ نینسی دے گھر وچ سن ہر طراں دی آزادی آہی۔ بہوں واریں دوپہراں دی گرمی توں بچن کانڑ، اسیں تہہ خانے وچ وی گھس ویندے آسے تے مٹی آلے فرش تے کدا کڑیاں لیندے آسے۔ جداں ایس کم توں تھک ویندے آسے تاں اسیں ترٹی ہوئی بجھی تے بہہ ویندے آسے تے خیالی گھوڑے نوں چھانٹے مریندے آسے۔ ہک واریں اساں نینسی دی ماں دے سگریٹ کڈھ کے پیون دی کوشش وی کیتی آہی (ہک توں ڈھیر سگریٹ کڈھن دی ساڈے وچ جرأت ای ناہی) نینسی اوہدے دھوں دی بالکل عادی آہی ایس کانڑ آرام نال پیندی رہی جدکہ میں وت وت کھنگدا ریہا۔

تہہ خانے دے وچ لکڑ دی ہک الماری وی آہی، جیہدے وچ زیادہ تر سکے ہوئے رنگ دے پرانے ڈبے، ورتے ہوئے برش جیہڑے سخت تے پیڈے ہو گئے آہن تے پرانے تختے جیہناں تے یا تے رنگ کرن دی کوشش کیتی گئی آہی یا برش صاف کیتے گئے آہن، پئے آہن۔ کجھ ڈبے تاں ہُن تائیں سیل آہن، جیہناں نوں اساں تھوڑی جیہی کوشش نال کھول لیا۔ ویکھیا تے ایہناں وچ رنگ موجود آہ۔ وت اساں ایہناں وچ رنگ بوڑ بوڑ کجھ نرم کیتا، وت ایہناں دی مدد نال تختیاں تے لکھن دی کوشش کیتی۔ میں اوس ویلے اَٹھ سال دا آہس، تے اپنی ماں دی مہربانی نال تھوڑا بہوں لکھنا پڑھنا سکھ لیا آہ۔ نینسی وی دوجی جماعت دا امتحان پاس کرلیا آہ۔

''ایس پاسے نہ ویکھیں جد تائیں میں پورا نہ کرلئیں'' میں نینسی نوں آکھیا تے اوہنوں پرادھکا مار چھوڑیا۔ وت میں تختے تے کجھ لکھن لگ پیا۔ نینسی رتے رنگ دے ڈبے وچ بُرش ڈوبن وچ رُجھ گئی۔

میں لکھیا ''دشمن ساڈے نیڑے اپڑ گیا''

''ہن ویکھ'' میں آکھیا۔

اوہدا پچھا میرے ول آہ، تے اوہ برش چلیندی پئی آہی'' میں رُجھی ہوئی آں''

اوس آکھیا۔

جیس ویلے اوس اپنا منہ میرے ول کیتا تاں اوہدا منہ رتے رنگ نال بھریا ہویا آہ۔

''کیہ ہن میں تیرے آر لگدی پئی آں'' اوس برش اپنیاں گلاں توں تھلاں لیاندیاں ہویاں آکھیا۔'' ہن میرا منہ وی تیرے آر لگدا پیا ناں'' اوہ بہوں ڈھڈھ، تے جوشیلی آہی جیویں اوس کوئی جادو سکھ لیا ہووے۔ انج لگدا پیا آہ جیویں اوہدی حیاتی دی ساریاں نالوں وڈی سدھر پوری ہوگئی ہووے۔

ایس توں پچھے کیہ ہویا، ایہدی وضاحت کرنا بہوں ضروری ایہہ۔

پہلی گل تاں ایہہ دے اوہ بہوں کوجھی لگدی پئی آہی۔ مین یقین آہ کہ میرے چہرے دے کسے حصے دا رنگ رتا نہیں، اصل گل ایہہ وے کہ انج آہ وی نہیں۔ میرے ادھے چہرے دا رنگ انج ای آہ جیویں عموماً پیدائشی نشان ہوندا۔ اوہ میرے خیال وچ ہلکے بھُسے رنگ دا آہ۔

ایہہ گل ناہی کہ میری ماں گھر وچوں سارے شیشے ہٹا کے کملیاں آلا کم کیتا ہووے۔ شیشے اتنی اُچی جاہ تے وی لائے جاسگدے ایہن کہ بال اپنا عکس نہ ویکھ سگن۔ ہور تاں ہور غسل خانے دا شیشہ بہوں اُچا آہ۔ صرف گھر دے بال وچ لگیا ہویا شیشہ ایہہ جیہا آہ جیہدے وچ میں اپنا عکس ویکھ سگدا آہس۔ اوتھے چانن گھٹ ہوون دی وجہ توں عکس بہوں مدھم دسدا آہ۔ ایس کانڑ میرا یقین پکا ہوگیا کہ میرے ادھے چہرے دا رنگ ہک مدھم سائے دی طراں دا ایہہ۔

میں اسے عکس دا عادی آہس، پر نینسی دے چہرے دا رنگ ویکھ کے مین جتک

Scanned with CamScanner

محسوس ہوئی۔ میں اوہنوں زور نال دھکا دتا، تر کھا جیہا پوڑیاں چڑھدیاں ہویاں تہہ خانے توں باہر آ گئیم۔ میرا خیال ایہہ کہ میں کوئی شیشہ ڈھونڈیندا اودا آہس یا کسی ایہہ جیہے بندے نوں جیہڑا مین ایہہ دس سگے کہ نینسی غلط آدھی پئی آہی۔ جے اگر انج ہوندا تاں میں اوہنوں ضرور سزا دیواں آ۔ ہالے میرے کول سوچن دا ڈھا ویلا ناہ کہ میں اوہنوں کہ سزا دیواں آ؟

میں نینسی دا سارا گھر چھان ماریا۔ اوہدی ماں کتھائیں نظر نہ آئی حالاں کہ اج ہفتے دا دینہہ آو۔ وت میں پھلاں دیاں کیاریاں دے وچکار پتھراں دے بجری دے بنے ہوئے راہوں توں لنگھدا ہویا گھر ول نس پیا۔ میری ماں برانڈے وچ بیٹھی کجھ پڑھدی پئی آہی۔ مین بھجدیاں ویکھ کے کھلو رہی۔

''ایہہ رتی نہیں ایہہ'' میں کاوڑ وچ ہنجو سٹیندیاں ہویا رولا پایا'' میں رتا کوئی ناں'' میری ماں حیران پریشان پوڑیاں لیہ کے میرے ول آئی، اوہنوں کجھ سمجھ نہ آئی۔ وت نینسی نسدیاں ہویاں میرے پچھے آئی، اوہ وی حیران آہی کہ مین کہ ہویا؟

نینسی نوں ویدھیاں ای میری ماں سارا کجھ سمجھ گئی۔ ''شیطان دیئے بچیے'' ماں زور دا نینسی نوں آکھیا۔ میں ماں نوں اتنی غصیلی آواز وچ رولا پیندیاں کدیں وی نہ سنیاں۔

''خبردار جے توں ساڈے نیڑے آئیں۔ توں بہوں بھیڑی چھوہر اینہہ۔ تیرے وچ بھورا کو وی انسانی ہمدردی نہیں۔ کسے تین تمیز نہیں سکھائی۔''

اوسے ویلے نینسی دی ماں ہتنے والاں نال ہتھ وچ تولیہ لے ہوئے اپنے گھر توں باہر آئی۔ ''اللہ توبہ! وال وی نہیں دھوون دیندے''

میری ماں اوہنوں ویکھ کے وی چیکی ''خبردار جے توں ایس طراں دی گھٹیا زبان میرے پتر دے ساہویں ورتی۔''

نینسی دی ماں تر کھا جیہا جواب دتا'' توں جیہڑا گلا پھاڑ پھاڑ کے بولدی پئیں، ایہدے بارے تیرا کیہ خیال ایہہ۔''

میری ماں ٹھنڈھا ساہ بھریا'' میں چیکدی نہ پئی'' میں تن صرف ایہہ دسنا چاہ رہی آں کہ تیری دھی بہوں ظالم ایہہ، میں ایہنوں گھر وچ کدیں وی نہ وڑن دیساں۔ ایہہ میرے پتر نال حسد کریندی ایہہ، ایہہ تاں قدرت دے کم ایہن، ایہدے وچ میرے پتر دا کیہ قصور ایہہ؟ توں اپنی دھی نوں کوئی آداب نہیں سکھائے۔ ایہنوں تاں میرا شکرگزار ہوونا چاہی دا کہ میں ایہنوں اپنے پتر نال سمندر دی سیر تے وی لے ونی آں، ایہنوں تاں شکریہ ادا کرنا وی نہیں آندا، ظاہر ایہہ جیویں دی ماں اُنجے اوہدی دھی۔

ایہہ سار کجھ میری ماں دے منہ وچوں انج نکلدا پیا آہ جیویں ورہیاں دا اوہدے اندر دبے ہوئے غصے تے درد دا لاوا اُبلدا پیا ہووے۔ حالاں کہ ہن تاں میں وی اوہدے کپڑے پھدھ کے اوہنوں روکن دی کوشش کریندا پیا آہس۔ ''بس کرو امی، بس کرو امی!''

وت میری ماں دی طبیعت وگڑن لگ پئی، اوہ اپنی ہنجوں ضبط کرن دی کوشش کریندی پئی آہی، تے کاوڑ نال کنبدے ہویاں اوہدے حلق وچوں اوپریاں آوازاں نکلدیاں پیا آہن۔

نینسی دی ماں اپنے ہتنے والاں دی لٹ اپنیاں اکھیں دے اگوں ہٹیندیاں ہویاں آکھیا'' ہک گل آکھاں، جے توں انجے کریندی رہیوں تاں تن پاگل خانے گھلنا پوسی، جے تیرا گھر آلا تیرے نال وٹیا رہندا، (تے توں ہک کو جھے جا تک دی ماں اینہہ،) تے دس ایہدے وچ میرا کیہ قصور ایہہ؟''

میری ماں اپنا سر دواں ہتھاں وچ پھدھ لیا تے روون لگ پئی'' اوہ میرے خدا'' جیویں پیڑاں اوہنوں نگل لیا ہووے۔ گھر دے اندروں ہک نوکرانی نسدی ہوئی برانڈے دے وچ آوڑی'' میڈم تہانوں کیہ ہویا، میڈم......؟'' وت اوس نینسی دی ماں نوں اُچا جیہا آکھیا'' لگھ ونج ایتھوں، دور ہو ونج''

''ہاں ہاں لگھ ویساں، توں کون ہوندی اینہہ مین آکھن آلی؟ سنبھال اپنی کملی

مالکن نوں؟'' وت اوہ نینسی ول مڑی ''یا خدا ہُن میں تیرا چہرا کیویں صاف کریساں؟'' وت اوس اُچی آواز نال آکھیا تاں جے میرے کناں تائیں اوہدی آواز اپڑ ونجے ''توں ایس کوجھی لڑکی نال کدیں وی نہیں کھیڈناں۔ ویکھ تاں سہی ایس نوں، کملی ماں دا کوجھا جاتک۔''

ایس سارے معاملے وچ نینسی بت بنی کھلوتی رہی۔ اوہدے منہ وچوں ہک لفظ نہ نکلیا۔

نوکرانی تے میں، امی نوں سہارا دے کے گھر دے اندر لے گئے۔ اوس رونا بند کر دتا، حلق وچوں اوپری جیہی آواز آونا وی بند ہو گئی۔ تھوڑے چر توں پچھے اوس پرسکون انداز وچ نوکرانی نوں آکھیا۔ ''ذرا پودے وڈھن آلی قینچی تاں لے آ۔ میں ایس جانگلی بوٹی دا صفایا کر دیواں، کدائیں ایہدی وجہ توں دوجے پودے وی نہ مرونجن''

جیس ویلے اوہ اپنا کم پورا کر بیٹھی، تے پچھے باغیچے وچ ہر طراں دیاں جڑی بوٹیاں کھلریاں ہویاں دسدیاں پیاں آہن۔ اوہناں وچوں ہک وی سلامت ناہی۔

جیویں کیہ میں دس چکیاں کہ ایہہ سارا کجھ ہفتے آلے دیہاڑے ہویا۔ اتفاق نال اوس دیہاڑے نینسی دی ماں وی گھر آہی تے ساڈی نوکرانی وی، جیہڑی اتوار نوں چھٹی کریندی آہی۔ سوموار نوں شاید ایس توں وی مہرے، نینسی تے اوہدی ماں اُتھوں لگھ گئے آہن۔ شاید نوکرانی میرے پیو نوں دس دتا آہ، اوہناں بے صبری دا مظاہرہ کریندیاں ہویاں دوواں ماں دھی نوں گھروں باہر کڈھ چھوڑیا، مین ایس گل دا یقین ایہہ کیہ نینسی دی ماں کوئی مزاحمت نہ کیتی ہوسی۔

ہولے ہولے ایہہ حقیقت میرے ساہویں آئی کہ ہُن میں نینسی نوں کدیں وی نہ ویکھ سگساں۔ پہلے تاں مین اوہدے تے کاوڑ آہی ایس کانڑ میں اوہدی پرواہ نہ کیتی۔ پر جیس ویلے میں اوہدے بارے ماں کولوں پچھیا تے اوس سُنی اَن سُنی کر دتی۔ کیوں جے اوہ ایس واقعے نوں وت یاد ناہی کرنا چاہندی۔ ایہہ ای اوہ ویلا آہی جیس ویلے میری ماں فیصلہ

کیتا کہ میرے کانڑ کسی مناسب سکول دا انتخاب کر کے مین اوتھے گھل دتا ونجے۔ شاید اوہ ایہہ سمجھدی آہی کہ سکول دیاں بالاں وچ رہن نال میرا دھیان نینسی توں ہٹیا رہسی۔

میرے پیو دے کفن دفن دے اگلے دیہاڑے میری ماں ایہہ فرمائش کیتی کہ میں اوہنوں قصبے توں کجھ میل دے فاصلے تے جھیل دی کدھی تے بنے ہوئے ریستوران وچ کھانا کھوان لے ونجاں۔ مین حیران ویکھ کے اوس آکھیا ''مین لگدا کہ ایس گھر دے وچ رہ کے میرا ساہ گھُٹنی وینا، مین تازہ ہوا دی لوڑ ایہہ''

ریستوران وچ امی اوہراں پراں ویکھیا، ایس گل دی تسلی کیتی کہ اتھے ساڈے جانن آلا کوئی نہیں۔ کھانے دا آرڈر دیون توں پچھے اوس آکھیا ''میں تن کجھ دسنا چاہنی آں جیس بارے توں نہیں جاندا''

ایس طراں دے لفظ کسی ناخوشگوار حقیقت دی طرف اشارہ ہوندن۔ ایہہ جیہا کوئی سچ جیہدے توں میں ہن تائیں ناواقف آہس، ضرور اپنے نال کوئی بھار لئی ودا ہووناں۔ ایہہ جیہا بھار جیہڑا دویاں اپنے موڈھیاں تے چائی رکھیا ہووناں تاں جے مین تکلیف نہ ہووے۔

''کیہ میرا پیو، میرا اصلی پیو نہ'' میں پچھیا۔

''کملیا آلیاں گلاں نہ کر، تن اپنے نکیاں ہوندیاں دی سہیلی نینسی یاد ایہہ؟'' ماں آکھیا۔ کجھ چر تاں مین کجھ یاد نہ آیا۔ وت میں آکھیا ''ہاں کجھ کجھ یاد ایہہ''

وت ایس توں پچھے میری ماں مین جیہڑا کجھ دسیا میں بُت بن کے اوہنوں سندا ریہا۔ اوہناں دی آواز تے اوہناں دے چہرے توں درد دسیندا پیا آہ۔ اوہناں نوں اپنی مظلومیت تے کوئی گلا نہ۔ پر جیہڑی کہانی اوہناں مین سنائی، اوہدے وچ بہوں سارے ایہہ جیہے معصوم تے مظلوم لوک آہن، بظاہر تسلی نال ساریاں گلاں سنن توں پچھے، مین یقین آہ کہ ہن میں اپنے سنگیاں تے اپنی حیاتی وچ ہک بھیڑے جیہے دل نال پچھاں ہٹساں۔

ممکن ایہہ میری ماں ایہہ چاہندی ہووے کہ میں اوہدے نال ہمدردی دا اظہار

Scanned with CamScanner

کراں پر میں انج نہیں کیتا۔ اوہ چنگی بھلی سمجھدار خاتون آہی، ودھدی ہوئی عمر اوہدی دماغی صحت تے کجھ ڈھیر اثر نہ کیتا، پر میں اوہناں توں کجھ انج پچھاں ہٹ گیا جیویں اوہناں نوں کوئی موذی مرض لگا ہویا ہووے۔ میں ایہہ جیہی کوئی گل ناہس کریندا جیہدا تعلق میری معذوری نال ہووے آ، میری ماں وی ایہا چاہندی آہی۔ ایہہ اوہ بیڑی آہی جیہدے نال اسیں دویں بدھے ہوئے آسے۔

''جے توں گھر ہویں آ تاں تن ایس گل دا پتا لگ ویندا'' ماں جی آکھیا'' پر ایہہ سارا کجھ تیرے سکول ونجن توں پچھے ہویا۔''

نینسی تے اوہدی ماں نوں میرے پیو قصبے دے وڈے چوراہے دے نیڑے ہک کمرے وچ رہن دی جاگھ دے چھوڑی آہی۔ اوتھے، ہک سا جھرے، نینسی دی ماں غسل خانے دے وچ گئی تاں اوس ویکھیا کہ نینسی بلیڈ نال اپنی گلبہ کھرچ لئی آہی۔ نینسی دا وجود تے غسل خانے دا فرش لہو نال تر ہویا ودا آ، اوس پیڑ نال ہک آہ وی ناہی کڈھی۔

میری ماں نوں ایہہ سارا کیویں پتا لگا؟ عام طور تے قصبے وچ ایس طراں دے خونی واقعات دی تفصیل سا ہویں نہیں لیائی ویندی۔

نینسی دی ماں اوہدے آسے پاسے تولیہ ولہیٹیا، کسی نہ کسی طراں اوہنوں ہسپتال لے گئی۔ اوس ویلے قصبے وچ کوئی ایمبولینس ناہی ہوندی۔ شاید اوس کسی کار آلے دی مدد لئی ہووے۔ پر اوس میرے پیو نوں فون کیوں نہ کیتا؟ نینسی دے چہرے دے زخم ڈھیر ڈوگھے ناہن، نہ ای خون دی کائی شریان کٹیوی آہی۔ ایس کا نڑ خون ضائع نہ ہویا۔ نینسی دی ماں اوہنوں غصے نال کاوڑیندی رہی، وت وت پچھدی رہی کہ اوس ایہہ چبل کیوں ماری؟'' تیرے جیہی کملی بالڑی میری قسمت وچ ای لکھی آہی'' اوہ نینسی نوں آدھی رہی۔

''جے اوس دور وچ ساجی خدمت گار ہوندے تاں نینسی نمانی نوں بچیاں دے فنڈ دا حق دار قرار دتا ویندا'' امی ہوراں آکھیا'' اوس اپنے اوسے گلبہ تے زخم لایا آ جیس گلبہ تے

تیرا نشان ایہہ۔''

ہُن تائیں تاں میں چُپ رہن دی کوشش کریندا پیا آہس، پر ہُن مین بولنا پے گیا'' رنگ تاں اوس سارے چہرے تے لایا آ۔''

''ہاں۔ پر ایس واریں اوس احتیاط نال کم لیا آ۔ اوس اپنی صرف ہک گلبہ کٹی آہی، اوس ہر ممکن کوشش کیتی کہ اوہ تیرے آر دے آ''

ایس واریں میں چُپ ریہا

'' جے اوہ چھوہر ہوندی تاں ہو گل آہی'' میری ماں آکھیا'' ہک لڑکی کانڑ ایہہ ساری حیاتی دا روگ ایہہ۔''

''اج کل پلاسٹک سرجری نال ناممکن وی ممکن ہو ویندا۔''

''ہاں شاید انج ہو سگدا ایہہ۔'' کجھ چر توں پچھے اوہ بولی'' جا تک بہوں حساس ہوندن۔''

''ایس توں پچھے اوہناں نال کیہ ہویا'' میں پُچھیا۔

میری ماں دسیا ایس توں بعد دا نہیں پتا اوہناں نال کیہ ہویا، تے اوہ ماں دھی کتھے گئیاں۔ اوہ خوش آہن کہ میں نینسی بارے کدیں کجھ نہ پچھیا۔ نہیں تاں اوس نکی عمرے مین بہوں صدمہ پہنچنا آہ۔

مین ایس گل دا نہیں پتا کسی نوں ایس گل نال کوئی فرق پیا یا نہیں، پر میری ماں آخیر لی عمرے بالکل بدل گئی۔ اوہ دسدی آہی کہ میرا پیو ہک شاندار انسان آہ، سچی گل ایہہ کہ اوہ اپنے آپ نوں اوہناں دے قابل ناہی سمجھدی۔ ماں مین آکھیا کہ مین اوس لڑکی نال شادی کر لینی چاہی دی آہی، جیس میری خاطر اپنے چہرے تے زخم لایا، کیوں جے اسیں دویں ہک جیہے ہوندے تے ہک دوجے نوں کوئی طعنہ نہ دے سگدے۔

میں اوہناں دی ایس گل تے اتفاق کیتا۔

کجھ دیہاڑیاں بعد، مین ڈیہموں وڈھ لیا، جیس ویلے میں سیب دے رکھ تھلے صفائی کریندا پیا آہس۔ ڈیہموں مین اکھیں دے کول وڈھیا، اکھ بچ کے بند ہو گئی۔ میں ہک اکھ نال گڈی چلیندیاں ہویاں ہسپتال اپڑیا (ڈیہموں میرے چہرے دی صحیح پاسے آلی اکھ نوں وڈھیا)۔ مین ایہہ گل سُن کے حیرانی ہوئی کہ رات ہسپتال وچ لگھاونی پوسی۔ ایس دی وجہ ایہہ ہئی کہ دوجی اکھ نوں انفیکشن توں بچاون کانڑ مین ہک انجکشن لگنا آہ جیس نال میری دوویں اکھیں بند ہو ویناں آہن، ایس توں بعد اکھیں تے پٹی بنھن دی لوڑ آہی۔

ساری رات مین ٹھیک نال نیندر نہیں آئی۔ میں وت وت جاگ ویندا آہس۔ یقیناً ہسپتال وچ مکمل خاموشی ناہی ہو سگدی، اوس تھوڑے جیہے وقفے وچ جیس ویلے میں وکھ ناہس سگدا میری سنن دی صلاحیت وچ کجھ اضافہ ہو گیا۔ جیس ویلے میرے کمرے وچ قدماں دی خاص آواز داخل ہوئی تاں مین سمجھ لگ گئی کہ ایہہ ہک خاتون ایہہ، میرا دل پیا آدھا کہ ایہہ نرس نہیں۔

''کیہ تسیں جاگدے پئے او'' خاتون آکھیا۔

''جی ہاں'' میں جواب دتا۔

''میں تہانوں کجھ پڑھ کے سناون آئیں آں، جے تسیں پسند کرو تاں؟ بہوں واریں لوک انج اکھیں نوٹی نوٹی بور ہو ویندن۔''

''کیہ پڑھن کانڑ مواد ہسپتال آلے ویندن''

''جی ہاں! میرے کول بہوں ساریاں شیواں موجود ایہن''

''مین شاعری پسند ایہہ'' میں آکھیا۔

''تسیں کجھ ڈھیر پُر جوش نہیں دسدے''

ایہہ سچ آہ، میں جاندا آہس کہ اوہ انج کیوں آدھی پئی آہی۔ کدیں کدیں میں ریڈیو تے براہِ راست شاعری پڑھدا آہس، ایس کم دچ ماہر آوازاں نوں وی سنندا آہس۔

کسے دے پڑھن دا انداز بہوں چنگا ہوندا تے کسے دا بہوں بھیڑا۔

''چلو وت اسیں کوئی کھیڈ کھیڈ دیاں'' اوس آکھیا ''میں ہک یا دو سطراں پڑھساں تے وت رُک ویساں۔ وت تسیں اگلیاں سطراں پوریاں کریسو۔ ایہہ ٹھیک ایہہ ناں!''

یقیناً اوہ جوان آہی، اوہ اپنا کم پوری دلگی نال کرنا چاہندی آہی۔

''ٹھیک ایہہ، پر پرانی طرز دی انگریزی نہ ہووے'' میں اوہنوں دسیا۔

اوس سوالیہ انداز وچ پڑھنا شروع کیتا ''بادشاہ اپنے دربار وچ بیٹھا آہ''

''اوہ رتے رنگ دی شراب پیندا پیا آہ'' میں بکسی واریں وچ فقرہ جڑیا تے اسیں دوویں ہسن لگ پئے۔ اوہ ٹھیک پڑھدی پئی آہی پر اوہدا انداز بالاں آلا آہ۔ مین اپنی آواز وی چنگی لگن لگ پئی۔ میرے اندر دا اداکار جاگن لگ پیا۔

''ایہہ چنگا'' اوس آکھیا۔

''میں تن دساں کہ نرگس دے پھل کیویں کھڑدن رجھیل دے کنارے۔''

''مین ایہہ نظم چنگی طراں یاد نہیں کیوں جے ایہہ میری کسی کتاب وچ نہیں، پر ایہہ بہوں چنگی۔ مین ریڈیو تے تہاڈی آواز وچ ایہہ نظم سننا چنگا لگدا آہ۔''

''اچھا! کیہ توں ایہہ نظم سنندی آہیں''

''جی ہاں۔ ہور بہوں سارے لوک ایہہ نظم سنندے آہن''

وت اوس سطراں پڑھنیاں بند کر دتیاں تے مین سنن لگ پئی۔ میں اوہنوں ہک توں بعد ہک نظم سناون لگ پیا، ''ساحل''، ''قبلہ خان''، ''مغرب توں آندی ہوا''، ''جنگلی پھل''، ''جوان موت'' پوری تاں نہیں پر جیہڑیاں سطراں مین یاد آہن۔

''لگدا تسیں تھک گئے او'' وت اوس اپنا ہتھ میرے منہ تے رکھ دتا، وت اپنی گلبہ میری گلبہ نال لائی'' ہن میں ویندی آں۔ اچھا ونجن توں پہلے آخیر لی وار وت کھیڈ دے آں۔ میں ایہنوں کجھ اوکھا بنیساں، شروع توں نہ پڑھساں

''کوئی تہاڈے کانڑ ماتم نہ کریسی
دعا نہ کریسی، یاد نہ کریسی
تہاڈی جا گھ خالی رہسی
''میں ایہہ نظم پہلے کدیں وی نہیں سنی'' میں آکھیا
''واقعی''
''ہاں جی! تے توں جت گئیں''

ہن مین کُجھ شک ہوون لگ گیا آ۔ اوہ کُجھ بے چین لگدی پئی آہی۔ مین ہسپتال دے اُتے اڈدے ہوئے آبی پرندیاں دیاں آوازاں آندیاں پیاں آہن۔ ایس موسم وچ ایہہ پرندے بہوں واریں اکٹھے اُڈدے دسدے آہن۔ وت مین جاگ ہوگئی، میں حیران آہس جیویں بندا خواب ڈیکھن توں پچھے ہوندا۔ میں خواب وچ واپس وینا چاہندا آہس، تاں جے اوہ ہک واریں وت اپنی گلبہ میری گلبہ تے رکھدی۔ پر خواب کدیں انسان دی مرضی دے ہوئے۔۔۔

جیس ویلے وت میں ڈیکھن قابل ہویا، ہسپتالوں گھر آگیا تاں نظم دیاں اوہ سطراں ڈھونڈن لگ پیا جیہڑیاں خواب وچ اوہ مین سنا رہی آہی۔ میں کئی کتاباں چھان ماریاں پر اوہ سطراں کتھائیں نہ لدھیاں۔ مین شک ہوون لگا کہ اوہ سطراں کسی لکھی ہوئی نظم وچ نا ہن، اوس اپنی طرفوں بنالیاں آہن، صرف مین پریشان کرن کانڑ۔

سردیاں وچ جداں میں اپنیاں پرانیاں کتاباں کسی خیراتی ادارے نوں دیون کانڑ کڈھیندا پیا آہس، ہک کتاب وچوں ہک پرانا کاغذ نکلیا جیس تے پنسل نال کجھ سطراں لکھیال ہویاں آہن۔ ایہہ میری ماں دی لکھائی ناہی، میرا خیال ایہہ کہ ایہہ میرے پیو دی لکھائی وی ناہی۔ وت ایہہ کیہدی لکھائی ہوسگدی آہی؟ پر ایہہ جیس کسے دی وی لکھائی آہی اوس شاعرہ داناں وی نظم دے اخیر تے لکھیا آ، والٹر ڈی لا میئر، ایس شاعر داناں وی میں پہلی

وار سنیا، نظم دا عنوان وی کوئی ناہ۔ مین یاد پوندا میں ایہہ نظم کتھائیں نہ کتھائیں پڑھی ضرور آہی۔ شاید اسے کتاب وچ یا ہور کدائیں۔ ایس نظم دے لفظ میرے دماغ وچ لگے ہوئے آہن، پر سوال ایہہ کہ کیوں؟ تاں جے اوہ میں تنگ کرسگن، میں اوہناں نوں خواب وچ کسی لڑکی دے مونہوں سُن سگاں۔

ویلا سارے غم بھلا دیندا
کوئی دھوکا، کوئی نقصان
نا قابلِ تلافی نہیں ایہہ
ایہہ جیہڑا حوراں دا آپس وچ تعلق ایہہ
موت ای نکھیڑ سگدی ایہہ
عاشق نوں محبوب توں
تے اوہناں ساریاں توں جیہڑا اوہناں دے وچکار ایہہ
ویکھو، بارش توں پچھے ایس چمکدی دھُپ وچ
پھل اپنی بہار وکھیندے پئے ایہن
ڈینہہ کتنا خوش گوار ایہہ
نہ کوئی غم کر محبت دا
نہ نکھڑدے ہوئے یاراں دا
کہ سارے ہک ہوویسن
جیس ویلے حیاتی موت دا ملن ہوسی
کوئی تہاڈے کانڑ ماتم نہ کریسی
دعا نہ کریسی، یاد نہ کریسی
تہاڈی جا گھ خالی رہسی

Scanned with CamScanner

جیس ویلے تسی نہ ہوسو

ایس نظم مین اداس تاں نہ کیتا، پر ایس نظم پڑھن توں پچھے، میں اپنا آبائی گھر ویچن دا ارادہ ختم کر دتا کہ میں آپ ایس دے وچ رہساں۔ ایس گھر دے وچ ضرور ایسا کُجھ ہویا آ، جیہڑا میں بھُل نا ہس سگدا۔ کُجھ جا گھاں ایہہ جیہاں ہوندیاں یا شاید ایہناں وچوں کوئی ہِک جا گھ جتھے کُجھ ایہہ جیہا ہویا ہوندا، جیہڑا اسدا یاد رہندا۔

مین پتا کہ ور ہیاں پہلے میں نینسی نال ملیا ہوندا، ٹورنٹو وچ کسی زمین دوز ٹرین وچ سفر کر یندیاں ہویاں، اسیں دوویں اپنے اپنے چہریاں تے شناختی علامت نال، شرمندہ تے بے معنی گلاں کر یندے۔ حیاتی کیویں پئی لگھدی؟ اج کل کیہ پیا ہوندا؟ تیری گابہ دا نشان ہن کُجھ مدھم ہو گیا؟ کیہ توں پلاسٹک سرجری کروائی آہی؟ پر اسیں شاید ایہہ گل نہ کریئے آ، بالاں بارے پچھیے آ، یا وت نوکری دا۔ مین اوہنوں اپنے کم بارے دسن دی لوڑ ای نہ پوندی۔ اسیں ضرور ہِک دوجے نوں مل کے خوش ہوندے، وت ملن دا وعدہ کر یندے

کیہ انج سارا کُجھ بدل سگدا آ؟

شاید ہاں۔ شاید کُجھ ویلے کانڑ، یا شاید کدیں وی نہیں۔

☆☆☆

الیکس لا گُما

ہنیرے توں دور

"الکس لا گوما"(Alex La Guma) دا تعلق ساؤتھ افریقہ نال ایہہ۔ ایہہ بنیادی طور تے ناول نگار سن۔ ناولاں دے نال نال اوہناں افسانے وی لکھے۔" الکس لا گوما"(Alex La Guma) ادب دے نال سیاست وچ وی ڈوگھی دلچسپی رکھدے آہن، جیس دا ثبوت اوہناں دا 'ساؤتھ افریقن کیمونسٹ پارٹی' وچ شمولیت ایہہ۔ سیاسی کماں وچ حصہ لین دے نتیجے وچ غداری دے مقدمیاں دا سامنا کرنا پیاتے جلا وطنی وی بھوگنی پئی۔ اوہناں ساؤتھ افریقہ وچکار چلن آلی سیاہ فاماں دی تحریک "Black Conscious Movement" وچ مڈھلا کردار ادا کیتا۔ اوہناں دی ہک کہانی دا ترجمہ پڑھن آلیادے ذوقِ مطالعہ دی نذر ایہہ۔

گندیاں مندیاں جُثیاں تے مڑھکے دے ماریاں کمبلاں دی بد بو وچ ساری بیرک بھری ہوئی آہی۔ میرے نال آلی پھوہڑی تے لیٹے ہوئے بندے، اپنا منہ میرے پاسے کیتا تے کُجھ بُڑ بُڑ کر یندیاں ہویاں اپنی بانہہ میرے منہ دے ساہویں کر دتی۔

''تہاڈا کیہ حال ایہہ؟'' اوس اُٹھدیاں تے دند کڈھدیاں ہویاں پچھیا۔

Scanned with CamScanner

''ٹھیک آں'' میں آرام نال جواب دتا، اوہ مینوں کُجھ کملا لگیا۔

بنیرے وچ چُنڈیاں بل جُل کیتی۔ اوہ سون دی کوشش کریندے پئے آہن۔

''کیہ 'جوئے' انڈا لے آیا؟''

میں اوس ول ویکھیا، اوہ پھوہڑی تے پیا آہ، تے اوہدا ڈھڈھ باہرنوں لکلیا ہویا آہ۔ اوہنوں بندہ مارن دے جرم وچ داہ ورھیاں دی سزا ہوئی آہی۔ ہن اوہدی قید دا ستواں سال آہ۔ اوس لمے عرصے توں ڈرُوٹی ہوئی آہی، اوہنوں کھولنا بہوں اوکھا کم آہ، اوہ کملا تے جنونی وی ناہ۔ جیس ویلے اوہنوں کملے پن دے دورے پوندے آہن، اوہدی زبان وی چلن لگ پوندی آہی۔ اگے پچھے اوہنوں چُپ لگی رہندی آہی تے اوہ اپنی ذات دی کھوبن وچ کھبھیا رہندا آہ۔ نال آلے قیدی اوہنوں ''اوکا کے لک'' بڈھا کاکروچ آکھن، اوس نال ہاسا کرن یا وت اوہدے ول دھیان ای نہ دیون۔ اوہ گل دا جواب ہس کے دیندا آہ۔ اوہدیاں گلاں باتاں توں لگدا آہ کہ اوہ پڑھیا لکھیا ایہہ۔ ہو سکدا آہ، اوہ جرم کرن توں پہلے کسے سکول وچ استاد ہووے۔ ''کورا'' اوہ بنیرے وچ بولدا رہیا۔ ''مینوں رومیو دے جُثے دا اوہ حصہ چنگا لگدا، جتھے جولیٹ موئی آہی۔''

''کیہ تینوں گرمی لگدی پئی ایہہ'' میں پیار نال پُچھیا۔

''اَج تاں بہوں گرمی ایہہ!'' پر اوس کوئی جواب نہ دتا۔ میں اوہنوں کھولن دا فیصلہ کرلیا آہ۔ ''تساں 'کورا' دا بہوں واری ناں لیا، اوہ کون آہی؟'' اوس منہ دوجے پاسے کرلیا تے سیں گیا۔

سا جھرے بوہیاں دے بند ہوون دیاں اُچیاں اُچیاں آوازاں آئیاں۔ کمبل تاہ ہو گئے، لان وچ قیدیاں دیاں قطاراں لگ گئیاں۔ گارڈ چمڑے دے بید مریندیاں ہویاں بولیندے ونجن۔

''اوہ کالے حرامیو اگے آؤ۔''

اسیں لان وچ چوکڑی مار کے بہہ گئے تے دھمی دا لنگر پانی اوکھا سوکھا اندر ٹپایا۔ بڈھا کاکروچ میرے کول آ بیٹھا تے ہسن دی کوشش کرن لگا۔ سوتے دے لنگر توں پچھے میں اوہنوں وت ویکھیا۔ اوہ میرے نال پھوہڑی تے سیں گیا آہ۔ کُجھ لوکاں نوں رتے چولے پوا کے بیرکاں وچ لیایا گیا تے اوہناں دے نال دھوں دی بدبو وی اندر وڑ آئی۔

''میں ایتھے آں'' بڈھے کاکروچ دند کڈھدیاں ہویاں آکھیا۔

ساڈے بناون وچ خدا کولوں کائی کسر رہ گئی ایہہ۔ شاید! پر میں حیران آں' 'اج رات مسٹر 'جوئے' کتھے رہ گیا ایہہ۔ اوہ تھلے بہہ گیا تے اپنے آسے پاسے لوکاں نوں ویکھن لگ پیا۔ اوئے توں ایتھے ای نہیں''

میں آسے پاسے ویکھیا تے آکھیا۔ ''اوہ سائیکلی ابراہام ایہہ 'جوئے' نہیں''

''اوہ 'جوئے'..................''

سائیکلی ابراہام بندہ مارن دے جرم وچ پھدھیا گیا آہ۔ میرا خیال ایہہ اوس اپنی حیاتی وچ ترے قتل کیتے آہن، تے آخیرلے قتل وچ پھدھیا گیا آہ۔ اوہ جنگل دا بادشاہ ایہہ۔ اپنی غار دے وچ تاں بندا ای بادشاہ ہوندا ایہہ۔ وت چپ دی بادشاہی ہو گئی۔ ساڈے آسے پاسے کُجھ لوک گُروگرو کریندے پئے آہن۔ میں اِٹاں دی کدھ نال ٹیک لا کے بہہ گیئم، تے بڈھے کاکروچ نوں ویکھن لگ پئیم۔ اوہ لما، پتلا تے ہڈیاں دا ڈھانچہ لگدا پیا آہ، تے گوڈیاں بھار بیٹھا آہ۔ اوس دا جثہ سڑے ہوئے چمڑے وانگ آہ۔ اوس دا منہ تھوڑا تھوڑا حبشی لگدا آہ۔ اوہدے وال چٹے آہن تے سر وچکار گنج آہن۔

''ایہہ جاہ تنور لگدی ایہہ'' میں گل کرن دی کوشش کیتی۔

''کورا'' اوس بُڑ بُڑ کیتی۔ ''میرا خیال..................''

''اوہ کسے دیہاڑے ضرور آسی'' میں آکھیا، حالاں کہ میں جاندا آہس کہ اوس کدی وی نہیں آونا۔ کیوں جے اتنے ویلے توں اوہنوں ملن کوئی ناہ آیا۔ میری ایہہ خواہش

Scanned with CamScanner

آہی کہ میں اوس بارے جان سکاں۔ باہر پتھر دیاں پوڑیاں تے بھارے بھارے بوٹاں دیاں آوازاں آیاں۔ بیرک وچ مڑ چُپ ہو گئی، انج جیویں کسے چلدا ریڈیو بند کر دتا ہووے۔ سگرٹ مسم گئے، تے ہر قیدی اپنی ذات وچ کھڑیپ گیا۔

بوہے دی موری وچوں کاوڑ بھری آواز آئی۔ ''حرامیو منہ بند رکھو۔'' اندر خاموشی دا پردہ پیا رہیا، جیس ویلے بوٹاں دی آواز آونی رُک گئی، گُرگُرو تے بُڑبُڑ وت شروع ہو گئی۔ سائیکی ابراہیم لوکاں وچوں راہ بنیندا، بوہے ول وگ گیا۔ اوس ویلے اوس دیاں موٹیاں تازیاں باہیں قمیض وچوں باہر جھاتیاں مریندیاں پیاں آہن۔ اوس بوہے ول تھکیا تے ہتھ دے پچھے نال منہ پوجھ لیا، مُڑ اپنی جاہ تے آ کے بہہ گیا۔

''ایہہ وارننگ ایہہ'' بڈھا کاکروچ ہسیا۔ ایہہ وارننگ اوہناں بھیڑیاں کان نہیں، ساڈے کان ایہہ۔ ایہہ اوہناں نال لڑنا بھڑنا نہیں چاہندا، اوہ دسنا چاہندا، کہ اوہ جنگل دا بادشاہ ایہہ۔ ایہہ گل ٹھیک ایہہ کہ جنگل وچ اوس توں وڈے جانور وی موجود ایہن۔

وارڈ دے پار دیہنہ ڈُب گیا، جیویں تھیٹر وچ بتیاں مسما دتیاں ویندیاں۔ بیرک تپ گئی، تے لیٹرین وچوں اَمونیا دی بدبو باہر نکلن لگ پئی۔ اوہ پھوہڑی تے لیٹیا ہویا آہ۔ اوہ کمبل ترکل تائیں ولبیٹ کے سُتا پیا آہ۔ انج لگدا پیا آہ جیویں اوس نوں گرمی ناہی لگدی پئی۔ اوہ پتھر دی چھت تے لگے بلب نوں ڈونگھی سوچ نال ویدھا پیا آہ۔ اوس اپنے آسے پاسے ڈھال بنائی آہی۔

''کیہ تہاڈا کوئی خاندان وی ایہہ'' میں ڈھال تے وار کرن دی کوشش کیتی۔

''او؟'' اوس خالی نظراں نال ویکھیا تے مُڑ ہس پیا۔ ''ہر بندے دا کوئی نہ کوئی اپنا ضرور ہونا چاہی دا۔'' اوہ ایہہ آکھ کے مُڑ ڈھال وچ لُک گیا۔ اگلی رات وی پرانیاں راتاں آر آہی۔ گرمی ہور ودھ گئی، لوگ پانی دیاں بالٹیاں کان بھڑن لگ پئے۔ سائیکی ابراہام قیدیاں نوں چنگا ماریا۔ ایہہ چاناں تے مکھیاں دا بھیڑ آہ۔ بانی نوں انج گُٹ پئی کیہ اوہ پھوہڑی

تے لیٹ گیا۔

ہک کامے بغاوت کیتی۔ بڈھا کاکروچ مٹھا جیہا بولیا۔ ''تاریخ بغاوتاں نال بھری پئی ایہہ۔''

''تسیں مین پڑھے لکھے لگدے او، ایہہ ٹھکانہ تہاڈے کان ٹھیک نہیں، تسیں کسے نوں کنج قتل کر سکدے او۔''

تہانوں بھیڑا نہ لگے تاں پُچھاں؟'' ''میں سکول ماسٹر آہس''، میرا اَشک ٹھیک نکلیا۔ مڑ اوہنوں کجھ یاد آیا۔ مینوں امید ایہہ 'جوئے' اوہ کتاب لے آیا ہوسی، "Treasurer Island" توں ایہہ کتاب پڑھی ہوئی؟'' ''بہوں پہلے پڑھی آہی۔'' بالٹیاں کان بھیڑ مُک گیا آہ۔ بالٹیاں پانی دا ہاسا بنیندیاں پیاں آہن۔ بُن رات کان پانی کجھ وی ناہ بچیا۔ میں مڑ ھکے وچ بھجیا ہویا آہس۔ چچڑاں تے پِسّواں دیا آوازاں میریاں انگلیاں دے وچکار آندیاں پیاں آہن۔

''کورا'' بڈھا کاکروچ ہنیرے وچوں انج بولیا، جیویں مڑھکے دا قطرہ ڈھاندا۔

''کورا''

''یار صبر کر'' میں آکھیا۔

توں 'کورا' تاں نہوں؟

وت لمی چُپ ....!

میں اوہنوں کھولن دی کوشش کیتی، ''ایہہ کورا کون ایہہ''

اوس آکھیا ''ہیلو 'جوئے' میں بہوں ڈھڈھ آں، توں آ گیاں، میں تن کہانی سنیساں، توں کہانی سن سیں؟ ایہہ بہوں پرانی گل ایہہ، مین اوہدے نال محبت ہوئی آہی۔ ایہہ کوئی انج دی کہانی نہیں ایہہ۔

''یقیناً''

Scanned with CamScanner

میں جونیئر سکول وچ ماسٹر آہُس۔ ویہلے ٹائم یونی ورسٹی وی ویندا آہُس۔ مین 'کورا' نال عشق آہ۔ اوہ بہوں سوہنی آہی۔۔۔ بہوں ای سوہنی۔ اوہدا جثہ پولا پولا آہ، اوہدا رنگ وی رگا آہ، مین اوہدے نال بابلا پیار آہ۔ اسیں ڈبلن دی وڈ شاک گلی دے وچ اکٹھے وڈے ہوئے آسے، میں سکول ماسٹر بن گیا، ساڈا ویاہ ہون آلا آہ۔ میں بہوں محنت کیتی تاں جے اوس کان کجھ کر سگاں جے اوہ ڈھڈھ رہ سگے۔ اوہ چُپ وٹ گیا، آسے پاسے گھڑ تیاں دیاں آوازاں آندیاں پیاں آہن۔ جیس ویلے اوہ وت بولیا اوہدی آواز وٹیوی ہوئی آہی۔ اوہ اپنے آپ نوں بگا مجھن لگ پئی میں کالا آہُس۔" "چٹیاں جا گھاں" تے وینا اوہدا روز دا کم بن گیا۔ میں اُتھے ونج نا ہس سکدا۔ اوہ اُتھے دے لوکاں نال ملن لگ پئی، جیہڑے اوہنوں بگا سمجھدے آہن۔ اوہ پارٹیاں تے ڈانس کلباں وچ ونجن لگ پئی۔ ہولے ہولے اوہ میتھوں دور ہوندی گئی، پر میں تاں اوہدے نال عشق کریندا آہس۔ میں اوہدے نال گل بات کیتی، منت ترلا کیتا، پر اوس کائی پرواہ نا کیتی، میں روپیوس، میں تاں کملا جے آہس۔ تن پتا! مین اوس نال کتنا پیار آہ، میں اوس کان کجھ وی کر سکدا آہس، اوہ آہندی آہی میں مطلبی آں، اوہنوں چنگی حیاتی نا نہہ پیا گزارن دیندا۔ اوہ میرے خلاف ہوگئی۔ مین آدھی "توں ونج بھاڑ وچ، میرے منہ تے اوس رکھ کے چاٹ ماری۔ اوہ مین کالا حبشی آدھی رہی۔

"وت توں ہوش وچ نا رہیوں تے اوہنوں قتل کر دتیوئی، ایس کان اج ایتھے ایہہ؟" میں پچھیا۔

اوہ نہیں! میں 'کورا' نوں قتل کر ہی نا ہُس سکدا۔ میں کملا ہو گیا آہُس۔ میں 'جوئے' نوں قتل کر دتا۔ میں جھلا جے آہُس، جیس چٹی چمڑی کان ایہہ کم کیتا، میں اوہنوں ماریا اوہدا سر پاٹ گیا۔

اوہ 'جوئے' آگیا ایہہ، ہیلو 'جوئے' مین امید ایہہ توں کتاب لے آیا ہوسیں۔۔۔

☆☆☆

اخیرلی ملاقات

ایوان بیونن ہک روسی ادیب ایہہ جیہنوں روس وچ سب توں مہرے نوبل انعام ملیا۔ اوہ اشتراکیت مخالف خیالات دے کارن پچھانیاں ویندا۔ اوس اپنے ناولاں The Village, تے Dry Valley دی وجہ توں خاصی شہرت حاصل کیتی۔ اوہدیاں کہانیاں Dark Avenues دے ناں توں 1946 وچ ساہویں آیاں، جیہڑیاں عشقِ مجازی دے موضوعات دے مشتمل ایہن۔ ایہناں کہانیاں وچ جتھے پیار، جنسی ہیجانات تے نفسیاتی کیفیات نوں ساہویں لایا گیا ایہہ اوتھے روسی تہذیب و ثقافت وی ایہناں کہانیاں دے راہیں ساہویں آنی ایہہ۔ اوہناں دے مجموعے "ہنیریاں گلیاں" دے وچوں ہک کہانی پنجابی ادب دے پڑھاکواں دی نذر۔

پالیاں دی ٹھڈھی تے سِنی رات آہی۔ چن نکلیا ہویا آہ۔ سٹریلش نیف اپنے نوکر نوں سد کے آکھیا کہ گھوڑے تے کاٹھی پاوے۔

ہنیرے اصطبل دی نکی جیہی باری وچوں، چن دی چاننی دی آندی ہوئی نیلی لکیر وچ، گھوڑے دی اکھ ہیرے دی کنی آر چمکدی پئی آہی۔ سائیس گھوڑے تے بھاری جیہی

Scanned with CamScanner

کاٹھی رکھی تے لگام چوں پھڑ کے، اوہنوں اصطبل توں باہر لے آیا۔ باہر نکل کے اوس گھوڑے دا پوچھل پھڑھیا، تے اوہنوں گنڈھ چاپائیوس۔ گھوڑا اسکھیا ہویا آہ، پر جیہڑے ویلے کاٹھی دے بند اوہدیاں پسلیاں وچ چبھدے آہن، اوہ چھک چھک کے ساہ لین لگ پوندا آہ۔ کاٹھی دا ہک بند ٹُرٹیا ہویا آہ۔ سائیس اوکھا ہو کے اوہنوں گنڈے وچوں ٹپایا تے منداں نال چھک کے گنڈھ بنھ دتیوس۔

کاٹھی چھِک کے بنن نال موٹا گھوڑا، چست دِسیون لگ پیا۔ سائیس احاطے دے ساہویں اَپڑ کے لگام نوں پرانی جیہی لکڑی دے کھمبے نال ولھیٹیا، تے پچھاں مُڑ گیا۔ گھوڑا ڈھیر ڈِھل لکڑی دے کھمبے تے پیر مریندا رہیا، پیلے پیلے منداں نال اوہنوں وڈھن دی کوشش کریندا رہیا۔ تھوڑی تھوڑی ڈِھل پچھوں اوہ پسلیاں پُھلا کے ہنگدا آہ۔ انج کرن نال اوہدے ڈھڈھ دے سارے پٹھے کمبدے آہن۔ نال ای ٹوئے وچ پچھلی رات دے چن دا ساوا ساوا پرچھانواں پوندا پیا آہ۔ ڈھٹھے ہوئے پتراں آلے باگ وچ کہرا لبندا پیا آہ۔

سٹرلیش نیف ہتھ وچ شکاری چابک لے کے ڈیوڑھی وچوں ساہویں ہویا، لماں تے مڑیا ہویا نک، بھرتیلا جثہ پر کاٹھی چیڑی، اوہدا نکا جیہا سر اوتاں نوں ابھریا ہویا آہ۔ سوہے رنگ دا استراخانی ٹوپ پا کے، بُھسی جیکٹ، تے چمکیلا کمر بند بنھ کے، لمے قد دا سٹرلیش نیف، بھرواں جوان دِسدا پیا آہ۔ چن دی چانڑی وچ وی ویکھ سگیندا آہ کہ اوہدا اُنتا ہویا چہرہ زمانے دا تتا ٹھنڈھا ویکھ چکیا۔ گھنجریالی پر گھاٹی داڑھی وچ کتھائیں کتھائیں سفیدی دِسدی آہی، تے گِچی دے پٹھے چھکے ہوئے آہن۔ اوہدیاں شکاری جتیاں پرانیاں ہو گھیاں آہن، تے جیکٹ دے ساہویں، خرگوش دے لہو دے سکے داغ لگے ہوئے آہن۔

ڈیوڑھی دی کندھ وچوں ہک نکی جیہی باری کھلی۔ مَٹھی جیہی آواز وچ کسے پُچھیا۔

''آندرئی پُتر کتھے ویندا پیاں؟''

''اماں میں ہُن بال نہ رہیا'' سٹرلیس نیف متھے تے وٹ چاڑھ کے لگام پھڑھیندیاں ہویاں جواب دتا۔ باری بند ہو گئی پر ہُن برانڈے دا بوہا کُھل گیا۔ پاویل سٹرلیش نیف چپل دھرکیندا ہویا ڈیڈھی تائیں آیا۔

''کتھوں دے ارادے ایہن آندرائی'' اوس بھاری آواز وچ سوال کیتا۔ اوہدیاں چندھیاں ہویاں اکھیں، پھلیاں ہویاں گلہاں، وچ وڑیاں ہویاں آہن۔ چٹیاں والاں نوں پچھاں تے کنگھا پھیریا گیا آہ۔ زیر جامہ پائے ہوئے پاویل، اوورکوٹ موڈھیاں تے سٹ لیا، عام طور تے تھوڑا جیہا نشہ وی اوہدی زبان کھول دیندا آہ۔ ''چلو میری طرفوں 'میرا الکسی دنا' نوں سلام آکھیں۔ میں سدا اوہدا احترام کیتا۔''

''ہچھا تسیں کسے دا احترام وی کریندے او'' سٹرلیس نیف جواب دتا'' ویسے تسیں ہر ویلے پرائے پھڈے وچ ٹنگ کیوں اڑائی رکھدے او''

''اوہو بھئی معاف کرنا! معاف کرنا'' پاویل بولیا تے گاندیاں ہویا پچھا مُڑ آیا۔ ''گلی ہکلی تے راتاں ہنیریاں، جے آملیں تے سجن۔۔۔۔''

سٹرلیس نیف دند پیسدیاں ہویاں گھوڑے ول مڑیا۔ رکاب دے نال پیر لگدیاں ای گھوڑے وچ حیاتی پرت آئی، گھوڑے لنگڑیندیاں ہویاں ٹرنا شروع کر دتا۔ سٹرلیس نیف ہولے جیہا سوار ہویا تے چڑ چڑ کریندی ہوئی کاٹھی تے جم کے بہہ گیا۔ گھوڑے گردن چائی تے ٹوئے وچ چن دے پرچھانویں نوں چیریندیاں ہویاں، ڈنگی لا دتی۔

☆☆☆

چن دی چانڑی وچ ناتے ہوئے، ٹھڈھے کھیتاں دیاں لکڑی دیاں واڑاں، ٹنڈانیاں نال چٹیاں ہویاں پیاں آہن۔ اُلو، بکی واریں وڈے وڈے پر پھیلا کے ہوا وچ اُڈن تاں گھوڑا ابدک کھلووے۔ جھرکا، چانڑی تے تریل وچ ترلے جنگل وچ کھڑیندا گیا۔ ہِنا تے چمکیلا چن، رُکھاں دیاں ٹنڈ منڈ ٹاہنیاں وچوں تھوڑی چر کانڑ جھلک وکھاوے آ، تاں ایہہ

ننگیاں ٹاہنیاں اوہدے ٹھنڈھے چانن وچ گھل مل وینیاں آہن۔ جھرکیاں اُتے سکے پتراں تے بید مجنوں دی چھل دی کوڑی بو پھیلی ہوئی آہی۔۔۔ کدیں چراگاہواں دیاں نہ ختم ہوون آکیاں ڈھلاناں آ وجن تے کدیں تریلیاں ہویاں جھاڑیاں وچوں لگھدیاں ہویاں، گھوڑے دے نک وچوں ہواڑ نکلن لگ پوودے۔ سُماں دے تلے آکے تر ندیاں ہو یاں ٹاہنیاں دی آواز پہاڑی ڈھلان تے جمے ہوئے درختاں وچ دور تائیں وینیدی آہی۔۔۔ بکسی واریں گھوڑے کنوتیاں کھلار لئیاں۔ چراگاہ دی پیلی دھند وچ، پتلی پتلی ٹنگاں تے گجیاں آلے دو موٹے تازے بگھیاڑ کھلوتے آہن۔ اوہ چپ چپیتے کھلوتے سٹریس نیف دے گھوڑے نوں نیڑے آندیاں ویدھے رہے، وت دھرک مار کے، کورے آلی لشکدی گھاہ وچ غائب ہو گئے۔

’’جے اوہ ہک دینہہ ہور رُک ونجے تاں۔۔۔‘‘ سٹریس نیف سر چا کے چن ول ویدھیاں ہویاں سوچیا۔

چن، برف نال کجیاں ہویاں ویران چراگاہواں دے سدھا اُتے لشکدا پیا آہ۔ پالیاں دے حسن بندے نوں نمن جھون کر دیندا۔

گھوڑا اپنا سارا زور لا کے، سکی برساتی ندی دے کٹاؤ دے لے، گھاٹے رُکھاں ول چڑھائی چڑھدا پیا آہ۔ کانمی دا چوکھٹا چیں چیں کرن لگ پیا۔ ہکی واریں گھوڑے دے پیر تھڑ کیے، تے اوہ ڈھلان توں ڈھاندیاں ڈھاندیاں بچیا۔ کاوڑ توں سٹریس نیف دا مہاندرا وٹی گیا۔ اوس چابک ولا کے پورے زور نال گھوڑے نوں سر وچ کڈھ ماریا۔ ’’اوہ بڈھیا کُتیا‘‘ اوہدی کاوڑ آلی آواز پورے جنگل وچ گونج گئی۔ جنگل توں اگاں رڑا ای رڑا آہ۔ پہاڑی دے دامن تائیں کنک دے سُنڈھے دسدے آہن۔ ایہناں دے وچکار ماڑا جیہا علاقہ آہ، جیہدے وچ چھپر تے ایہدے نال گجھ کمرے چن دی چاننی وچ ویران لگدے پئے آہن۔ سٹریس نیف کھلو گیا۔ انج لگدا آہ جیویں اوہنوں چڑ ہو گیا آہ۔ ہر پاسے

چپ دا راج آہ۔ اوہ گھوڑے تے بیٹھیاں بیٹھیاں ویہڑے وچ وڑ گیا، مکان وچ گُھگ مُک ہنیرا آہ۔ گھوڑا سر نوا کے کھلوتا رہیا۔ احاطے وچ ہک بڈھا جیہا کُتا ٹنگاں تے بوتھی رکھی پیا آہ۔ ہل جل کیتیوں بغیر اوس سٹریس نیف ول ویکھیا تے اکھ چا کے اپنی پوچھل بھوئیں تے مارن لگ پیا، جیویں پراہنے نوں سواگت کریندا پیا ہووے۔ سٹریس نیف ڈیڈھی ول گیا۔ اِدے اُدے بیت الخلا وچوں آون آلی بدبو پھیلی ہوئی آہی۔ ساہویں آلے کمرے وچوں نمی نمی روشنی آندی پئی آہی جیہدے وچ باریاں دے شیشے سنہرے ہو گئے آہن۔

رات نوں سون آلے کپڑے پائے ہوئے، ہک نکی جہی زنانی بے آواز قدماں نال بھجدی ہوئی ہنیرے کمرے وچ آئی۔ سٹریس نیف اوہدے ول جھکیا، اوس اپنے ننگیاں باہیں سٹیس نیف دی گچی دے آسے پاسے ولھیٹ لیاں تے اوہدے کوٹ نال سر نکا کے خوشی توں ڈُسکن لگ پئی۔ اوہ ایہدی بالاں آلی دھڑکن سنندا رہیا۔ اوہ اوہدے سینے تے لمکدی ہوئی سونے دی صلیب نوں محسوس کر سگدا آہ۔ ایہہ صلیب اوہدی دادی دی نشانی، تے اوہدا بچ وین آلا واحد اثاثہ آہی۔

’’توں کل تائیں رُکسیں ناں۔ رُک ویسیں ناں!‘‘ اوہ کن وچ بچھدی پئی آہی۔ ’’اف! تن اپنے ساہویں ویکھ کے یقین نہیں پیا آندا‘‘، ’’ویرا، میں ونج کے گھوڑے نوں بنھ آواں‘‘ سٹریس نیف اوہنوں وکھ کریندیاں ہویاں آکھیا۔ ’’کل تائیں۔ کل تائیں‘‘ اوس دوہرایا تے سوچی پے گیا۔ ’’خدایا! ایہہ تاں ہر آون آلی دیہاڑ نال کملی ہوندی ویندی، تمبا کو تے دی لگ گئی، جیھیاں دے وچ وی کیڈی بے تابی تے کاہل۔۔۔!‘‘

’ویرا‘ دامن موہنا چہرا پاوڈر نال مخمل ہو گیا آہ، اوس اپنے بُل مضبوطی نال اوہدیاں بُلاں تے رکھ دتے۔ صلیب اوہدے ننگے سینے تے لشکدی رہی۔ اوہدا رات نوں سون آلا گاؤن چنگا آہ، اوس دا ایہا گاؤن ای تاں رہ گیا آہ جیہڑا اوہ خاص خاص موقعیاں تے پا لیندی آہی۔

''من کیڈا یقین آ'' سٹریس نیف، ویرا دی جوانی دے ویلے نوں یاد کیتا۔ من کیڈا پکا یقین آ، میں ویرا نال ملاقات دے بدلے حیاتی دے پندرہ ورہے ہچکچائے بغیر ٹپا چھوڑیساں۔

☆☆☆

پو پھٹدا پیا آ۔ پلنگ دے نیڑے فرش تے موم بتی بلدی پئی آہی۔ سٹریس چھت ول منہ کر کے اتانڑا لیٹیا پیا آ۔ قمیض دا گریبان کھلا آ، باہیں سرتوں اتے آہن، اوہدا ڈنگا تنگ کدھ آلے پاسے مڑیا ہویا آ۔ نال ای ویرا گوڈیاں تے ارکاں رکھ کے بیٹھی آہی۔ رون نال اوہدیاں اکھیں رج کے رتیاں ہو گئیاں آہن۔ سگرٹ چھکیندیاں ہویاں اوہ بے رنگ نظراں نال فرش نوں ویدھی پئی آہی۔ اوس ہک ٹنگ دوجی اُتے رکھنا چاہی تے اوہدی نظر اپنیاں پیراں تے پئی جیہڑا قیمتی تے سوہنیاں جُتیاں وچ سوہنا لگدا آ۔ اوہدے دل وچ ابھرن آلی پیڑ ہر شے نوں اپنے اندر ڈبکی دیندی پئی آہی۔

''میں تیرے پچھے ہر شے کھڑا چھوڑی'' اوہ منتی جیہی بولی۔ اوہدے ہونٹ کمبدے پئے آہن۔ اوہدی آواز وچ بلا دی نرمی تے بالاں آلا احساسِ زیاں آ۔ پر سٹریس نیف اکھیں کھولیندیاں ہویاں ٹھنڈھے لہجے وچ آکھیا۔

''توں کیہ کجھ کھڑایا''

''ہبھو کجھ۔ ہر شے کھڑا چھوڑی، ساریاں توں ودھ اپنی عزت، اپنی جوانی''

''توں تے میں ایڈے جوان وی نہ رہے''

''توں کیڈا پتھر دل اینہہ۔ توں من اُکا نہوں سمجھ سگیا'' اوہ نرمی نال بولی۔

'' دنیا جہان دیاں زنانیاں ایہا آدھیان۔ ایہہ اوہناں دی پسند دا لفظ ایہہ، جیہنوں اوہ وکھو وکھ لہجیاں وچ ادا کریندیان۔ پہلاں ترنگ وچ آ کے آدھیان: ''تسیں کیڈے ذہین او، من کیڈی چنگی طراں سمجھدے او'' تے وت ''توں کیڈا پتھر دل اینہہ، توں

من اُکا نہوں سمجھ سگیا۔۔۔''

ہولے ہولے روندیاں ہویاں اوہ بولدی گئی، جیویں کجھ سنندی ای نہ پئی ہووے'' منیاں کہ میں ناکام ہو گئی آں۔۔۔ پر میں سدا کانڑ موسیقی نال پیار کیتا، تے مین ہُن وی موسیقی نال عشق ایہہ، ڈھیر نہیں تاں، میں کجھ نہ کجھ تاں کامیابی حاصل کر لئی ہوندی۔''

''پر موسیقی دا ایہدے نال کہ تعلق؟ جیس ویلے پیڈ رکی۔۔۔''

'' آندرئی میری جان انج نہ آکھ۔۔۔ تے ہُن من ہاسٹل دے سکول وچ ڈانس دی کلاساں کانڑ پیانوں وگاونا پوندا، تے اوہ وی ایس منحوس شہر وچ، جیس وچ مین سدا نفرت لدھی۔ وت وی مین کوئی نہ کوئی لبھ پوندا جیہڑا میرا ہتھ پھدھ لیندا، مین پیار تے احترام دیندا، میرا گھر ہوندا، بال ہوندے، پر ساڈے پیار دیاں یاداں۔۔۔''

سٹریس نیف سگرٹ لائی تے ہولے ہولے بولنا شروع کیتا جیویں ہک ہک لفظ تولیندا پیا ہووے۔'' ویرا اساں خاندانی لوکاں کانڑ محبت کرنا بالاں دی کھیڈ نہیں ہوندی۔ ساڈیاں حیاتیاں وچ زہر گھل دیندی، ایس محبت تن نہیں مین وی برباد کیتا، پندرہ سولہ ورہے پہلاں میں ہر روز ایتھے آوندا آہس۔ تیری دہلیز تے رات لنگھاونا اپنا اعزاز سمجھدا آہس۔ لو اچھو ہرآہس، جذباتی تے نالے کملا''

سگرٹ مسم گیا آ۔ اوس بانہہ بھنوا کے اوہنوں دور سٹیا، بانہہ منجی تے رکھ کے چھت نوں ویکھن لگ پیا۔'' ساڈے پیو دادے دیاں محبتاں دیاں کہانیاں، سنہری چوکاٹھاں وچ جڑیاں ہویاں گول گول تصویراں، خاندان دے روحانی پیشواواں دیاں ہتھ نال بنیاں ہویاں تصویراں، سارا کجھ ساڈا ورثہ آ، تن یاد ہوسی اوہناں دیہاڑیاں وچ میں شاعری وی کریندا آہس:

تن پیار کریندیاں ہویاں،
میں خواب ویدھاں، خواب ویکھن آلیاں دے

اوہناں دے جیہناں سوور ہے پہلاں ایس بھوئیں تے محبت کیتی،

اوہناں تاریاں دی چھاں تلے،

جیہڑے کدیں اوہناں کانڑ چمکدے آہن،

میں تیریاں ای سوچاں وچ رلدا اپھرداں

اوس ویرا تے ہک نظر ماری اوہدا لہجہ سخت ہوندا گیا:

'' آخر توں ٹُر کیوں گئی آہیں تے گئی وی تاں کدے نال۔ کیہ اوہ تیرے قبیلے وچوں آہ؟ تیرا تے اوہدا کیہ میل آہ؟'' اوہ اٹھ کے بیہہ ریہا، تے کاوڑی کے ویرا دے کالیاں والاں نوں ویکھن لگ پیا۔ ''میں تن ہمیشہ اپنی سوچاں وچ وی احترام دتا کہ توں میری ہوون آلی بیوی ایںہہ تے جداں قسمت، ہُن ہک دوجے دا ہوون دا موقع دتا، تاں توں میرے کانڑ کیہ بن گئی آہیں؟ میری بیوی؟ اوس ویلے ساڈے کول جوانی وی آہی، صحت وی آہی تے معصومیت وی۔ اوہ تیرے چہرے تے آندے گوڑھے رنگ، تیری ململ دی نفیس قمیض ۔۔۔ تن ایس گل دا پتا؟ ہر روز تن ملن آونا میرے کانڑ کیہ معنی رکھدا آہ، تیرے شوخ لباس، دھپ وچ سانولایاں ہویاں تیریاں ننگیاں باہیں، چمکدیاں ہویاں تا تاریاں اکھیں ۔۔۔ توں میرے ول ویکھن توں گھبراوندی آہیں۔ تیرے کالیاں والاں وچ انکیا ہویا گلاب تے تیرا نماں نماں ہاسا ۔۔۔ کجھ حیران کجھ کملیاں آلا ہاسا، پر ایس سارے کجھ تے کیڈا پیار آندا آہ۔ وت انج ہویا کیہ توں کسے ہور بارے سوچیندیاں ہویاں باگ دیاں وٹاں تے دور نکل ویندی آہیں۔ کروکے کھیڈدیاں ہویاں انج لگدا آہ جیویں توں واقعی کھیڈ وچ حصہ نہوں لیندی پئی۔ جیس ویلے تیری ماں میری بے عزتی کیتی آہی، توں باری وچوں سارا کجھ سنندی پئی آہیں۔ ویرا ایہہ سارا کجھ میرے کانڑ ۔۔۔''

''ایہہ سارا کجھ اماں دا کیتا کرتا'' ویرا بڑا اوکھا ہو کے آکھیا۔

''نہیں'' تن یاد ایہہ، جداں توں پہلی واریں ماسکو گئی آہیں، سامان بنھیندیاں

ہویاں توں میرے ولوں ویکھے بغیر گنگنا رہی آہیں۔ توں اپنیاں خواباں وچ انج مگن ہو گئی آہیں، تن آون آلیاں خوشیاں دا یقین آہ۔ ٹھنڈی شامیں تن خدا حافظ آکھن کانڑ میں گھوڑے تے سفر کیتا، گھاہ دے ساوے کھیتراں تے کنک دے سُنڈھیاں نال بھریاں پیلیاں، تے وت تیری گڈی دی باری دا پردہ ۔۔۔ اف خدایا'' اوہدی آواز دی تلخی نال ہنجوں بکھر دیاں پیاں آہن۔ اوس تکیے تے سر رکھ لیا'' تیں ہتھاں تے خشبو لائی ہوئی آہی، جیہڑی میرے ہتھاں وچ وی آ گئی آہی۔ پچھاں ولدیاں ہویاں گھوڑے دا مڑکا تے کاٹھی دے چمڑے دی بدبو میرے وچ رچ گئی، پر اوہ تاں خشبو آہی جیہڑے میرے نک نوں سکھ دیندی پئی آہی۔ میں وڈی سڑک تے سفر کریندا گیا تے میرے اتھرو ڈھاندے گئے ۔۔۔ میں آدھاں جے کسے قربانی دتی، کسے پوری حیاتی تباہ کیتی تے اوہ میں آں۔ بڈھا شرابی''

گلہاں تے مچھاں وچوں واہندیاں ہویاں اتھرواں دا نمکین ذائقہ سٹریلشنیف دے ہونٹاں تے محسوس ہوندا پیا آہ۔ اوہ پلنگ توں لیہہ کے کمرے وچوں باہر نکل آیا۔

چن ڈبدا پیا آہ، برف دے چٹے گالے پہاڑی دے نال آلے کھیتاں وچ انکے ہوئے آہن۔ افق دے اخیر لے کنارے تے رتکن دسدی پئی آہی۔ بہوں دور ہیڈے کسے جنگل وچ ککڑ اذان دتی کھلوتا آہ۔

سٹریلشنیف احاطے دیاں پوڑیاں تے بہہ گیا۔ ٹھنڈھ باریک قمیض نوں چیرن لگ پئی۔

'' تے وت ۔۔۔ ساڈے کردار وٹی گئے۔ ایہہ تاں ہوونا ای آہ'' اوس بہوں ہولے جیہا افسوس دا اظہار کیتا ''ایس نال کیہ فرق پوندا۔ ہُن تاں سارا کجھ ختم ہو گیا''

☆☆☆

سویر دی چاہ ٹھنڈے کمرے دی وڈی میز تے رکھ دتی گئی۔ لاگیاں آلے سماوار نوں ساوے غلاف وچ ولہیٹیا گیا آہ۔ سماوار تلے اگ کداں دی مسم گئی آہی۔ باریاں دے

Scanned with CamScanner

شیشیاں تے کہرے دے قطرے غائب ہو گئے آہن۔ کمرے وچ بیٹھیاں ہویاں برفانی سویر دا چمکدا سورج تے بچیا کھچیا سڑیا ہویا گھاہ، ہک ٹیڑھا میڑھا پیڑا دسدا پیا آہ۔ خوابی چہرے تے رتیاں والاں آلی نوکرانی ننگے پیریں کمرے وچ آئی تے 'متری' دے آون دی اطلاع دتیوس۔

''او وا انتظار کر سگدا'' سٹرلیس نیف نظراں اٹھائے بغیر جواب دتا۔ ویرا دی سرنوا کے بیٹھی رہی۔ راتو رات اوہدا منہ ذرا سارا نکل آیا آہ۔ اکھیں دے آسے پاسے حلقے پے گئے آہن سٹرلیس نیف دا دبلا پتلا تے کرخت چہرہ، کسے لاش آر پیلا پے گیا آہ، اوہدا منہ ہوا وچ اٹھیا ہویا آہ۔ جھاڑ جھنکار داڑھی دے وچوں نرگٹ دسیندا پیا آہ۔

سورج بالی پوری طراں اتاں نہ آیا، پر اوہدا چانناں اکھیں چُنھیندا پیا آہ۔ ساہویں آلا احاطہ رات دی برف توں چٹا ہو گیا آہ، جیہڑی لون آر، گھاہ تے گوبھی دے ساوے پتراں تے چھِٹرکی گئی آہی۔ سیسے جیسیاں اکھیں آلا بندا، جیہڑا بھونہہ دا بھریا ہویا چھکڑا لے کے ویہڑے وچ وڑیا آہ، چھکڑے دے آسے پاسے گیڑ الا کے ہتھاں نال بھونہہ نوں دبیندا ودا آہ۔ اوس دنداں وچ پائپ دبا رکھیا آہ، تے دھوں دا چھلا بن کے اوہدیاں موہڈیاں توں پچھاں اڈدا پیا آہ۔ ویرا سمور دا کوٹ پا کے ویہڑے وچ آئی۔ پرانی طرز دا ایہہ کوٹ کدیں قیمتی رہیا ہوسی، ہُن پاٹا پرانا ہویا ودا آہ، اوہ سر تے کالیاں تیلیاں دا بنیا ہویا گرمیاں دا ٹوپ رکھی ودی آہی، جیہندے تے ِطلے دے پھُل جاوجا توں بدرنگ ہو گئے آہن۔

سٹرلیس نیف اوہناں نوں وڈی سڑک تائیں چھوڑن گیا۔ اوہدا گھوڑا چھکڑے دے پچھے پچھے اوہناں راہواں تے چلدا گیا، جتھے برف پگھری پئی آہی۔ بکسی واریں گھوڑا منہ پھیر کے تیلیاں آلے ہیٹ ول ہمکیا۔ سٹرلیس نیف چابک بھنوا کے اوہدے نک تے ماریا۔ گھوڑا سر پھٹکن تے ہنکن لگ پیا۔ اوہ چپ چاپ سفر کریندے رہے۔ بڈھا کتا گھر دں ای نال نال ٹردا آندا آہ۔ صاف تے نیلے آسمان تے لشکدے سورج وچ تپش آہی۔ وڈی سڑک

تے کوچوان اچانک 'ویرا' نال مخاطب ہویا:

''میں اگلیاں گرمیاں وچ وت اپنا ٹکا تہاڈے کول گھل چھوڑیساں۔ میرا خیال ایہہ اوہ بھیڈاں چراون وچ تہاڈا ہتھ ونڈیسی۔''

ویرا شرما کے سٹرلیس نیف ول ویکھیا۔ سٹرلیس نیف اپنا ٹوپ لاہیا، گھوڑے توں جھک کے ویرا دے ہتھ تے ہک لماں بوسہ دتا۔ اوہدے ہونٹ سٹرلیس نیف دیاں سفید ہوندیاں کنپٹیاں دے کول کمبدے پے آہن۔ اوہ ہولے جیہی بولی ''اپنا خیال رکھیں۔ میری جان تے میرے بارے کائی بدگمانی نہ رکھیں۔''

وڈی سڑک دے وچکار اپڑ کے کوچوان رفتار ونا لئی تے کھڑکدا ہویا اکھیں توں دور ہو گیا۔ سٹرلیس نیف گھوڑا موڑیا تے سمت دا تعین کیتے بغیر کھیتاں دے وچ وڑ گیا۔ ہک فاصلے تے کتا وی پچھے پچھے آندا پیا آہ۔ سٹرلیس نیف کھلو کے کتے تے چابک چائے، تاں جے اوہ پچھلیاں ٹنگاں تے بہہ ونجے، جیویں آدھا پیا ہووے ''میں کتھے ونجاں'' سٹرلیس نیف گھوڑا اگاں ٹورے تاں اوہ وت پچھے ٹر پووے۔ سٹرلیس نیف دے خیالات بہوں دور ریلوے اسٹیشن، اوہدی چمکدی پٹڑی، تے دھوں سٹیندیاں جنوب ول نسدیاں گڈیاں تے مرکوز آہن۔

اوہ ویران کھیتاں تے تتیاں چٹاناں دے وچکار ٹردا رہیا۔ نیلے آسمان تلے پالیاں دا روشن دینہہ بالکل چُپ آہ، ننگیاں کھیتاں، سکے برساتی نالیاں تے دور تائیں پھیلے ہوئے میداناں وچ ہک وی آواز باقی ناہی۔ جھاڑیاں توں اڈن آلے بھَنّر ہوا وچ تردے ودے آہن۔ پکھو جھاڑیاں وچ بیٹھے آہن۔ اوہناں ساری دیہاڑ ایتھائیں گزارنی آہی۔ بس کدیں اُڈن تے اُڈ کے ہک ٹاہنی توں دوئی ٹاہنی تے بہہ ونجن، چُپ تے خوشیاں بھری حیاتی دے تسلسل وچ!۔۔۔

٭٭٭

Scanned with CamScanner

فیصلہ

فرانز کافکا جرمنی ادب دا ہِک سر کڈھواں لکھاری آہ۔اوس ناول نے کہانیاں لکھن دے وچ ناں کمایا۔اوہ ویہویں صدی دا ہِک ایہہ جیہا ادیب ایہہ جیس پوری دنیا دے لکھاریاں نوں متاثر کیتا۔ Trial, Matamorphosis تے The Castle اوہدیاں اوہ کہانیاں ایہن جیہدے توں ہر اوہ بشرجیہڑا بھورا کو وی ادب نال ٹھرک رکھدا ،واقف ایہہ۔اوہدیاں لکھتاں،ہکلاپا،اجنبیت،طبعی تے نفسیاتی ظلم،اولاد تے ماں پیو دے تعلق ،تے بیوروکریسی دیاں بھول بھلیاں دے موضوعات دے اگے پچھے بھوندیاں۔ اوہدی کہانی "فیصلہ" جیہڑی اوس ۱۹۱۲ وچ لکھی اولاد تے ماں پیو دے وچ تضادات دے رشتے دا احاطہ کریندی ۔ ذہن وچ رہوے کافکا دے اپنے پیو نال وی کجھ چنگے تعلقات ناہن۔ایہہ کہانی اوہدیاں مشہور کہانیاں وچوں ہِک ایہہ، جیہدا ترجمہ تہاڈے ساہویں پیش کیتا ویندا،

چیت دے دیہاڑیاں وچ اتوار دا سا جھرا آہ۔دریا دی کندھی تے ہِک قطار وچ بنے ہوئے نکے نکے مکان،جیہناں وچ رنگ تے اُچیائی توں ہٹ کے کوئی ہور فرق اوکھا ای نظر آندا آہ۔ایہناں مکاناں وچوں ہِک دی پہلی منزل تے اپنے ذاتی کمرے وچ ہِک

نوجوان تاجر" جارج بنڈمان" بیٹھا آہ۔اوس ہن ای اپنے ہِک پرانے یار دے ناں ،جیہڑا ہن پردیسی آہ،چیٹھی لکھ کے مکائی آہی،تے کھڑ تیجے ہوئے انداز وچ ہولے ہولے لفافے دے وچ رکھ کے،میز تے ارکاں ٹیکدیاں ہویاں باری توں باہر دریا،پُل تے پار دیاں پہاڑیاں نوں بربر ویدھا پیا آہ۔

اوہ اپنے بیلی بارے سوچیندا پیا آہ،جیہڑا وطن وچ اپنے مستقبل توں مطمئن نہ ہوون دے کارن،کُجھ ورہے پہلے روس نس گیا آہ۔ہن اوہ سینٹ پیٹر برگ وچ کاروبار کریندا آہ،جیہڑا پہلاں پہل تے چمکیا پر ہُن عرصے توں وگڑ داویندا آہ۔اوہنوں جداں دی وطن تے آون دا موقع ملدا آہ...... تے ایہہ موقع ہُن اوہنوں گھٹ توں گھٹ ملدا آہ۔.....اوہ اوہدی شکایت ضرور کریندا آہ۔بس انج کر کے اوہ غیر ملک وچ اپنی حیاتی ونجیندا پیا آہ۔

اوہدی وڈی ساری اوپری داڑھی اوہدے چہرے نوں،جیہنوں نکیاں ہویاں دا پچھاندا آہ،چنگی طراں لکا نہ سگی۔اوہدی رنگت انج پیلی پوندی گئی،جیویں اندرو اندری اوہنوں کوئی روگ لگ گیا ہووے۔ایہدے اپنے بیان دے مطابق،اوتھوں دے وسنیک ہم وطناں نال اوس دا کوئی مستقل رابطہ ناہ۔روسی خانداناں نال وی اوہدی کوئی علیک سلیک ناہی۔مکدی گل ایہہ کیہ اوہ چھڑی حیاتی تے راجی ہوندا ویندا آہ۔

ایہہ جیہے سڑے ہوئے لیکھاں آلے بندے نوں،جیہدے حال تے افسوس تاں کیتا ونج سکدا ہووے،پر اوہدی مدد نہ کیتی ونج سگدی ہووے،کوئی لکھدا تاں کیہ لکھدا۔کیہ اوہنوں ایہہ مشورہ دِتا ویندا کہ وطنا تے مُڑ آوے۔ہِک واری وت اپنے پیر جمائے تے پرانیاں یاریاں نوں نویں سرے توں جگا لے۔ایہدے وچ کائی رکاوٹ ناہی۔مل ملا کے اپنے بجناں دی امداد تے تکیہ کرے،پر ایہہ تاں اوہنوں جتاون آلی گل آہی۔جیڈی ہولی جیہی ایہہ گل آکھی ویندی،ایڈی ای ہاں نوں مُنھ بھریندی،کیہ اوہدی ہُن تائیں دی ساری کھیچل لے

رُوھ گئی آہی۔ کہ ہُن اوہنوں ایس کم توں ہتھ چھک لینا چاہی دا آہ، کہ اوہ ہُن وطناں تے دل آوے تے اوہناں نظراں دا نشانہ بنے جیہڑیاں اوہنوں انجیل دے پشیمان بیٹے آر ویدھیاں پیاں ہوون، کہ اوہدے بچن ای معاملے نوں سُجھن آلے ایہن، ایہہ کیہ اوہ ہک وڈا سارا بال ایہہ، جیہنوں اوہی کرنا چاہی دا، جیہڑے اوہدے کامیاب تے گھراں دے سیانے بچن صلاح دیندن۔ ایس سارے کُجھ دے نال ایہہ ضروری آہ کیہ جیس مقصد کانڑ اوہنوں ایہہ سارا دُکھ سہنا پیا، اوہ مقصد حاصل وی ہو ویندا۔ ہو سگدا، اوہنوں وطن ولن تے راجی کرنا سرے توں ممکن ای ناں ہووے۔ اوہ آپ آدھا آہ کیہ ہُن اوہ وطن دے تجارتی کماں توں مُکھ موڑ بیٹھا، ایس سارے کُجھ دے باوجود، بچناں دیاں صلاحیں توں دل بھیڑا کیتی رکھدا آہ، تے اوہناں کولوں پہلے توں وی ڈھیر کھچیا کھچیا ہک پردیسی آر پردیس وچ پیا رہندا آہ۔ جے اوس دوستاں دا مشورہ من لیا، اوس توں بعد وطن وچ کھپ نہ سگیا۔ ساہویں دی گل ایہہ کسے دے ویر دی وجہ توں نہیں، بلکہ حالات دے دباؤ دی وجہ توں، اپنے بچناں دے نال، یا اوہناں توں ہٹ کے وی، وس نہ سگیا، شرمندگی محسوس کریندا ریہا۔ ایہہ وی آکھن توں گیا کیہ اوہدے کُجھ اپنے بچن یا اپنا وطن وی آہ۔ اوس کانڑ ایہہ چنگا ناہ کیہ اوہ جیس پردیس وچ پیا آہ، اوتھے اوسے طراں پیا رہندا۔ ایہناں ساریاں گلاں دے ہوندیاں ہویاں کیویں منیے آہ، کیہ وطن وچ اوہدی حیاتی کامیاب رہندی؟

ایس کانڑ اوہدے نال خط پتر یا میل ملاپ رکھنا وی چاہندا تاں اوس نوں ایس طراں دیاں ٹھیک ٹھیک خبراں ناہ دس سگدا، جیہڑیاں دور دیاں جانن آکیاں نوں بے دھڑک گھلیاں ونج سگدیاں ایہن۔ اوس نوں آخری واریں وطن آیا ہویاں تریہہ ورہے توں ڈھیر ویلا ہوندا پیا آہ تے ایس کانڑ اوہ اوس دی سیاسی صورتِ حال دے بہوں غیر یقینی ہوون دا نکما بہانہ بنیندا آہ، جیہڑا ہک نکے جیہے سوداگر نوں تھوڑے ویلے کانڑ وی باہر وین دی اجازت ناہی ویندی۔ ایہا صورتِ حال ہزاراں لکھاں روسیاں نوں اطمینان نال باہر دے

ملک وین دیندی آہی۔ پر اوہناں تریہہ ورہیاں دے وچ، جارج دی اپنی حیاتی دا نقشہ بہوں کُجھ بدل گیا آہ۔ دو ورہیاں توں اوہدی ماں مر گئی آہی جیس توں پچھے اوہ تے اوہدا پیو رل کے گھر داری چلیندے پئے آہن۔ ساہویں دی گل ایہہ کیہ اوہدے بچن نوں ایہدی اطلاع کر دتی گئی آہی تے اوس نے چٹھی دے راہیں ایہہ جیہے رُکھے لفظاں وچ ہمدردی دا اظہار کیتا آہ، جیس توں ایہہ کاڈھ کڈھی ونج سگدی آہی کیہ ایس طراں دے واقعے دے منکھ دا گویڑ، کسے دوریڈے ملک وچ بہہ کے نہی کیتا جا سگدا۔ بہر حال ایس توں پچھے، جارج کاروبار تے دوجیاں کماں وچ ہور ڈھیر رُجھ گیا۔

ماں دی حیاتی وچ اوہ سوداگری چنگی طراں شاید ایس توں نہ کر سگیا کہ اوہدا پیو ہر معاملے وچ اپنی ٹنگ اڑائی رکھدا آہ۔ شاید ماں دی موت توں پچھے اوہدے پیو دا ڈاڈھیپا بہوں کُجھ گھٹ گیا آہ۔ ہُن وی سوداگری وچ اوہدی لے دے چلدی آہی پر اتنی نہی۔ شاید ایہہ سارا کُجھ قسمت دی کامیابی دی وجہ توں ہویا ہووے۔ یقین کرو ایہہ گل گویڑ دے نیڑے آہی۔ پر ایہناں دو ورہیاں دے وچ وچ کاروبار غیر متوقع طور تے چمکن لگ پیا آہ۔ عملہ دو گنا کرنا پیا، وٹی پنج گنا ہو گئی۔ ایس گل وچ شک نہیں حالاں وی ترقی دی راہ کھلی ہوئی آہی۔ جارج دے بچن نوں ایس ترقی دی کائی خبر ناہی۔ مہر آلے کُجھ ورہیاں دے وچ، شاید آخری واری اوس تعزیتی چٹھی وچ، اوس جارج نوں روس آون تے راجی کرن دا جتن کیتا، تے اُچیچ کر کے جارج دی ترقی دے امکانات نوں ودھا کے پیش کیتا آہ۔ اوس جیہڑے اعداد وشمار پیش کیتے آہن اوہ جارج دے ہُن آلے لین دیون دے اگے کُجھ وی نا ہن۔ اوہ اپنے بچن نوں اپنی کاروباری کامیابی دسن توں جھکدا آہ۔ تے ہن جے اوہ مُہر توں ایس پرانے قصے نوں چھیڑیندا، تاں ایہہ گل پکی آہی کیہ ایہہ سارا کُجھ اوپرا جیہا لگدا۔

ایس کانڑ جارج اپنے بچن نوں، اِدے اُدے دیاں گلاں لکھن تے اکتفا کیتی رکھدا آہ، جیہڑا کسی وی اتوار آلسی نال سوچیندیاں ہویاں بندے دے ذہن وچ آویندیاں

ایہن ۔ اوہ صرف ایہہ چاہندا آہ، کیہ اوہدے سجن نے ایس لمے عرصے وچ وطن دا جیہڑا تصور اپنے دل دی تسلی کانڑ بنا رکھیا آہ، اوس نوں سگوں قائم رہن دیوے، تے ایس کانڑ انج ہویا کہ جارج تریہہ واریں چنگے لمے وقفے نال لکھے ہوئے تریہہ خطاں وچ ہک غیر اہم بندے دی منگنی، ہک غیر اہم جیہی نال ہووین دا ذکر کیتا۔ ایتھوں تائیں کہ اوہدے دعوے دے برخلاف اوہدا سجن ایس قابلِ ذکر واقعے وچ کُجھ کُجھ دلچسپی وکھاون لگ پیا۔

جارج ایس طراں دیاں گلاں لکھن توں ایس کم نوں من لینا چنگا سمجھدا آہ، کیہ اوہدی اپنی منگنی، ہک مہینہ ہویا آہ، ہک کھاندے پیندے گھر دی کُڑی ''فرالین فریڈا بر ینڈ نفلڈ دے نال ہوگئی آہی۔ اوہ بہوں واری اپنی منگیتر نال اپنے سجن تے ایس اوپرے رابطے بارے گل بات کریندا آہ، جیہڑی خط پتر دے پاروں دوہاں وچکار چل پئی آہی۔

''اوہ ساڈے ویاہ تے نہیں آندا پیا'' اوس آکھیا۔ ''پر وت وی من تہاڈے سارے سجناں نال سلام دعا دا حق تاں ایہہ ناں!''

''میں اوہنوں تکلیف دینا ناہ چاہندا'' جارج جواب دتا............!

میرا مطلب غلط نہ سمجھو۔ کیہ پتا اوہ آ ای ونجے۔ گھٹ توں گھٹ میرا ایہا خیال ایہہ، پر اوہ محسوس کریسی کیہ اوہدے نال زیادتی کیتی گئی ایہہ۔ اوہنوں مُنکھ لگسی، شاید اوہنوں میری سدھر آوے۔ بے کلی تاں اوہنوں لازمی ہوسی، تے ایس بے اطمینانی دا چارہ کیتیوں بغیر ای بچیاں مڑناں پوسی۔۔۔ اِکلا۔۔۔ توں ایہدا مطلب سمجھدی نا!

''ہاں۔ پر اوہنوں کسے ہور طریقے نال ساڈے ویاہ دا پتا نہیں لگ سگدا۔''

''سدھی جیہی گل ایہہ، کیہ میں اوہنوں ڈک ناہ سگدا، پر جتھوں تائیں اوہدی حیاتی دا تعلق ایہہ، اوہنوں ویدھیاں ہویاں ایہدا امکان گھٹ ای ایہہ''

''جارج، جے تیرے سجن انج دے ایہن تاں تینوں منگنی کرنی ای ناہی چاہی دی۔''

''خیر ایہدے وچ اسیں دویں قصوروار آں۔ پر ہُن تاں جیہڑا ہونا آہ ہوگیا۔

میں اپنی گل توں مُکر دانہ'' وت اوہدیاں چُمیاں تلے ہولے ہولے ساہ لیندیاں ہویاں وی اوہ آکھ گئی۔

''وت وی مین گھابر پئی آندی۔''

تاں اوس دھیان دتا کیہ جے اپنے سجن نوں اوہ دس وی دیوے تاں سچی گل ایہہ وے کیہ اوہنوں کسے پریشانی دا ساہواں نہ کرنا پوسی۔

''میں ایہہ جیہا بندا واں تے اوہنوں ایہہ جیہی صورتِ حال وچ، مین قبولنا پوسی۔'' اوس اپنے آپ نوں ایہہ آکھیا۔ اوہدے نال ہور موافقت کانڑ میں اپنے آپ نوں کسے ہور سانچے وچ نہ ڈھال سگدا، تے سچ مچ ای اوس اتوار دے ساجھرے اُلیکی ہوئی ایس لمی چٹھی وچ اپنے سجن نوں اپنے پیار دی کامیابی بارے ایہناں لفظاں نال دسیا:

''میں چنگی خبر آخر کانڑ بچائی ہوئی آہی۔ میری منگنی ہک کھاندے پیندے خاندان دی کُڑی فرالین فریڈا بر ینڈ نفلڈ نال ہوگئی آہی۔ اوس تیرے ونجن توں ڈھیر چر پچھے اِتھے وسیبا اختیار کیتا آہ۔ ایس کانڑ توں اوہنوں شاید ای جاندا ہوویں۔ اوہدے بارے اِچی ایچی وت کدیں لکھساں۔ اج تاں میں تن بس اتناں دسناں چاہناں، کیہ میں بہوں ڈھڈھ آں۔ میرے تیرے تعلقات وچ صرف اتنا فرق ایہہ کیہ ہُن توں من معمولی جیہے بیلی دی بجائے ہک ہسدا اوسدا سجن ویکھسیں۔ ایس توں ہٹ کے توں میری منگیتر دی صورت وچ، جیہڑی تن سلام لکھوندی پئی، بہوں ترکھی تن چٹھی وی پیسی، توں مین عورت ذات دا ہک کھرا تے سُچا سجن ویکھسیں، جیہڑی ہک کنوارے بندے کانڑ معمولی گل نہیں۔ میں جاندا آں کیہ بہوں ساریاں گلاں ایہن، جیہدی وجہ توں تن ملن نہیں آسگدا۔ پر میرا ویاہ اوہ موقع نہیں جیہدے کانڑ ساریاں رکاوٹاں تروڑ دتیاں ونجن۔ پر جے کُجھ وی ہووے توں اوہی کر جیہڑا تن چنگا لگے تے اپنی مصلحت توں ہٹ کے کسے ہور گل دا لحاظ نہ کریں۔''

ایہہ چٹھی ہتھ وچ لے کے جارج چر تائیں پڑھن آلی میز تے، باری آلے پاسے

منہ کر کے بیٹھا رہیا۔ اوس ہنیریں ہُنیریں سڑک توں لنگھدیاں ہویاں ہک جانُو آلے دے سلام دا جواب، بنجے کھڑاتی ہوئی مسکراہٹ نال دِتا آہ۔

آخیریں اوس خط بوجھے وچ گھت لیا، اپنے کمرے وچوں نکلدا، نکی جیہی غلام گردش وچوں ہوندا ہویا، اپنے پیو دے کمرے وچ وَنج وڑیا، جتھے اوہ مہینیاں توں ناہ گیا۔ اصل وچ اوہنوں اوتھے وین دی لوڑ ای ناہی پوندی۔ کاروبار دے سلسلے وچ اوہدی ملاقات پیو نال روز ای ہوندی آہی، دوپہر دا لنگر اوہ ہوٹل وچ کھاندے آہن۔ ایہہ صحیح ایہہ کیہ شامی دویں اپنے کم نال کم رکھدے آہن، پر وت وی جارج اپنے سنگتیاں نال باہر نکل ویندا۔۔۔ جیہڑا کیہ بابلی واریں ہوندا آہ۔۔۔ یا ہُن کجھ دیہاڑیاں توں، اپنی منگیتر کول نہ ونجے آ، تاں دویں سانجھے دیوان خانے وچ بہہ کے اپنا اپنا اخبار پڑھدے آہن۔

جارج نوں ایہہ ویکھ کے حیرانی ہوئی کیہ اوہدے پیو دا کمرہ ایس چمکدے ہوئے ساجھرے نوں وی روشن نہیں ایہہ، کیوں جے سوڑے ویڑھے دے اوس سرے آلی کدھ، ایس کمرے تے چھاں کیتی ہوئی آہی۔ اوہدا پیو ہک کُنڈ وچ، جتھے جارج دی مرحومہ ماں دیاں نشانیاں ٹنگیاں ہویاں آہن، باری کول بہہ کے اخبار ویدھا پیا آہ، جیہنوں نظر کمزور ہوون دی وجہ توں اکھیں دی سیدھ توں ذرا ہٹ کے پھدھیا گیا آہ۔ میز تے ناشتے دے بھانڈے پئے آہن تے ویکھن وچ انج لگدا آ جیویں اوہناں وچوں زیادہ کھادھا نہیں گیا۔

''اوہو، جارج'' اوس دے پیو کے واری اٹھیندیاں ہویاں آکھیا۔ اوہ اگانہہ ودھیا تاں اوہدا ڈریسنگ گاؤن کُھل گیا، گاؤن دا گھیرا اگے پچھے لمکن لگ پیا۔

میرا پیو وی جِن دا پتر ایہہ'' جارج اپنے آپ نوں آکھیا۔ ''ایتھے تے نہ برداشت ہوون آلا ہنیرا'' اوہ اُچی آواز وچ بولیا۔

'ہاں چنگا بھلا ہنیرا' اوہدے پیو آکھیا۔

'تساں باری وی بند کیتی ہوئی'

'مین انج ای رہنا چنگا لگدا ایہہ۔'

'باہر تاں چنگی گرمی' جارج اپنی گل اگانہہ ٹریندیاں ہویا بولیا تے نالے بہہ گیا۔

اوہدے پیو ناشتے دے بھانڈے صاف کیتے تے الماری وچ رکھ چھوڑے۔ ''میں بس تہانوں ایہہ دسنا چاہندا آہُس'' جارج جیہڑا بڈھے دیاں حرکتاں بے دھیانی نال ویدھا پیا آہ، آکھن لگا ''ہُن میں اپنی منگنی دی خبر سینٹ پیٹر سبرگ گھلن لگاں'' اوس چٹھی بھورا کو باہر کڈھی تے وت بوجھے وچ رکھ لئی۔

''سینٹ پیٹر سبرگ'' اوس دے پیو پچھیا

''اپنے بیلی نوں'' جارج اپنے پیو نال نظراں ملاون دا جتن کریندیاں ہویاں آکھیا۔

کاروبار دے ویلے وچ تاں او کجھ ہور ای ہوندا، اوہ سوچیندا پیا آہ، پر ایتھے کیویں باہیں بنھ کے بیٹھا ہویا آہ۔

''اچھا اپنے بیلی نوں'' اوہدے پیو کجھ عجیب طراں زور دے کے آکھیا۔

''تہانوں تاں پتا ای ایہہ، ابا جی، پہلاں میں اوہنوں اپنی منگنی بارے ناہُس دسنا چاہندا، اوسے دے خیال توں، بس ایہا وجہ آہی۔ تسیں تاں جاندے ای او کیہ او اُنّھا جیہا بندا ایہہ۔ میں سوچیا کہ ہو سگدا ایہہ کوئی ہور اوہنوں میری منگنی بارے دس دیوے، اوہ اتنا تنہا پسند ایہہ کہ ایہدا امکان گھٹ ایہہ۔ پر میں اوہنوں روک نہیں سگدا، پر میرا آپ اوہنوں دسن دا ارادہ ناہ۔''

''ہُن توں اپنا ارادہ بدل لیا؟'' اوہدے پیو، باری دے چوکھٹے تے اخبار سٹ دتا، تے عینک نوں ہک ہتھ نال کج لیوس۔

''ہاں جی میں ایہدے تے غور کریندا رہیاں، میں سوچیا جے اوہ میرا سچا بیلی ایہہ تاں میری منگنی تے اوہنوں خوش ہونا چاہی دا۔ ایس کانڑ ہُن میں ایہہ خبر لکا کے نہیں

رکھنی، پر چنگی ڈاک دے حوالے کرن توں مُہرے میں چاہندا آہس کہ تہانوں دس دیواں۔''

''جارج'' اوہدے پیو اپنا پوپلا منہ کھول کے آکھیا۔''سُن توں ایس کم کانڑ میرے کول آیاں؟ ایس گل تے گل کرن کانڑ، ایہہ تیری سعادت مندی ایہہ۔ پر ایہہ کُجھ وی نہیں۔ جے توں من پوری گل سچ سچ نہوں دیسندا تاں ایہہ بہوں ماڑی گل ایہہ۔ میں اوہ گلاں نا نہہ چھیڑنا چاہندا جیہناں دا ذکرا ایتھے چنگا نہیں لگدا۔ تیری ماں توں پچھے بہوں ساریاں گلاں ایہہ جہیاں کیتیاں گئیاں ایہن، جیہڑیاں ٹھیک نہیں۔ ہوسگدا اکدیں ایہناں گلاں نوں چھیڑن دا ویلا آوے۔ ایہہ وی ہوسگدا کہ اوہ ویلا ساڈے اندازے توں پہلاں آونجے۔ کاروبار دے وچ ایہہ جہیاں گلاں وی ایہن جیہناں دی مین کائی خبر نہیں، ہوسگدا اوہ میتھوں لُکا کے کیتیاں گئیاں ہون۔ میں ایہہ ناہ آدھا کہ اوہ میتھوں لُکا کہ ای کیتیاں گئیاں۔ ہُن میں اتنا کم کرن جوگا ناہ رہیا، میرا حافظہ جواب دیندا ویندا، ہُن میں اتنی ساریاں گلاں تے نظر نا رکھ سگدا۔ ہک تاں ایہہ بڑھاپے دی لعنت ایہہ، دوجا ایہہ کہ ماں دی موت تن اتنا صدمہ نہیں پہنچایا جتنا مین پہنچایا۔ پر گل اوہدی ہورہی ایہہ، ایس خط دی، ایس کانڑ جارج میں تیرے اگے ہتھ بنھداں کہ مین دھوکا نہ دیویں۔ ایہہ بہوں نکا جیہا معاملہ ایہہ، ایہہ کوئی وڈا معاملہ نہیں، ایس کانڑ مین دھوکا نہ دیویں۔ سچی گل ایہہ تیرا کوئی سینٹ پیٹرسبرگ وچ بیلی ایہہ؟

جارج ڈریا ہویا اُٹھ کھلوتا۔

میرے بیلیاں دی پرواہ نہ کرو۔ ہک ہزار بیلی وی مل کے میرے پیو دی جاہ نہیں لے سگدے۔ تسیں جاندے اوہ میرا کہ خیال ایہہ؟ تسیں اپنا خیال نہیں رکھدے، پر بڑھاپے دا خیال رکھنا چاہی دا۔ تہاڈے توں وکھ میرے توں کاروبار نہیں چل سگدا۔ ایہہ تسیں چنگی طراں جاندے او، جے کاروبار توں تہاڈی صحت تے بھیڑا اثر پووے تاں میں کل توں ای ایہنوں بند کرن نوں تیار آں تے ایہدے نال کم نہیں چلنا۔ اسانوں تہاڈی حیاتی دا انداز وٹاونا پوسی۔ تسیں ایتھے ہنیرے وچ بیٹھے رہندے او۔ دیوان خانے وچ تہانوں چنگا بھلا چانن لبھسی۔ تسیں اپنی طاقت بحال رکھن کانڑ ناشتے نوں ہتھ لا کے چھوڑ دیندے او۔ تسیں کھڑکی بند کر کے بہندے او، ہوا تہاڈے کانڑ بہوں چنگی ایہہ۔ ابا جی! میں ڈاکٹر نوں سد لیاساں، جیہڑیاں اوس ہدایات دتیاں اوہناں تے عمل کرسانہہ۔ تہاڈا کمرہ وٹا دتا ویسی۔ تسیں ساہویں کمرے وچ رہ سگدے او، ایتھے میں آویساں۔ تہانوں ایس وٹاندرے دا پتا ای نہیں لگنا۔ تہاڈیاں ساریاں شیواں تہاڈے نال اوتھے اپڑا دتیاں ویسن۔ پر ایہہ سارا کُجھ پچھے ہوندا راہسی، ہُن تاں میں تہانوں کُجھ چر کانڑ بستر تے لیٹیندا اں۔ مین یقین ایہہ تہانوں آرام دی لوڑ ایہہ۔ آؤ! میں تہاڈے کپڑے لہائیں۔ تسیں ویکھیائے میں ایہہ سارا کُجھ کر سگداں، جے تسیں اسی ویلے اگلے کمرے وچ ونجنا چاہو تاں میرے بستر تے لیٹ ونجو، ایہہ ساریاں نالوں چنگا راہسی۔

جارج دے پیو دا چٹیاں والاں آلا ہر اوہدے سینے تے ڈھلک آیا۔ جارج اوہدے نیڑے آکے کھلو گیا۔

''جارج'' اوہدے پیو ہل جُل کیتے بغیر مُنحنی جہی آواز وچ آکھیا۔

جارج ترکھا جیہا اپنے پیو دے ساہویں گوڈیاں بھار بہہ گیا۔ اوہنوں بڈھے دے کمزور چہرے تے وڈیاں وڈیاں پُتلیاں دسیاں جیہڑیاں اکھیں دے کناریاں توں اوہنوں گھور دیاں پیا آہن۔

''سینٹ پیٹرسبرگ وچ تیرا کوئی بیلی نہیں رہندا۔ توں سدا دا دغا باز لہنبہ، توں میرے نالوں وی دغا کرن توں باز نہوں آیا۔ اوتھے تیرا بیلی کیویں ہوسگدا؟ میں ایہہ گل من ای ناہ سگدا۔''

''تھوڑا یاد کرو ابا جی!'' جارج اپنے پیو نوں کرسی توں اُٹھا کے اوہدا ڈریسنگ گاؤن لاہن لگ پیا۔ اوہدا پیو ڈاڈھا اوکھا کھلوسگدا پیا آہ'' آخری واریں جداں میرا بیلی، بن ملن آیا

آو، ایس گل نوں ترے سال ہوندے پئے ایہن۔ من یاد ایہہ تسیں اوس نوں پسند نا ہے کریندے۔ گھٹ توں گھٹ دو واریں میں تہاڈی نظر اوہدے تے ناہی پون دتی۔ جد کہ اوہ میرے کمرے وچ میرے کول بیٹھا ہویا آو۔ مین چنگی طراں ایس گل دا پتا آہ کہ تسیں اوہنوں کیوں پسند ہیہہ کریندے۔ میرے بجن دے کُجھ اپنے انداز ایہن، پروت تہاڈی اوہدے نال یاری ہو گئی آہی۔ ایس کانڑ کہ تسیں اوہدیاں گلاں سُندے آہے، اوس دی ہاں وچ ہاں ملیندے آہے تے اوہدے کولوں سوال پُچھدے آہے، مین بڑا فخر محسوس ہوندا آہ۔ جے تسیں ذہن تے زور دیو، تاں تہانوں لازمی یاد آو یسی۔ اوہ سن انقلاب روس دے نا قابلِ یقین واقعات سنیندا آو، مثال دے طور تے جداں اوہ خیوا دا تجارتی دورہ کریندا پیا آہ، اوہ ہک بلوے وچ پھس گیا آو، اوس ہک مکان دے چھجے تے ہک پادری نوں ویکھیا، جیس اپنی ہتھیلی وڈھ کے اوہدے اُتے صلیب دا نشان بنالیا آہ تے اوسے ہتھ نال مجمعے نوں مجھیندا پیا آو، تُسیں آپ ہک دو واریں ایہہ قصہ سنا بیٹھے او۔

اتنے چہ وچ جارج اپنے پیو نوں ہک واری وت بہاون تے اوہدا پتلون جیہڑا اوس لیننِ دے زیر جامے تے پایا ہویا آو، تے نالے اوہدیاں جراباں لاہن وچ کامیاب ہو گیا۔ زیر جامہ کُجھ ستھرا ناہ، تے اوہنوں ویکھ کے جارج اپنی بے پرواہی تے اپنے آپ نوں مندا آکھن توں نہ رہ سکیا۔ سدھی جیہی گل آہی ایہہ سارا کُجھ ویکھنا اوہدی ذمہ داری آہی کہ اوہدا پیو صاف زیر جامے ونیندا ایا نہیں۔ اوس ہالے تک اپنی ہون آلی سوانی نال اس سلسلے وچ گل بات ناہی کیتی، کہ آن آلے ویلے وچ اوہدے پیو کانڑ کیہ بندو بست کیتا ونجے۔ دوہاں چُپ چُپیتے اپنی اپنی جاہ تے ایہہ سمجھ لیا آو کہ بڈھا پرانے مکان وچ ہکلا راہسی۔ پر ہُن اوس آخری فیصلہ کر لیا آو کہ پیو نوں نال رکھسی۔

اوہ اپنے پیو نوں بانہاں تے چاکے بستر تے لے گیا۔ ایہہ ویکھ اوہنوں ڈر لگا کیہ جداں اوہ پلنگ ول ویندا پیا آو تاں بڈھا اوہدے سینے لگا ہویا ایس دی گھڑی دی جنجیری نال

کھیڈ دا پیا آہ۔ اوہ اوس جنجیری نال ایڈی بھیڑی طراں چمڑ گیا آہ کیہ جارج کُجھ چر تائیں اوہنوں بستر تے لٹا نہ سکیا۔

جیویں ای اوہنوں بستر تے لٹا دتا گیا سارا کُجھ ٹھیک ٹھاک ہو گیا۔ اوس اپنے آپ نوں چنگی طراں ولھیٹ لیا، کمبل اپنے موڈھیاں توں وی اتا نہہ تائیں تان لیا۔ اوس جارج ول ویکھیا جیہدے ول کاوڑ ناہی، پیار آہ۔

تہانوں میرا ایلی یاد آ گیا ناں! ہے نا! جارج سر ہلا کے اوس کولوں پُچھیا۔

''میں چنگی طراں ولٹی گیاں ناں'' اوس دے پیو انج پُچھیا جیویں اوہنوں دسیندا نہ پیا ہووے کہ اوہدے پیر کمبل وچ ولٹیوے ہوئے ایہن یا نہیں۔

''بس تسیں ہُن گرم ہوندے ویندے او'' جارج ایہہ آکھ کے کمبل چنگی طراں اُتے گھت چھوڑیا۔

''میں چنگی طراں ولٹی گیاں ناں'' اوہدے پیو ہک واری وت پُچھیا۔ اوہنوں ایس گل دے جواب دی بہوں پریشانی بنی کھلی آہی۔

''پریشان نہ ہوو'' تسیں چنگی طراں ولٹی گئے او۔

''نہیں'' اوہدا پیو اوہدی گل کٹ کے چنگا اُچا جیہا بولیا۔ اوس کمبل اتنی طاقت نال ہٹایا کہ اکھ جھمکن دی ڈھل وچ اُڈ کے دور ونج پیا۔ جھٹ دے وچ اوہ پلنگ تے کھلو گیا۔ اوس دا صرف ہک ہتھ سہارے کانڑ چھت نال لگا ہویا آہ۔

''توں من کمبل وچ ڈھک دیونا چاہندا آہیں، میں جاندا میریا پترا، میں ہالے تائیں اس نوبت تے ناہ آیا۔ ایہہ میرے جُثے دا آخری زور ہی، پر تیرے کانڑ بہوں ایہہ۔ ایہہ گل سچ ایہہ کہ میں تیرے بیلی توں واقف آں، اوہ تاں میرا من پسند پتر ہوندا۔ توں ایسے کانڑ تاں اتنے دیہاڑے اوہدے نال ڈھونگ رچیندا ریہاں، ہور نہیں تاں کس کانڑ؟ توں کیہ سمجھداں کہ میں اوس کانڑ کڑھدا نہ ریہا؟ ایسہ کانڑ تاں تن اپنے دفتر وچ بند ہو کے بہنا

Scanned with CamScanner

پوندا آہ۔ صاحب کم کر رہے ایہن او ہنا دا حرج نہ ہووے۔ ایسبہ کانڑ نا توں اپنیاں نہیاں نیاں چنتھیاں روس گھل سگیں۔ شکر ایہہ ایس گل دا کیہ کسے پیونوں ایہہ سکھنا نہیں پوندا کہ اپنے پتر نوں کیویں تاڑیا ونج سگدا۔ ہُن تن جداں یقین ہو گیا کہ توں اوہنوں پچھاڑ بیٹھاں، کہ توں اوہدے اُتے چڑھ کے بہہ سگداں تے اوہ اُمس وی نہ سگے، تاں میرا بھولا پتر دیاہ کرن دا فیصلہ کریندا۔"

جارج اپنے پیودے حاضر کیتے ہوئے عفریت نوں حیران ہو کے ویدھا رہ گیا۔ اوہدا بیلی، جیہدے توں اوہدا پیو ایڈا چنگی طراں واقف نکل آیا، ہُن اوہدے تصور وچ انج اُبھریا جیویں پہلاں کدیں وی ناں اُبھریا۔ اوہ اوہنوں روس وچ گھٹ بچیا ہویا دسیا۔ اوہ اوہنوں ڈھیہہ گئے ہوئے خالی گودام دے بوہے تے دسیا۔ اپنے شوکیساں دے ملبے، اپنے مال دے ٹکڑیاں، ڈھاندیاں ہویاں کدھاں دے وچکار کھلوتا ہویا دسیا۔ آخر اوہنوں ایڈی دور کیوں وینا پے گیا۔

"اوہراں آ میرے کول" اوہدے پیو رولا پایا، جارج بکے واریں ڈر کے بستر ول نسیا۔ اوہ ہر گل کانڑ تیار آہ، پر اوہ وچکار اِی رک گیا۔

"اوس اپنا سکرٹ اُتاں چا لیا" اوس دے پیو سریلی آواز وچ بولنا شروع کیتا۔" اوس اپنا سکرٹ اتاں چا لیا، انج کر کے، اوس فاحشہ نیں" اوہدی نقل لہیندیاں ہویاں اوس اپنی قمیض اتنی اتاں چا لئی کہ اوہدی جانگھ دا اوہ زخم وی نظر آون لگ پیا جیہڑا جنگ وچ اوہنوں لگا آہ۔ کیوں جے اوس اپنا سکرٹ اتاں چا لیا آہ، انج، تے انج کر کے، ایس کانڑ تن اوہدے نال عشق ہو گیا، تے اوہدے نال رنگ رلیاں مناون کانڑ، توں اپنی ماں داناں وی بدنام کر چھڈیا، اپنے سجن نال فراڈ کیتا تے اپنے پیونوں بستر تے لا چھوڑیا ای، تاں جے ہل جُل نہ سگے۔ اوہ ہل سگدا ایہہ یا نہیں؟

اوہ کسے ٹیک توں بغیر کھلو گیا تے اپنے پیر ہلاون لگ پیا۔ اپنے ہوش مند ہوون

تے اوہدا چہرہ چمکن لگ پیا۔

جارج جتھوں تائیں ممکن ہو سگیا اپنے پیو توں دور ہک گٹھ وچ سکڑی کے کھلو گیا۔ بہوں چر پہلے توں اوہ نیتی بیٹھا آہ، اپنے پیو دی ہر حرکت تے اوہ نظر رکھسی، تاں جے کوئی اچانک حملہ، پچھوں یا اتوں دا کوئی جھپٹا، اوہنوں بدحواس نہ کر دیوے۔ اوس ویلے اوہنوں اپنا چر توں بھلیا ہویا فیصلہ یاد آیا، اوہ وت اوہنوں بھل گیا، جیویں کوئی سوئی دے نکے وچ بھورا کو دھاگا پا کے چھک لے۔

"پر تیرے بیلی نال فراڈ نہیں ہویا۔ اوہدا پیو انگلی نچا نچا کے اپنی گل تے زور دے کے بولیا" میں ایتھے ایس جاہ تے اوہدی نمائندگی کریندا ریہاں۔"

"ڈرامے بازا، کداؤں دیا" جارج ایہہ آکھیوں بغیر نہ رہ سگیا۔ وت نال ای اوہنوں اپنی گل دے نقصان دا احساس ہویا، اوہدیاں اکھیں باہر آ گیاں، اوس دنداں تلے زبان دبا لئی، ایتھوں تائیں کیہ تکلیف نال اوہدے گوڈے جواب دے گئے۔

"ہاں، بالکل بالکل، میں ڈرامے تاں کریندا ای ریہاں، ڈرامہ! چنگی گل کیتی ایہیا! ایس توں ہٹ کے شودھے بڈھے دی تسلی دا ہور سامان ای کیہ رہ گیا آہ؟ ایہہ تاں دس ــــ جواب دین لگیاں ایس گل دا خیال رکھنا کہ توں میرا ہکو پتر ایں ــــ ایہہ دس میرے جیہا بندا جیہڑا پچھواڑے دے کمرے وچ پیا رہندا ہووے، اپنے بے ایمان نوکراں دے ہتھوں عاجز ہووے تے بڈھیپا اوہدیاں ہڈیاں دے رس وچ رچ گیا ہووے، اوس کانڑ ایس توں سوا ہور کیہ رہ گیا آہ؟ میرا پتر دنیا بھر وچ اینڈدا (آوارہ گردی) ودا ہووے۔ جیہڑے سودے میں اوس کانڑ کیتے ایہن او ہناں دا حساب چکیندا اودا ہووے، کامیابی دی خوشی توں اوہدی لت نہ لگدی پئی ہووے، تے ہک معزز تاجر دا سنجیدہ منہ بنا کے، پیو دے ساہویں لنگھ ویندا ہووے، توں کیہ سمجھداں کہ میں تیرے نال محبت کرا ای ناہ سگدا، میں، جیہدے پاسوں توں کنڈ کر لئی؟

Scanned with CamScanner

ہن اوہ اگے آلے پاسے جھکسی، جارج سوچیا۔ جے اوہ ڈھیہہ پیا تے اوہنوں سٹ لگ گئی تاں؟ ایہہ لفظ اوہدے دماغ وچ شوکر مار کے لگھے۔

اوہدا پیو اگے آلے پاسے جھکیا، پر ڈھٹھا نہیں، جیویں کیہ اوہدا خیال آہ، جارج اوہدے نیڑے نہ آیا، ایس کا نزاوہ سدھا کھلو گیا۔

''جتھے اینہہ اوتھے ای رہو، مین تیری کائی لوڑ نہیں! توں سمجھداں کہ تیرے وچ ایتھے آون دی طاقت ایہہ، تے توں اپنی خوشی توں میرے توں وکھ کھلوتاں، بھُلیں نا۔ اساں دواں چوں ہُن وی میرا جگرا ڈھیر ایہہ۔ اپنے آپ وچ تاں شاید میں کیرا ہو گیا ہوندا، پر تیری ماں مین اوہ طاقت دتی ایہہ کہ میں تیرے بیلی نال تعلقات ودھا لے ایہن، تے تیرے گاہک میرے بوجھے وچ پے ہوئے ایہن۔

''اوس اپنی قمیض وچ جیباں لوائیاں ہویان!'' جارج اپنے آپ نوں آکھیا تے سمجھ لیا کہ ایہہ گل آکھ کے اوہ اوہنوں دنیا بھر دیاں نظراں وچ کڈھبا بنا دیسی۔ ایہہ خیال اوہنوں جھٹ کا نز آیا، اس کا نز کیہ اوہ سارا کُجھ بھلدا اوندا آہ۔

''ذرا اپنی سوانی نوں باہواں وچ لے کے میرے ساہویں آ کے تاں ویکھ! میں اوس نوں تیری جھولی وچوں گھسیٹ لیساں، توں سمجھ نہوں سکدا کہ کنج!''

جارج بے اعتباری نال منہ بنایا۔ اوہدے پیو اپنے لفظاں دی صداقت تے زور دیون کا نز، اوس آلے پاسے سر نوں حرکت دے کے رہ گیا۔

''کیڈا سواد آیا جداں توں اپنے بیلی نوں اپنی منگنی دی خبر دیون کان پچھن آیاں۔ اوہنوں پہلاں توں ای سب کُجھ معلوم ایہہ، احمق، اوہنوں سارا پتا! میں اوہنوں خط لکھدا ریہاں، کیوں جے توں لکھن دا سامان میرے کولوں ہٹاونا بھُل گیا آہیں۔ ایسے کا نزتاں اوہ ورہیاں توں ایتھے آیا نہیں۔ جیہڑا تن پتا، اوہ اوس نوں وی پتا۔ کھبے ہتھ نال اوہ تیریاں چٹھیاں نوں مُرڑ ینداا رہندا، تے سجے ہتھ وچ میری چٹھی سپدھ کے غور نال پڑھدا۔

جوش وچ آ کے اوہ سر توں اپنے ہتھ نچاون لگ پیا

''اوہ سارا کُجھ ہزار گنا چنگی طراں جاندا'' اوس شور مچا کے آکھیا۔

''دس ہزار گنا'' جارج اپنے پیو دا مذاق بنا کے آکھیا۔ پر ہالاں ایہہ لفظ اوہدے منہ وچ ای آہن کہ اوہدے اند بلا دی سنجیدگی پیدا ہو گئی۔

''میں تاں ورہیاں توں اُڈیکدا پیاں کہ توں کوئی انج دا سوال لے کے میرے کول آویں، کیہ توں سمجھداں کہ دنیا تے ایس توں وکھ مین ہور وی کم ایہن؟ کیہ توں سمجھداں کہ میں اخبار پڑھداں؟ ایہہ ویکھ!'' اوس جارج ول ہک اخبار سٹیا، جیہڑا پتا نہیں کتھوں اوہدے بستر وچ آ گیا آہ۔ ایہہ ہک پرانا اخبار آہ، جارج جیہدا ناں اج تائیں سنیا ای ناہ۔

''توں وڈے ہوون تے کتنا ویلا لایا؟ تیری ماں ایس حسرت وچ مر گئی۔ اوس نوں ایہہ خوشی دا دینہہ ویکھنا نصیب نہ ہویا۔ روس وچ تیرے بیلی دی مٹی پلید ہوندی رہی۔ ترے ورہے پہلاں اوہ پیلا پے کے انج ہو گیا آہ جیویں اوہنوں سٹ چھوڑ یوے۔ رہ گیاں میں، توں ویدھا ای پیاں میں کس حال وچ آں۔ آخر تیریاں وی تاں اکھیں ایہن۔

''تسیں میری تاڑ وچ آہے'' جارج شور مچایا۔

''اوہدا پیو افسوس دے لہجے وچ بول پیا:

''میں سمجھداں توں ایہہ گل پہلاں ای آکھ دیونا چاہنا آہیں، پر ہُن ایہدی کائی اہمیت نہیں۔'' وت ذرا اُچی آواز وچ بولیا ''ہُن تن پتا لگ گیا دنیا وچ تیرے توں وکھ ہور کیہ کیہ ایہہ؟'' ہن تک تن اپنی ای خبر ایہہ۔ ہک بھولا بھالا بچہ، ہاں، انج ای آہیں توں، سچی گل ایہہ، پر ایس توں وی ڈھیر سچی گل ایہہ وے، توں ہک شیطان صفت انسان بن کے رہ گیاں! توں وت سن لے، ہن میں تن مرن دی سزا سنیند اں، مریں! شالا! ڈُب کے مریں!''

جارج نوں محسوس ہویا جیویں اوہنوں کسے کمرے توں باہر دھکا ماردتا ہووے۔ دھما کے دی اوہ آواز جیہدے نال اوہدا پیو اوہدے پچھے پلنگ تے ڈھیہہ پیا آہ، بھجن دے

نال وی اودیاں کناں وچ گونجدی پئی آہی۔ پوڑیاں تے اوہدی ٹکر اوس نوکرانی نال ہوگئی جیہڑی اوہدا کمرہ صاف کرن کانزُ اُتاں آندی پئی آہی۔

''یسوع'' اوس شور مچایا تے بھوچھن نال اپنا منہ لکاون لگی، پر اوہ تاں جاچکیا آہ۔

اوہ وڈے دروازے توں نکلیا، سڑک تے آیا۔ ہُن اوس جنگلے نوں انج دا جکڑیا ہویا آہ، جیویں کوئی بھکا بندا روٹی نوں دبوچ لیندا ا۔ اوہ ہک جھوٹا لے کے جنگلا پار کر گیا۔ جوانی وچ اوہ جمناسٹک دا ماہر آہ، اوہدے ماں پیو نوں اوہدے تے مان آہ۔ ہالے اوہدی ڈھلی پوندی ہوئی گرفت برقرار آہی کیہ اوہنوں جنگلے دے وچکار ہک بس آندی ہوئی دِسی، جیہڑی اوہدے ڈھاہن دے جھپاکے نوں سوکھا جیہا جھپا سگدی آہی۔۔۔۔ اوس منتّی جیہی آواز وچ سد ماریا:

''میری چنگی اماں، میرے چنگے پیو، ایس گل تے وی میں تہاڈے نال سدا پیار کریندا ریہا'' اوس اپنے آپ نوں ڈھاہ لیا۔ اوس ویلے پُل دے اُتوں سواریاں دا نہ ختم ہوون آلا ہڑ لنگھدا پیا آہ۔

☆☆☆

ہتھ

الفانسو ریز دا تعلق لاطینی امریکہ دے ملک میکسیکو دے نال ایہہ ۔ اوہ شاعر، لیکھک، کہانی کار، پرکھ پڑچول دا سیانا تے ویہویں صدی دا میکسیکو دے وچ ڈھیر پڑھیا لکھیا ساہت کار منیا وِیندا آہ ۔ اپنی پڑھائی دی عمروچ ای اوس اپنے آپ نوں منوا لیا آہ۔ 1913 دے وچ اوس قنون دی ڈگری لئی تے سفارت کاری شوہ بیٹھا۔ اوہ میکسیکو دے پاسیوں سپین، ارجنٹینا تے برازیل دے وچ سفیر رہیا۔ اوس بہوں ساریاں جگت گیر کانفرنساں دے وچ میکسیکو دے پاسوں میکسیکو دے وسیب دی نمائندگی وی کیتی۔ ایس دے نال نال اوس انگریزی تے فرانسیسی ادب دے ڈھیر سارے نمونے سپین دی زبان وچ التھا کیتے، جیہڑا کہ اوس دا مقامی وسیب تے ہک وڈا حسان ایہہ ۔ میکسیکو دے ایس چونڑویں ادیب دی ہک کہانی دا ترجمہ پڑھن آ لیاں دی نذر کریندا پیاآں، جیہدے وچ جادوئی حقیقت نگاری دی تکنیک نوں ورتیندیاں ہویاں کہانی کار نے فطری دنیا دیاں حداں بھن کے ہک نویں دنیا بناون دی کھیچل کیتی ایہہ ، جیہدے اندر ایس حقیقی دنیا دے قنون لاگو نہیں ہوندے ۔

میجر آرینڈا اک بھیڑ وچ اپنا ہتھ کھڑا بیٹھا، قسمت انج بھیڑی اُہَس کیہ سجا ہتھ پچ گیوس۔ کُجھ لوک اپنے کول ترامے، ہاتھی دے دند، شیشے تے لکڑ دے بنے ہوئے ہتھاں دا اکٹھ کر لیندن، وت انہاں وچوں بہوں تاں مذہبی یا انہاں دی نقل دے ہتھ ہوندن، تے کُجھ دا تعلق آثارِ قدیمہ نال ہوندا۔ سرجن تے ڈاکٹر دی اپنے کول داروں نال بھرے مرتباناں وچ ایہہ جیہیاں بھیڑیاں شیشواں رکھ چھوڑیندن تے وت کیوں ناں ہک بہوں وڈے کارنامے دی یاد ڈِواون کانڑ، انہاں وڈھے ہوئے ہتھاں نوں سانبھ لیا ونجے۔

سَن اس گل تے وچار کرنا چاہی دا۔ آرینڈا اس گل تے سوچیا تا ناہ، پَر اوہ اپنی جماندرو لوڑ (Instinctive Requirement) دے ہتھوں ڈاڈھا مجبور آہ۔ مذہب نوں ویکھیئے تاں بندے نوں خدا جیکنی مٹی نال انسانی مہاندرا بخشیا۔ حیاتیات نوں منن آلا بندا اپنے ہتھ دا شکر گزار رہندا کہ ایسے ہتھ نال اُس اِس دنیا نوں ہک ایہہ جیہی قدرتی بادشاہی وچ تبدیل کر دتا جیہڑی فن تے گُناں دی بادشاہی ایہہ۔ جے تاں ''تھیبس'' دیاں پکیاں کدھاں دا امیا ''ایمفیئن'' دے بربط دی موسیقی دیاں لہراں تے رکھیا گیا تے ایہدا استری بھرا ''زِتھس'' آہ، جیس پتھر اپنے ہتھاں نال اُتاں چائے ہن۔ پرانیاں کہانیاں (Ancient Myths) وچ ہتھ نال کم آلے کامے جادُو دے ہیولے وچ ولھیٹے ہوئے ڈِسیندن۔ ایہہ'' اگ سازن آلے ہتھ'' ایہن، جیہناں نوں ''اروزکو'' چتریا۔ ''ڈریگورا'' دے کدھ تے بنے ہوئے فوٹو وچ کائناتی گلوب نوں ہک ہتھ دی پکڑ وچ وکھایا گیا ایہہ جیہڑا بناون تے ووگاڑن، دوہاں تے قدرت رکھدا، تے ''شپرنگو'' وچ انج پیا لگدا، جیویں پرولتاری ہتھ بھویں دی وراثت پے منگدن۔ دوجیاں جتاں تاں کسے کم دیاں نہیں پر ہتھاں نوں ورتن آلے دا ذوق نت نویں تجربے کریندا رہندا۔ ایہہ ڈھاہ کیہ تے نویں سرے توں اُسریندا مطلب ایہہ کیہ بھویں تے جیہڑا وگاڑ ایہہ، اُس نوں ہک سوہنی ترتیب وچ بدلیندا تے اِنج بھویں دا پتر ''انسان'' جم پوندا۔ انج ایہہ ہک نگے جیہے مرتبان دا نمونہ پیش پیا کریندا تے ہک سیارے، مطلب ایہہ کیہ

بھویں نوں وی حیاتی دیندا، ایہہ کبھار دے چک نوں وی پیا پھریندا، تے نہر سویز جیہا عجوبہ وی پیش پیا کریندا۔

ایہہ ہتھ ہک ملوک پر طاقتور ہتھیار ایہہ، ایہدی قسمت جنگی ایہہ کیہ ایس کول قلابے، سنی، اُچا، آنکڑا، جنجیر، پٹھے، مہراں، کشن، وادیاں تے ٹیلے وغیرہ جیہے مادی وسائل ایہن۔ ایہہ ملوک وی ایہہ تے کُراڑا وی.........ایہہ گھاتا وی دے سکدا تے پیار وی کر سکدا۔

ایہہ پنج پتیاں آلا ہک ایہہ جیہا اوپرا پھل ایہہ، جیہڑا ہک حساس بوٹے وانگ تھوڑی جیہی تحریک تے کھل پوندا تے وت بند وی ہو ویندا۔ کیہ آفاقی ہم آہنگی وچ پنج دا ہندسہ ہک لازمی جز (Element) ایہہ؟ کیہ ایس دا تعلق ڈاگ روز، فارگیٹ می ناٹ یا دوجی قسم دے رتے رنگ دے یونانی پھلاں نال ایہہ؟ نجومی لوک گل سمجھاون وچ ٹھیک نہ ہوون پر خورے اوہ اپنے اختصارات وچ ٹھیک ایہن۔ پرانے ویلیاں دے گویڑیاں نے جے اپنی لپے نہ پون آلیاں توجیہات پوریاں کر لیاں ہوندیاں، تاں اوہناں ایہہ کاڈھ کڈھ لئی ہوندی کیہ منہ شیشہ ہوندا۔ ایہدے وچوں بس جذبات ڈِسدن، تے ہتھ عمل کریندا۔ اس وچ شک دی کائی گل نہیں کیہ ہتھ باہلی عزت دا حق دار آہ۔ ایہہ گل منی پوسی کیہ ایہہ ہتھ میجر آرینڈا دے گھر وچ ہک چونڑویں شے آہ۔ ہتھ نوں بہوں دھیان دے نال ہک قیمتی ڈبے دی پولی پولی پدھر تے رکھیا گیا۔ چٹے رنگ دی ساٹن دیاں کتراں ہک نکے جیہے الپس دے پہاڑ دا منظر دسدیاں پیاں آہن۔ نیڑے دیاں سنگتیاں نوں کدیں کدیں تھوڑی ڈِھل کانڑ اوس تے نظر مارن دا موقعہ مل ویندا آہ۔ ایہہ خوش منظر، سیانا تے ذہین ہتھ آہ۔ اُس نوں ویکھن تے ایہہ تاثر ابھردا آہ کیہ جیویں کسی تلوار دے قبضے نوں اپنے ہتھ وچ لے لیا ہوئے۔ ایس نوں بلکل مناسب انداز نال محفوظ کر لیا گیا آہ۔

ویلے دے نال نال ایہہ پراسرار شے 'ایہہ لکیا ہویا' تعویت (تعویذ) ہک جانی پچھانی شے وچ وٹیندا گیا۔ وت اوہنوں لگی ہوئی جاہ توں کڈھ کے گھر دے وڈے کوٹھے وچ

Scanned with CamScanner

سوہنے سوہنے فوجی تمغیاں تے جت دے نشاناں دے وچکار ہک شوکیس وچ رکھ دتا گیا۔

اوہدے نونہہ ودھن لگ پئے۔ اوہدے وچ چپ چپیتے تے ہولے ہولے ہک لکی ہوئی حیاتی جاگن لگ پئی۔ بہوں واری تاں انج لگدا کیہ اوہدے ودھن دا عمل بڑا امّھا تے کدی ایہہ عمل ہو بہو قدرتی جاپدا۔ پہلاں پہل کسے حد تائیں نفرت نال گھر دے بندیاں دے نونہہ لاہن آلے نوکر نے ہر ہفتے ایہدے نونہواں دی آدر بھاہ دا مشورہ دتا۔ ایہہ ہمیشہ سجا سنوار کے تے صاف ستھرا رکھیا وینداآہ۔

گھر دیاں نوں کُجھ پتا نہیں، ایہہ کنج ہویا؟ (خورے انج جیویں پہلے انسان آپ خدا دا ابت بڑیندا، تے وت ایہنوں نکے جہے فن دے نمونے وچ بدل دیندا ایہہ۔) پر ہتھ دا رتبہ گھٹ گیا، ایہہ کسے نہ کھاتے دا ریہہ گیا۔ ہن ایہہ کوئی یادگار شے ناہ، تے گھر دے ورتن دی ہک شے بن گیا آہ۔ چھ مہینے لگھے تاں ایہہ "پیپر ویٹ" دے طور تے ورتین لگ پیا یا وت میجر اپنے مسودے دے کاگتاں (Papers) نوں اِدے اُودے اُڈن توں بچاون کانڑ ایہنوں ورتن لگ پیا۔ اوہناں ڈنگاں وچ اوہ اپنی یادداشتاں دی کتاب لکھدا پیا آہ، کیوں جے وڈ حیا ہویا ہتھ بہوں پولا تے چِکیلا آہ۔ اوس دیاں انگلیاں دی اوہی پوزیشن رہندی آ ہی جیس وچ اوہنوں رکھیا ویندا آہ۔ ایس کانڑ اوہ لکھن واسطے اپنا سجا ہتھ ورتیندا آہ۔

ہتھ دی وسواسی تے بھیڑی جیہی ٹھڈھ دی وجہ توں اوہدی آدر بھاہ کرنا چھڈ دتی۔ ہک ورہے لگھ ونجن توں پچھے اوہ ایس توں پٹھیاں سدھیاں لیکاں چھکن دا کم لین لگ پئے، یا وت اوہ اوہدیاں انگلیاں نوں ہک نویکلے انداز نال بند کر کے ساری دنیا تے رائج عوامی قسم دے لچے تے گندے اشارے کر کے گنوٹ ہوون لگ پئے۔

اوہدوں ہتھ اوہناں شیواں نوں یاد کرن لگ پیا جنہاں نوں بھلا بیٹھا آہ۔ ہن ایہدی شخصیت آلے پاسے دھیان ونجن لگ پیا۔ اوس آپ ای اپنے کردار دا شعور حاصل کر لیا۔ اوس اویں بھرلو (Absurd) قسم دیاں حرکتاں کرنیاں شروع کر دتیاں۔ اوس ترن تلا

(مکڑی) وانگ ٹرنا شروع کر دتا۔ انج تُکن لگ پیا جیویں گھر وچ ہر ویلے کائی کھیڈ کھیڈی وینری پئی ہووے، وت جداں ہک دیہاڑ جیس ویلے اوس اپنے آپ نوں ہک دستانہ پوایا، تے وڈھی ہوئی وینی تے کنگن سجایا، تے اوس دی ایس حرکت تے کسے دا وی دھیان اوس آلے پاسے نہ گیا۔

ایہہ ہن بلاں وانگ کتا بن کے یا ہک کیکڑے وانگ گھر وچ اوہراں پراں (Here and There) ٹرن پھرن لگ پیا۔ وت سیڑ (Rabit) وانگ کدنا سکھ لیوس، وت انگلیاں دے بھار تے اوپرے طریقے نال کدکڑی وی مار لیندا آہ۔ ہک دیہاڑ تاں اوہنوں ہوا دیاں بلھاں تے سوار ویکھیا گیا۔ اوس ہن اڈن دا گن وی سکھ لیا آہ۔

پر ایہہ سارا کجھ کریندیاں ہویاں اوس اپنے آپ نوں انج کیویں بنالیا؟ اوہ و یکھ کیویں لیندا آہ؟ سیانیاں دا آکھنا ایہہ کیہ جے اکھیں وچ چانن نہ ہووے تے خاص مشق تے تربیت نال دوجے اعضا مدھم جیہا چانن لے لیندن، جیہدے سرتے اوہ ویکھن قابل ہوویندن۔...... تاں وت ہک ہتھ ویکھ کیویں نہیں سکدا؟ بے شک ایہہ اپنے مس کرن دے گن دی نینہہ تے ویکھن دا گن لے سکدا۔ ایس دیاں اکھاں ایہدیاں انگلیاں وچ ہوندیاں، ایہدی تلی وادیاں لہراں دے ہر تے، اپنے آسے پاسے محسوس کر سکدی جیویں ہک چام چڑک اپنے آسے پاسے شیواں دا پتا لا لیندی۔ سائبیریا دے جھنڑ آلے خلاقے دے وچ رہن آلا بندہ اسکیمو وی اپنے ایسے گن دے کارن اوتھوں دے موسم نال اپنے آپ نوں وٹا لیندا۔ ہک ہتھ ہزاراں پھرتیلی شیواں نوں پھدھ سکدا ایہہ۔ اوہ ایہہ جیہی نیم شفاف لہراں تائیں اپڑ سکدا جیہڑیاں اکھیں نوں نظر نہیں آندیاں۔ ایہہ نہ دسن آلیاں لہراں اگوں سرنا ہن چیندیاں۔

سچی گل ایہہ وے کیہ جیویں ای ہتھ اپنے آپ نوں اس ماحول وچ ڈھال لیا تاں اوہدی کاوڑ ودھ گئی۔ اوہ آپ خودرا ہو گیا۔ ایہہ وی آکھیا جا سکدا اے "ہتھ" ہتھ وچوں نکل

گیا۔ ایہہ ہن اپنی مرضی دا مالک آہ۔ جیس ویلے چاہندا، لُک ویندا آہ، تے جیس ویلے دل کریس آہ ہٹ آندا آہ۔ ایس شراب دیاں گلاساں تے بھانڈیاں دے قیافے توں وی اگانہہ دے بھار سانواں رکھن آلے قلعے بنا لے۔ کُجھ لوک ایہہ وی آدھے آہن کیہ اوہ نشے وچ رہن لگ پیا تے اسے حالت وچ ساری رات لشیاں وانگ پیار ہندا آہ۔

ایہہ کسے دا حکم نا ومندا۔ ایہہ شوخا تے شرارتی ہوگیا۔ اپنے پاسے سدن آکیا دا ایہہ نک مروڑ دیندا آہ تے بوہے تے اکٹھے ہوون آکیا نوں چنڈ گھت ویندا آہ۔ ایہہ دڑ وٹ کے بے جان پیار ہندا آہ۔ اوہناں لوکاں نال جینہاں نال ایہدی ایک سلیک ناہی ہوندی، ملن ویلے سوچ وچ ڈبیا ہویا دسدا تے نال ای کجے واری بھیڑیاں تے لُچیاں حرکتاں تے آ ویندا آہ۔ ایہدی بکلی خوشی پچھلے مالک دی خوشی وچ لُکی ہوئی آہی۔ ایہنوں اپنے مالک دے نیڑے آون آکیاں مکھیاں نوں اڈاون دی عادت پے گئی تے انج کریندیاں ہویاں اوہدے رویے وچ نرمی آونجے، اوس ویلے اوہدیاں اکھاں وچوں اتھرو وی چمکن لگ پون، انج لگے جیویں اوی ایہنوں اپنا کپت سمجھدا ہووے۔

ایس ہر شے کھنڈا پنڈ اچھڈی۔ بہوں واری اوہ گھر دی صفائی ستھرائی دا ذمہ لے لوے، بہوں موقعیاں تے گھر دیاں بندیاں دیاں جتیاں دے جوڑے تے میچے ہک دوے نال ونا چھڈے۔ اوہ پتھر سٹ کے باریاں دے شیشے تروڑ دیوے یا وت اوہ گلی تے کھیڈ دیاں جھوہراں دے کھدو لکا چھڈے۔

میجر ایہہ سارا کُجھ ویدھا رہوے تے چپ چپیتے کڑھدا وی رہوے۔ میجر دی سوانی ایس ہتھ نوں چنگا ناہی سمجھدی تے اوہدا چنگا نہ سمجھنا اپنی جاہ تے ٹھیک وی آہ کیوں جے اوہ سب توں ڈھیر اوہدے ظلم دا شکار آہی۔ ایہہ ہور کم کران دے نال نال میجر دی سوانی دی بے عزتی کرن، اوہنوں سلائی کڑھائی تے، رنن پکاون تے لیکچر جھاڑن لگ پیا۔

سچی گل تاں اے ہے جے گھر دا گھر بے ہمتا ہوگیا۔ ہک ہتھ آلا بندہ جیہڑا خوش دسیندا

آہ، ہن دل ڈھاہ بیٹھا۔ اوہدی سوانی اوس تے اعتبار کرنا چھڈ گئی تے اوس کولوں ترٹھی رہوے۔ جا تک بالاں آلے پاسیوں دھیان ہٹ گیا، اوہ سکول چھڈ کے بھیڑیاں عادتاں وچ پے گئے۔ گھر وچ بے امنی، بھوہ، تے رولا رَپا رہن لگ پیا جیویں گھر وچ بھوت رہن لگ پیا ہووے۔ ہن کھانا وی ویلے سر ناہ کھادھا ویندا تے اوہ وی کدیں بیٹھک وچ تے کدیں سون والے کوٹھے وچ...... میجر دے بھوہ اوہدی سوانی دے رولے رَپے تے بالاں دیاں شرارتاں پچھوں ہتھ بیٹھک تے اپنا قبضہ جما لیا تاں جے اوہ اپنیاں حرکتاں کر سگے۔ اوس کوٹھے وچ اپنے آپ نوں بند کر لیا۔ جیہڑا اوہنوں باہر کڈھن لگے اوہ اوہدے سر وچ پلیناں مارن لگ پوے۔

پرانیاں نوکراں وچوں جیہدے وچ اوہ نرس وی آہی، جیہڑی اوس گھر دی سین دی آدر بھاہ کریندی آہی، نس وجن تے مجبور ہوگئی۔ نویں نوکر ہک دیہاڑ کانڑ وی ایس بھوت بنگلے نوں سہہ نہ سگے۔ یاراں بیلیاں تے لگدے لئیندیاں گھر دیاں بندیاں نال ملن گلن چھڈ دتا۔ آوا ڈھ گوا ڈھ پلس آکیاں نوں بہوں واری دسیا۔ چاندی دا بنیاں ہویا نایاب کدوکش جیہڑا نیشنل پیلس وچ پیا آہ، ابا گھت جادو طراں غیب ہوگیا۔ چوریاں چکاریاں دی بیماری پھٹ پئی، جس تے اوس ہتھ نوں الزام دتا گیا، سچی گل کریئے تے اوہ بے گناہ آہ۔

ظلم تاں اودوں ٹُرٹیا جداں لوک ہتھ نوں الزام نہ دیون، تے نہ ای ایس گل تے یقین کرِن، کیہ ایہہ ہک جیندا جاگدا ہتھ آہ، بلکہ اوہ تاں ہر طراں دیاں خرابیاں اوس شودھے ٹنڈے دے موہڈیاں تے سٹن لگ پے، جیہدا وڈھیا ہویا ہتھ ہن اوہناں توں سانتا آفیا دی ٹنگ جیڈی قیمت منگن لگ پیا آہ۔ اوہدے کانڑ بے شک میجر آریندا اہک جادوگر آہ جیس شیطان نال اپنی گوٹی فٹ کیتی ہوئی آہی۔ لوک اہنوں ویدھیا نال سینے تے "جُٹ" (کراس) دا نشان بنا لیندے آہن۔

اسیہ ویلے ہتھ دوجیاں دے ہوون آلے گھاٹے توں کئی کتریندیاں ہویاں، اپنے آپ نوں ہک لسن بھجن آلے گبھرو (اتھلیٹس) جیہا طاقتور بنا لیا، تے ہور وی بہوں کجھ

کرنا سکھ لیا۔ پتا نہیں اوس میجر دیاں یاداشتاں وچ وی اوہدی مدد کرن دی کھیچل کیتی ہووے؟ اوس راتیں جداں اوس تازہ ہوالین کانز، کار وچ سوار ہون دا فیصلہ کیتا، تے میجر آرینڈا دے گھر آلے، جیہڑے ایس فیصلے نوں روک ناہن سکدے، سمجھ بیٹھے، کیہ ہن سبھ کجھ برباد ہون آلا، پر کوئی ایکسیڈنٹ تائیں نہ ہویا، نہ ہی اوہنوں کوئی ڈنڈ لگی، تے نہ ہی پلس نوں وڈھی دیونی پئی۔ ہن میجر دا خیال آہ کیہ جے اوہ ساڈے نال پینڈا کرے تاں کار جیہڑی، ڈرائیور دے نس وانجن دی پاروں بہوں بھیڑی حالت وچ آہی، ول حالت وچ آسکدی آہی۔

اپنی عادت مطابق عمل کریندیاں ہویاں، ہتھ نوں شیمیں تے قبضہ جماون، تے اوہناں نے قابو پاون دا افلاطونی خیال آیا۔ جداں ککڑیاں دیاں گچیاں مُرڑیون لگ پیاں، تے دوجیاں لوکاں دے فن دے نمونے (آرینڈا دے) گھر وچ لبھن لگ پئے، جنھاں نوں ولیندیاں ہویاں میجر نوں کئی واری ماڑا اپونڑا پیا، تے معافیاں منگنیاں پئیاں، ہن ایہہ گل سامنے آگئی کیہ ہتھ ہک شکاروجانور آہ تے چوراچکا وی آہ۔

ہن لوک میجر آرینڈا دی بھلے مانسی نوں شک نال ویکھن لگ پئے۔ ہن اوہ اکھیوں اوڈھر، بوہے کھڑکن دیاواجاں، روحاں دیاں واجاں تے اسیہ طراں دیاں دوجیاں شئیاں دیاں گلاں کرن لگ پئے۔ اوہ ویہہ، تریہہ لوک جینہاں ہتھ نوں آپ ویکھیا آہ، اوہناں دی گل تے یقین ایس کانز ناہ کیتا جاسکدا کیہہ اوہ تھلویں میل وچوں آہن، تے بہوں سوکھیائی نال وہم دا شکار ہو سکدے آہن۔ اوہ لوک جیہڑے اُتلے تے ماڈرن میل وچوں آہن، اوہ چپ رہندے آہن، جے جواب دیون وی آ، تاں اوہراں پراں دیاں مار دیندے آہن، تاں جے ایہناں تے حالات نال سمجھوتا کرن دا الزام ناں لگے، تے ناں ای اوہناں دا بکھیڑا اپنے۔ ہن ایس پاسے یونی ورسٹی دے فلسفے تے ادب دے شعبے، ہک گول میز کانفرنس وچ اساطیر دے حوالے نال علم بشریات دے، مقالے تے سوچ وچار دے گھوڑے بھجاونے شروع کردے تے۔

مکدی گل ایہہ وے ایس کہانی دا ہک بہوں نازک تے ڈراونا موڑ وی ایہہ۔ ہک رات انج ہویا کیہ میجر آرینڈا اچرکاں مریندیاں ہویا جاگ پیا، کیوں جے اوہدا وڈھیا ہویا سجا ہتھ اوس دے کھبے ہتھ نال انج چمڑیا ہویا آہ جیویں اوہ پرانے دیہاڑیاں دے لنگوٹیے یار نوں ملن کانز سکیاودا ہووے۔ ایہناں دوہاں نوں وکھرا کرنا ڈاڈھا اوکھا کم آہ۔ ودھدی رات اوس ایسیہ حالت وچ گزاری، مُڑ اگلیاں آون آلیاں راتاں نوں اوہ ایہہ عمل دوہراون لگ پیا۔ جیویں ہولے ہولے بندا حالات نوں قبول کرلیندا ایسے طراں میجر نے وی اپنے ہتھ ول دھیان دیونا چھڈ دتا۔ اوہنوں انج لگا ہن اوہ اپنے ہتھ دے وڈھی وانجن دے حادثے نوں چنگی طراں سہن لگ پیا۔ اوس دا ہکلا ہتھ، ہن اوس کانز تسلی دی وجہ بن گیا آہ۔

وچارے سجے ہتھ نوں کھبے ہتھ نال ملن تے چُمن دی بہوں ڈاڈھی لوڑ آہی۔ اسیں ایس گل دی لوڑتوں نہ نہیں کرنا چاہندے، کیہ ایس دے اڈے مُٹھے، تے ہولے روئے توں پہلے، تریخ دے گُناں دی قدر نوں سدا قیم (قائم) رکھن دی گل بات ہوندی آہی۔ ایہہ صدیاں تے کھِرلے ہوئے مَٹھے ہون دا اوہ انگ آہ جیس دے مُدھ تے انسان ترقی کیتی آہی۔ ست یا مٹھے ہوون دا ایہہ کم سجے ہتھ دی مرضیاں تے اوس دیاں چپلاں نوں 'ستریندا وی آہ۔

آکھیا ویندا کیہ ایہہ اساڈی خوش قسمتی ایہہ کیہ ساڈے دو سجے ہتھ نہیں، کیوں جے انج اسیں ماردیون آلیاں پیچیدگیاں تے باریکیاں وچ کھڑی ویندے...... اسیں سچی مچی دے انسان نہ ہوندے، ہتھ دی صفائی وکھاون آلے اداکار ہوندے۔ چترکار ''گاگوئن'' چنگی طراں جانڑدا آہ کیہ اوہ کیہ کرریہا ایہہ۔ اوہ اپنی حساسیت تے قابو پیندیاں ہویاں اپنے سجے ہتھ نو سکھیندا آہ کیہ اوہنوں کیویں پینٹ کیتا ونجے، تے کیویں سجے ہتھ نوں ایس کم توں وکھرا کیتا ونج سگے۔

ہک دیہاڑے اوہناں کتاباں آلے کوٹھے دا بوہا کھولیا تے اندروڑکے پڑھن وچ کھڑی جیہا گیا۔ اوہ موپساں دی اوہ کہانی پڑھن لگ پیا جیس دے اخیر دے وچ ہک وڈھیا

ہو یا ہتھ اپنے ویری دا گاٹا وڈھ لیندا ا۔ اوس Nerval دی اوہ فینٹنسی وی پڑھی جیہدے وچ ہک جادو آکا ہتھ دنیا دا پدھ کریندیاں ہویاں سوہنا پا تخلیق کریندا تے بھیڑیا کماں دا جادو پھیلیندا۔ اوس ہتھ دے کماں دے بارے فلاسفر گاؤس دے نوٹس بارے وی پڑھ لیئس ...... اللہ دی پناہ...... اکھراں دے ایس دل کمبادیون آلے حملے دا اوہدے تے کیہ اثر ہو یا ہوسی۔

ایس پڑھن دی کاڈھ بہوں پریشان کر دیون آلی آہی۔ جیس اوس نوں پرسکون وی کردتا آہ۔ ایس شیخی خورے، تے اپنی مرضی کرن آلے ہتھ نے، جیس اپنے آپ نوں اپنی مرضی کرن آلے بادشاہ جیہا ہک بندا سمجھ لیا آہ، ہن جتاون لگ پیا کیہ ایہہ سارا کجھ تے بس ہک افسانوی تصور آہ، جیس بارے لکھاریاں نیں ورقے دے ورقے کالے کرر کھے آہن۔ ڈھگ سارا منکھ لیندیاں ہویاں بہوں اوکھیائی نال (ایہہ اکھنا چاہی دا کیہ ہنجوں سٹیندیاں ہویاں) اوس اپنے آپ نوں دھروکیا، تے وڈے کوٹھے وچ فوجی اعزاز تے نشاناں دے وچکار پئی شوکیس وچ اپنی جاہ تے واپس اپڑ گیا۔...... مایوسی تے غم دے بھار تلے دب کے اوس اپنے انداز وچ خودکشی کرلئی...... اوس اپنے آپ نوں مرن دتا۔

دیہنہ نکلدا پیا آہ۔ میجر آرینڈ اکئی راتاں دا جگراتا اپنی اکھاں وچ لے کے ہتھ دی بہوں پرانی غیر حاضری دی پریشانی نال جا گیا۔ اوس ویکھیا کیہ اوہ اوتھے ڈبے وچ پیا آہ، تے گاٹا گھٹنی دنجن جیسے نشاناں دی وجہ توں کالا پے گیا آہ۔ اوہنوں اپنی اکھیں تے یقین نہ آیا۔ جد اوس صورتِ حال نوں سمجھ لیا تاں اوس نے کمبدیاں ہویاں اور کاغت مروڑ کے پراں سٹ گھتیا جیس تے اوس اپنی نوکری توں استعفے دا مضمون لکھیا ہو یا آہ۔ اوہ اپنے پورے قد دے نال کھلو گیا اوس دی فوجیاں آلی آکڑ مڑ توں جاگ پئی، اوہ اپنے گھر آلیاں نوں پریشان کرن آلی آواز وچ چیکیا۔

اٹینشن...... فال ان...... سارے اپنیاں جاگھاں تے سدھے ہو گئے...... بگلمپی جتن دا بگل وجایئے!!

ہک گبھرو جیہدا ناں "زگلر" آہ

ہرمن ہیسے جرمنی دا شاعر،ناول نگار،مصور تے افسانہ نگار ایہہ۔ اوہدی ادبی خدمتاں نوں ویدھیاں ہویاں،۱۹۴۶ وچ اوہنوں ساہت نوبل انعام نال نوازیاگیا۔اوہدے مشہورناولاں وچ "سدھارتھا" (Siddhartha) تے "گلاس بیڈ گیم"(Glass Bead Game)شامل ایہن۔ اوہدیاں لکھتاں ،انسان دی ذات دی پہچان ،روحانیت تے انسان دے مسلمہ ہوون دے موضوع دا ویروا کریندیاں ایہن۔ناولاں دے نال نال اوہناں اپنے آپ نوں کہانی کار دے طور تے وی منوایا۔"ہک گبھرو جیہدا ناں "زگلر"آہ" ہک کرداری کہانی ایہہ ،جیہدے وچ زگلردے کردار راہیں ساڈے وسیب دے انساناں تے ڈوگھا طنز کیتا گیا ایہہ۔کہانی اپنا تاثر رکھدی یا نہیں ایہدا فیصلہ پڑھن آلے آپ کریسن۔ کہانی تہاڈے ساہویں ایہہ۔ پڑھو تے فیصلہ کرو۔

سَے ڈنگاں دی گل ایہہ، براگاس دے شہر وچ زگلر ناں دا چھوہر رہندا آہ۔ اوہ اوہناں لاپرواہ چھوہراں وچوں آہ، جیہناں نوں روز شامی سڑکاں تے بے چنتا، آوارہ پھردیاں ویکھیا ویندا آہ۔ اوہناں دے مہاندرے سُن کدیں یاد نا ہن رہندے، ایس کانڑ،

Scanned with CamScanner

کیہ اوہ سارے ہکو جیسے آہن۔ اجتماعی مہاندرے!

زگلر، جیویں کیہ انج دے بہوں لوک ہوندن، ہک خوش فہم انسان آہ۔ اپنے بارے اوہناں ساریاں غلط فہمیاں دا شکار آہ، جیہڑی ایس طرز دے لوکاں دی فطرت ہوندی۔

اوہ یملا اُکا کوئی ناہ، پر اوہنوں کوئی گُنی بندا وی ناہ آکھیا ونج سکدا۔ اوہنوں لکشمی چنگی لگدی آہی تے نالے اوہنوں عیش تے آرام دا چاہ وی آہ، تے ہر سوہنے بندے آر چنگے کپڑے پاون دا شوق وی آہ۔ ہر محتاط انسان جیویں کیہ ہوندا ایہہ، اوہ کسے حد تائیں چتو وی آہ۔

اوہدی حیاتی دے معمولات، سدھراں نوں پورا کرن کانڑ کوشش توں ودھ کے، سزا تے جزا دے ڈر نال جُڑے ہوئے آہن۔ زگلر وچ بشری کمزویاں دے نال نال بہوں سارے گُن وی آہن۔ زگلر ایہہ جیہا مطمئن جوان آہ جیس کانڑ اوہدی اپنی شخصیت، ہر شے توں اگے ہوندی ایہہ۔ اوہ اپنے آپ نوں وسیب دا نویکلا انسان سمجھدا آہ۔ ایہہ وکھری گل ایہہ کیہ اوہ ایس حقیقت توں سدا لاعلم رہیا کیہ اوہدی اوقات، بندیاں دے ایس وچھڑے ہوئے اکٹھ وچ ہک ککھ توں ودھ نہیں .... پر اپنی نظر وچ اوہ دنیا جہان دا اہم بندا آہ، دنیا دے بہوں ساریاں مسئلیاں تے اپنی ہک وکھری تے اٹل رائے رکھدا آہ۔ انج تاں ہوندا ای ایہہ کیہ حقائق ساڈی خوش فہم دنیا وچ آکے سوہنیاں سوچاں نوں اُپٹھا سدھا کر دیندن۔

زگلر روشن خیال انسان آہ، ایس کانڑ اوہدے دل وچ دولت دی بہوں اہمیت آہی۔ ایہدے نال نال اوہ جدید دنیا دی دوجی وڈی طاقت سائنس دا وی چِھک وندو آہ۔ سائنس دی صحیح تعریف توں تاں اوہ شاید آپ وی واقف ناہ، ہر ریاست دی ترقی کانڑ اوہنوں ایہدی اہمیت دا چنگی طراں اندازہ آہ۔ اوہ جاندا آہ کیہ سائنس نوں کھنڈاون کانڑ حکومت کتنی رقم خرچ کریندی پئی۔

زگلر دا پیو کینسر دے موذی مرض نال مویا آہ۔ ایس کانڑ اوہنوں ایہناں ساریاں تحقیقاں نال خاص ٹھرک آہ، جیہدا اوڈا مقصد کینسر دا علاج ڈھونڈنا آہ، ایس یقین نال کیہ اوہ

دینہہ دور نہیں جداں اوہ سدا کانڑ ایس خطرناک بیماری دے ڈر توں آزاد ہو ویسی۔

زگلر چنگے کپڑے پیندا آہ، بہوں واریں ایہہ چنگے کپڑے ایہدے وسائل توں ودھ کے ہوندے آہن۔ اوہ سال دے نویں توں نویں فیشن دے کپڑے پیندا آہ۔ اوہ بندے دی آزادی نوں منن آلا آہ۔ کردار تے کماں تے کسی وی قسم دی قید نوں منن کانڑ تیار ناہ۔ اوہ اپنیاں سوچاں دلیری نال سانجھیاں کریندا آہ۔ پر ایس گل دا اہتمام ضرور کریندا آہ کیہ اوہدیاں سوچاں دی بھنک حکومت یا ایہدے افسراں نوں نہ پووے۔

میرے دھیان وچ ''زگلر'' بارے کُجھ ڈھیر گلاں ہو گئیان۔ مکدی گل ایہہ دے کیہ اوہ ہک من بھاونا انسان آہ، تے اوہدے نال ہوون آلے سانحے دا اساں ساریاں نال ڈونگھا تعلق ایہہ، کیوں جے اوہ شودھا حیران کُن تے افسوس ناک انجام دے آہویں سا ہویں آہ۔

اتوار دے ہک خوش گوار ساجھرے، اوہ پھرن ٹرن کانڑ ساڈے شہر آن وڑیا۔ اوہ ایتھے اُکا ای اوبھڑ آہ۔ اوس اجے تائیں نویاں یاریاں بناون یا کسے کلب دی ممبر سازی دے بارے ناہ سوچیا۔ ہو سکدا ایہہ اہدی غلطی ہووے، انسان دا اکلا ہونا کوئی چنگی گل تاں نہیں ہوندی۔ اساں ساریاں نوں ایہدا علم ایہہ۔

چنگی بھلی سوچ وچار توں پچھے، اوس شہر دے عجائب خانے تے چڑیا گھر دی سیر دا پروگرام بنایا۔ عجائب خانے وچ ساجھرے ویلے داخلہ مفت آہ۔ چڑیا گھر کانڑ شام ویلے ٹکٹ دی خاص رعایت آہی۔

اوہ چنگا جیہا سوٹ پا کے، جیس تے کپڑے دے ودھیا بٹن لگے ہوئے آہن، اوہ تاریخی عجائب گھر ول ٹُر پیا۔ اوہدے ہتھ وچ بید دی سوٹی آہی، جیس اوہدی شخصیت نوں رعب دار تے شاندار بنا دتا آہ۔ لیکھ ماڑے آہس جے اوہنوں ایہہ سوٹی عجائب گھر دے بوہے تے ای چھوڑنی پئی۔ خیر ایہدے نال کیہ فرق پوندا۔

عمارت دے سوہنے ہال وچ ،شیشے دے وڈے وڈے شوکیساں وچ ،تاریخی نوادرات پئے آہن، تے سوہنیاں سوہنیاں تختیاں تے سائنس دے ایہناں ودھیا شاہکاراں بارے تفصیلی معلومات درج آہن۔ اوہ شوکیساں وچ رکھیاں زنگ لگیاں چابیاں تے پُرانے جواہرات بارے پڑھدا، ہولے ہولے اگانہہ ٹُر ویندا آہ۔ اوہدا دل سائنس دے کارنامیاں تے احترام دے جذبات نال بھریا ہویا آہ۔

کسے سچ آکھیا، سائنس بہوں وڈی شے ایہہ۔ بہوں تر کھا، ہاں! تر کھا تر کھا! کینسر دا علاج لبھ ویسی۔ ایہہ وی ہوسکدا اسیں آون آلے ویلے وچ موت دی لعنت توں پکا پکا چھٹکارا پالیئے۔

دوجے کمرے وچ پوری کندھ تے شیشہ لگا ہویا آہ۔ زنگلر تھوڑا چر کھلو کے اوہدے وچ اپنے آپ نوں ویکھیا، کوٹ، پتلون، قمیض، ٹائی دی گنڈھ، سارا کُجھ دانے تے آہ۔ اوہ اگانہہ نوں ٹُر گیا۔

ایتھے اوہدی دلچسپی، لکڑی تے نقاشی دے اوہناں نمونیاں وچ آہی، جیہناں دی چمک صدیاں گزرن دے باوجود وی قائم دائم آہی۔

''بیشک! افسوس ناک حد تائیں کم علم ہوندیاں ہویاں، ایہناں فنکاراں دا ہنر تعریف دے قابل ایہہ۔ اوس تعریفی انداز نال شوکیساں اَل ویکھیا۔ اوہ کُجھ چر ہاتھی دے اکھراں آلے گھڑیال دے کول وی اجھکیا، جیہدے وچ نچدے ہوئے ہیرے، ہر گھنٹے توں پچھے ویلے دا اعلان کریندے آہن۔ ''سچی گل ہے کیہ ایہہ ذہانت دا اُچا معیار ایہہ''

اوہ چُپ کر کے انسانی ذہن دیاں شعبدہ کاریاں دی تعریف کریندیاں ہویاں اگانہہ ٹُر دا رہیا۔ ویلا ڈھیر سارا لنگھ گیا آہ۔ اوہ ہُن بور ہون لگ پیا۔ عجائب گھر دے نوادرات وچ ہُن یکسانیت محسوس ہوون لگ پئی آہی۔

اوس ذرا کاہلا پے کے اپنی سوہنی گھڑی ول ویکھیا، اوہدی اکھیں وچ چانن پھُٹ

پیا، خالص سونے دی گھڑی، ایہہ اوہنوں پیو دے تر کے وچ لبھی آہی۔ ہالے دوپہر دے کھانے نوں ڈھیر ساری ڈھل آہی۔ اوہ ہولے ہولے ٹُردا ہویا، ہک چُپ چُپیتے کمرے وچ وڑیا۔

اوہدا تجسس ہک واری وت جاگن لگ پیا، ایتھے پُرانے زمانے دیاں توہمات بارے شئیں اکٹھیاں کیتیاں گئیاں آہن۔ ساہویں جادو، تعویذ، گنڈے تے چڑیلاں نوں قابو کرن آلے علم دیاں کتاباں پیاں آہن۔ ہک گنڈھ وچ کیمیا گری دا سامان رکھیا ہویا آہ، لوہا پگھارن دی بھٹی، کونڈیاں، کُھلیا ڈھڈھاں آلیاں صراحیاں، سور دی سکائی ہوئی اوجھری، سارا کُجھ ای پیا آہ۔ کمرے دے اخیر لے سرے تے پراہنیاں کانڑ ہدایت لکھی ہوئی آہی۔ ''ایتھے رکھیاں ہویاں شیواں نوں ہتھ لاونا خطرناک ایہہ'' پر تہانوں تاں پتا ای ایہہ کیہ ایہہ جیہیاں لکھتاں تے کون دھیان دیندا، ایس ویلے زنگلر توں وکھ ہور کوئی وی کمرے وچ ناہ۔

اوس تجسس بھریاں نظراں نال، ایتھے پئے بھید بھرے نوادرات ول ویکھیا تے چوری چھپے کُجھ نوں ہتھ وی لا لیا۔ اوس پرانیاں ویلیاں دی توہمات بارے بہوں کُجھ سنیا ہویا آہ، پر اوہ جاندا آہ کیہ ایہہ ساریاں نامعقول گلاں ایہن۔ ایس زمانے دے لوکاں نوں چاہی دا آہ کیہ جادو جیہی بھَرلو شیواں تے پابندی لا دیندے۔ ہاں! کیما گری نوں چھوٹ ہو سکدی آہی، کیوں جے ایہدی کُکھ وچوں کیمیا دی سائنس جنم لیا آہ۔

''میریا اللہ! ایہہ سونا بناون آلے احمق، جادوگر گیڑے باز کداؤں دے'' میرے خیال وچ ایہہ وی ضروری آہن کیوں اج سانوں گیس بمباں دی لوڑ ای تاں پوندی، اوس نگرانی تے پریشانی دے جذبات نال بُڑ بُڑ کیتی۔

بے دھیانی نال زنگلر دا ہتھ ہک پولی جیہی شے نال وَنج لگیا۔ ایہہ روئی آر پولی پولی، کائی پُرانی بوٹی آہی۔ اوس سُکی ہوئی تے ککھاں آر ہولی بُوٹی نوں انگلیاں وچ دبا کے گولی جیہی بنا لئی۔ شاید ایہہ کوئی پرانے نسخے توں تیار ہویا ہویا مرکب آہ۔ ایس شغل توں پچھے اوہ

Scanned with CamScanner

گولی نوں اپنی جاہ (جگہ) تے رکھن دا سوچیندا ای پیا آہ، تے پیراں دی چاپ اُبھری۔ کوئی آندا پیا آہ، زنگلر بھیں کے ویکھیا۔ ہک جنا اوس اَل ٹُریا ہویا آہ۔ گھبری کے اوہ ترکھا جیہا ٹر پیا۔ گولی ہالے تک اوہدی مُنہ وچ آہی۔ اوہ پڑھ دی بیٹھا آہ کیہ نوادرات نوں تے بُوٹیاں نوں ہتھ لاونا سختی نال منع ایہہ۔ ایس کانڑ ایہہ توہین دی گل ہوندی کیہ، کوئی اوہنوں قانون تر ڑیندیاں ویدھا۔ اوہ ہَسلاسے وچ عجائب گھر توں باہر نکلیا۔ ترکھا جیہا نال آلی گلی وچ وڑ گیا۔ دور تائیں چانڑ بھانڑ آہی، نیڑے تریڑے کوئی وی ناہ۔ اوس اپنا ہتھ بوجھے وچوں کڈھیا۔ گولی ہالے تائیں اودی مُنہ وچ آہی۔ اوہ اوہنوں نالی وچ سٹن ای لگا، کیہ اوہنوں خیال آیا۔ اوس کھول کے ایس پُرانے تے نرم کیمیائی مرکب ول ویکھیا، نک دے نیڑے لیا کے ایہدی خشبو دا گویڑ کرن لگ پیا۔...... ''ہوں ں ں! سواد آ گیا، کمال ایہہ!'' گولی وچوں اوپری جیہی سر چکرا دیون آلی خشبو آندی پئی آہی۔ زنگلر نے ہتھ بوجھے وچ پایا تے نال آلے ریستوران وچ وڑ گیا۔

چڑیا گھر دا ویلا شروع ہون نوں ہالے کئی گھنٹے رہندے آہن۔ بھکھ وی ڈاڈھی لگی ہوئی آہی۔ زنگلر اپنے من پسند کھانے دا آرڈر دتا۔ ہک واری وت گولی بوجھے وچوں کڈھیئس، تے مٹھا مٹھا شربت دیاں چسکیاں لین لگ پیا۔ کُجھ چر پچھوں اوس وت گولی بوجھے وچوں کڈھی۔ ایہدے وچ کائی خاص گل ناہی، پَر خدا جاندا کیوں؟ زنگلر نوں آپ دی ایہدا پتا ناہ۔ اوس گولی منہ وچ رکھ لئی، اوہ بے ذائقہ آہی۔ اوہ کُجھ چر اوہنوں چُوسیندا ریہا، وت ہک وڈے گُھٹ نال اوہنوں حلق وچ لاہ لیئُس۔ ایہہ ہک معصوم تے بالاں آلی حرکت آہی۔ مکدی گل کیہ گولی دا قصہ تو ڑنوں اپڑیا۔ کھانا سوادی آہ، اوس ڈھڈھ بھر کے کھادھا۔

دو وجے اوہ چڑیا گھر دے بوہے تے آہ۔ اوس اتوار دا رعائتی ٹکٹ مُل لیا، تے وڈے بوہے تھانی اندر وڑ گیا۔ ڈھڈھ تے ہسدا ہویا، زنگلر چڑیا گھر دے اوس حصے ول گیا جتھے چوپایاں دے پنجرے آہن۔ اوہ افریقی لنگوراں دے پنجرے دے ساہویں ونج کے کھلو

ریہا۔ لنگور ڈھڈھ ہو کے اوہدا استقبال کیتا، وت اکھیں جھمکیندیاں ہویاں، مٹھی آواز وچ بولیا

''بھرا اوادس کیہ جیسے مزاج ایہن''

زنگلر حیرت دے سمندر وچ ڈُبن لگ پیا، وت ڈر دی ہک لہر اوہدے جُثے وچ پھر گئی، اوہ ترکھا جیہا اگانہہ ٹُر پیا۔ باندر دا رویما تے نفرت نال بھری ہوئی آواز اوہدا اپچھا کریندی پئی آہی۔

''ایہہ کیہڑی گل تے وڈا بنیا ودا؟ چِبل، ذلیل کداوں دا''

اگلے پنجرے وچ لمی پُوچھل آلے باندر ڈھڈھ ہو کے دھریاں مریندے ودے آہن۔

''ساڈے کانڑ مٹھائی لے آ، توں تاں اپنا بجن ایں ناہ''

پر اوہدے کول مٹھائی کتھوں آہی۔ باندر چڑ کے اوہدیاں نقلاں لاہن لگ پئے۔ اوہناں زنگلر نوں آوارہ، نکما تے پتا نہیں کیہ کُجھ آکھیا۔ اوہ دند کڈھ کے اوہدا منہ چڑیندے رہے۔ ایہہ بہوں بے عزتی آلی گل آہی، ایہہ جہی حالت وچ کوئی وی معقول بندا، اوتھے کیویں اُجھک سکدا آہ۔

زنگلر نوں یقین آہ کیہ ہرن اپنی روائتی شائستگی وکھیسن، اوہناں دا سلوک ایہناں گھٹیا جانوراں نالوں وکھرا ہوسی۔ جالیاں دے نیڑے ہک لماں جیہا بارہ سنگھا کھلوتا اوہناں ول ویدھا پیا آہ، ہکی واری زنگلر ڈر توں کنبن لگ پیا۔

''اوہ میریار با!'' سارا کُجھ ساہویں آندا ویندا آہ۔ گولی کھاون توں پچھے اوہ حیران کُن طور تے جانوراں دی بولی سمجھن لگ پیا آہ۔ بارہ سنگھے اپنیاں وڈیاں وڈیاں لکیاں اکھیں اُتاں چائیاں۔ اوہدیاں نموجھونڑ اکھیاں وچ وقار تے سوہنڑپ آہ۔ پر زنگلر نوں اوتھے بے عزتی توں وکھ کُجھ نظر نہ آیا۔ ایہناں پُر وقار اکھیں وچ نفرت تے کاوڑ دا سمندر ٹھاٹھاں مریندا پیا آہ۔ زنگلر اپنے سوہنے سوٹ، سونے دی گھڑی، بھرویں قد کاٹھ تے بارعب چہرے دے

Scanned with CamScanner

باوجود پنجرے وچ قیداوس بے وس جانور دے ساہویں کسی حقیر کیڑے وانگ ڈریا ہویا آہ۔ نفرت دے قابل تے مکروہ انسان!

بارہ سنگھے توں اوہ واری واری، پہاڑی بکرے، نیل گائے، جنگلی مور، ریچھ تے دوجیاں جانوراں دے نیڑے گیا، پر ساریاں دا رویہ نہ سمجھ وچ آون والا آہ۔ ہمدردی توں خالی تے مایوس کُن نظر اوہناں دیاں گلاں سنن دی کوشش کیتی تے اوہنوں، ایہناں بے زبان چوپایاں دی انسان بارے رائے داپتا لے سگے۔ ایتھے اوہنوں ایس اذیت ناک سچ دا پتا لگا کیہ انسان تکلیف دہ حد تائیں گھٹیا مخلوق ایہہ۔ پنجریاں دے وچ قید چوپائے، حیران آہن کیہ ایہہ غلیظ، بے کار تے بدبو آکا دوپایہ، جیہدا ناں انسان ایہہ اوہ اپنی ساری حیاتی وچ بس مسخرا تے بہروپیا ایہہ، آزاد کیوں چھوڑ دتا گیا؟

☆☆☆

مہاجر

"جیمز ایپ(James Appe) دا تعلق مشرقی افریقہ دے ملک یوگینڈا نال ایہہ،جیہڑا معاشی طور تے ماڑا ملک ایہہ ۔ڈھیر ڈِھل برطانیہ دے چنگل وچ پھسیا رہیا تے 1962وچ آزاد ہویا۔ بھُکھ،تَس تے ماڑے حالات ایہدی قسمت رہے ایہن۔ ایس کہانی وچ لام دی صورتِ حال تے اوہدے لوکاں تے اثرات نوں ساہویں لایا گیا ایہہ۔ ہندوستان دی ونڈ تے اوہدے پچھوں وت وت ہوون آلیاں جنگاں، ایہہ جیہی صورتِ حال پیدا کیتی ،کہ کہانی اساڈے ملک دے حالات نال لگا کھاندی ،ایس کانْ پڑھن آلیاں دے ساہویں پیش کیتی ویندی۔

'مارگریٹ ایبوؤ' کاوڑی بیٹھی آہی۔ اوہنوں انج جاپدا پیا آہ جیویں اُلٹی آندی پئی ہووے۔ اوس ساہویں پئی ہوئی ربڑ دی رتی تھالی نوں ویکھیا، جیہدے تھلے تے سبزی دے سوپ دے نشان آہن۔ دھوں نال اوہدا ساہ گھُٹیندا پیا آہ، تے اکھیں وچوں پیڑ نال نیساں اٹھدیاں پیاں آہن۔ اوس گھاہ آلی کدھ توں پار ویکھیا، ہک بال جھگی دے کول مُوتر کریندا پیا آہ۔ اوس اگ وچ تھک سٹی تے کُجھ سوچن لگ پئی۔

مٹی دا فرش پولا تے نالے وِلہا آہ۔ جھگی دے وچکار ادھا وڈھیا ہویا رُکھ پیا

آہ۔ ایس دے پچھے نکر پانی دی جاہ آہی، پر انہہ دیجکہ پیا آہ، تے چنڈ وچ پانی دی بالٹی وچ پیون کان میلا پانی وی موجود آہ۔ 'مارگریٹ ایبوؤ' چھیت دل ویکھیا، اوہنوں پچھلے پہردا دینہہ نظر آیا، اوہ تربھک گئی، آون آلے مینہ دا سوچ کے اوہنوں ڈرلگن لگ پیا۔ باہر لوک اپنے کم کاج دے وچ رُجھے ہوئے آہن، بال کھیڈ دے وددے آہن، مرد شراب پی کے ہسدے پئے آہن۔ اوہناں نوں جھگی وچ ہکلی جنی دی کیہ خبر آہی۔ 'ایبوؤ' نوں اپنی مجبوری تے ہکلاپے تے رووݨ آیا، اوہدے ذہن وچ خیال آیا کہ چنگے ڈینہ لنگھ گئے ایہن، وت اوس اپنے چنگے ڈنگاں نوں سوچناں شروع کر دتا۔ اوس سکول تے گھر نوں سوچیا جیہڑے کھنڈر بن گئے آہن۔ اوہنوں اپنا کمرہ وی یاد آیا۔ اوہدی اکھیں وچوں ہنجوں ڈھہن لگ پیاں۔ اوہدے نک وچوں پانی آون لگ پیا تے نال سروچ پیڑ دی ہوݨ لگ پئی۔ اوہ خدا نوں سارا کجھ ویکھاونا چاہندی آہی۔ ٹھیک اوس ویلے ترے بندے اندر وڑ آئے۔

'ایبوؤ' نے اوہناں نوں 'ست بسم اللہ' آکھیا، اوہ اوہدے ساہویں میلے فرش تے بہہ گئے۔ اوہناں دے منہ مڑھکے نال بھرے ہوئے آہن۔ اوہناں آرام نال کھاڈیاں پُوجھیاں، انج لگدا پیا آہ جیویں اوہ ایتھے آکے اپنے آپ وچ کھڑیپ گئے ایہن۔ چُپ ودھن لگ پئی۔

'ایبوؤ' اوہناں توں پُچھیا۔ ''کیہ اوہ خیر نال آئے ایہن؟''

اوہناں اپنے سر ہلائے، وت دڑ وٹی گئی۔ اخیریں اوہناں وچوں ہک بولیا۔

'' میری بھین اساں آپس وچ بھرا آنہہ، تسیں ایتھے مہاجر اوہ، اسیں مہاجر نانہہ۔۔۔''

اوہ پھکا پھکا ہسیا تاں 'ایبوؤ' نوں سکول دی کتاب وچ ویکھے ہوئے 'دیوؤ' دے دند یاد آگئے۔ اوہناں وچوں ہک دے دند سگرٹاں پی پی کے کالے ہو گئے آہن۔ دنداں آلا 'دیوؤ' بولیا۔

'' میرا ناں وانی ایہہ، ایہہ 'بیجا' تے ایہہ 'ڈکو' ایہہ '' اسیں سارے بھرا آنہہ......!''

'ڈکو' اوہنوں وچکاروں ٹوکیا۔ توں ایتھے ہکلی اینہہ۔ اسیں تہاڈا ہکلاپا دور کرنا چاہندے آں۔ اوہ اُچی آواز وچ ہسیا، پر کسے اوس دا ساتھ ناں دتا۔ وانی کاوڑ توں دڑ وٹی بیٹھا آہ۔ اوس 'ڈکو' نوں خبردار کیتا، سوانی نویں نویں سرحد ٹپ کے آئی ایہہ، توں سارا کجھ میتھے چھوڑ دے۔ سن سوکھی بولی بولنی چاہی دی، تاں جے اوہ ساڈیاں گلاں سمجھ سکے۔ اوہ سمجھیا اوہنوں اوہناں دی زبان نہیں آوندی، ایس کاݨ آرام نال اگے ودھنا چاہی دا۔ پر 'ڈکو' کیہ کریندا؟۔ وانی کاوڑ وچ آہ، پر اوہ بولیندا ریہا۔

'' تہانوں بھیڑے حالات وچ ایتھے آونڑاں پیا۔ پر ایہہ چنگا ہویا تہاڈی جان بچ گئی۔ تسیں جان بچیندیاں ایتھے آگئے۔ چلو چنگا ہویا...... اساں سنیاں توں چنگی زنانی اینہہ، ایس کاݨ اسیں تہانوں ملن آئے آں۔ تہاں مل کے سانوں بہوں خوشی ہوئی ایہہ۔''

'وانی' ایہہ آکھ کے دوجیاں دل ویکھن لگ پیا کہ اوہدی تقریر دا کیہ اثر ہویا۔ اوہ بس سندے پئے آہن۔

اوہ (وانی) بولدا گیا۔ '' تساں کداں پچھاں مڑناں؟''

'' مین پتہ نہیں'' اوس پھکا پھکا ہس کے جواب دتا''

'' اوہ ملک چنگا نہیں''، اوس ہتھ نال اپنے ملک دل اشارہ کیتا۔ وت اوہ ایہہ آکھ کے ہس پئی، کیہ پتا نہیں، اوس زبان دا ورتاوا ٹھیک کیتا یا غلط۔

'' اوہ بھوئیں چنگی نہیں'' جنیاں سر ہلائے کہ اوہ سمجھی بیٹھے ایہن۔ '' سین ایس گل دا پتا کہ اوہ ملک بھیڑا'' وانی وت بولیا۔ '' اسیں چاہندے آں کہ تسیں اوتھے ناہ ونجو، ایتھے ای رہو، کیمپ وچ نہیں ساڈے گھر، میرا بھرا 'ڈکو' اوس اوہدے دل اشارہ کیتا، اوہ ہکلا ایہہ، اوہ تہاڈے نال رہنا چاہندا۔ اوہدی سدھر ایہہ...... ساڈا ملک تہاڈے کاݨ چنگا ثابت ہووے۔

'مارگریٹ' ایہہ سارا کجھ سمجھدی پئی آہی۔ اوہدیاں اکھیں کاوڑ توں رتیاں ہو

گئیاں، پر اوہ کاوڑ پی گئی۔ اوس سوچیا اوہ کیڈی بھیڑی قسمت آلی ایہہ، انج دے لفنگے تلنگے اودے نال پرنین آئے ایہن، پر اوس اوہناں نوں ایہناں لفظاں وچ جواب دتا۔

''تہاڈی مہربانی! تسیں ایتھے تشریف لے آئے او۔ تسیں مین کول رکھنا چاہندے او، ایہدا وی شکریہ، مین کجھ ویلا دیو، میں ایس بارے سوچیساں''

''ایہہ گل ٹھیک ایہہ، اسیں تہانوں کجھ ویلا دیندے آں'' وانی بولیا۔ ''اسیں ترے دیہاڑیاں توں پچھے اسانبہ'' اوس ترے انگلیاں باہر کڈھیاں۔ وت اوہ ترکھا جیہا باہر نکل آئے۔

'ڈکو' بہوں ڈھڈھ آہ، اوہدی نہ ہنگ لگی نہ پھٹکڑی، اوہنوں ہک چنگی سوانی لبھ گئی آہی۔ اوس سوچیا اوہ کیڈا خوش بخت ایہہ۔ 'ایوو' سوہنی، جوان تے پیار کرن آلی ایہہ، اوس اپنے بیلیاں نوں دسیا کیہ اوہدے نال پرنیونا چاہندا ایہہ۔ اوہدی قسمت کیڈی چنگی ایہہ۔ وت اوہ ہک دوجے نال بحث کرن لگ پئے۔ 'ڈکو' نوں ایہہ گل چنگی ناہ لگی کہ اوہنوں (ایوونوں) کنجری بنالیا ونجے، اوہ اوہدا چھک وندو بن گیا آہ۔ اوہدا خیال آہ کہ سن ترکھیائی نال سوانی قابو کرلینی چاہی دی، انج ناہووے کوئی ہور وچ ٹنگ پھسائی کھلوتا ہووے۔

'ایوو' کجھ ہور سوچیندی پئی آہی، پرنیون تاں بہوں دور دی گل ایہہ، اوہ ایہناں جانگیاں نال گل کرنا وی اپنی ہتک سمجھدی آہی۔ اوہنوں اپنے اندر کڑواہٹ محسوس ہوئی۔ مرحدنیئن وچ اوہنوں ست دیہاڑے لگے۔ لماپدھ، کجھ کھادے بناتے گندا پانی پیون کارن اوہنوں بابلا تھکیوا چڑھ گیا آہ، اوہ کدی سوچ وی ناہی سگدی کیہ حیاتی وچ اوہنوں ایس طراں دے حالات ویکھنے پوسن۔ ایہو جیہاں مرداں نوں ویاہ کان میرے کول ناہ آونا چاہی دا۔

اوہ ایہہ جیہی سوانی ناہی جیس توں لفنگے جنے ڈردے ہوون۔ '' جے اوہ وت آئے اوہناں نوں لگ پتا ویسی، میں اوہناں نال کیہ سلوک کرینی آں!''

ترے دیہاڑے اوہ وت آن نازل ہوئے۔ کمرے نوں میلیا پوچھیا گیا آہ۔ اوہ کجھے پا کے گوڈیاں بھار اپنی اپنی جاہ تے بہہ گئے۔ اوہ ہک دوجے نال، اپنی جائیداد، بھوئیں تے ڈھور ڈنگراں دیاں گلاں کرن لگ پئے۔

آخیریں 'وانی' اپنا دھیان سوانی ول کیتا جیہڑی بُت بنی بیٹھی کجھ ہور ای سوچیندی پئی آہی۔ اوہ اوہناں دے پھوکے وچوں ہوا کڈھن کان اُڈیکدی پئی آہی۔ 'وانی' پچھیا، اوس کیہ سوچیا؟ 'ایوو' آکھیا اوہ کوئی فیصلہ نہیں کرسگی، کیوں جے اوہ اوہناں بارے کجھ ڈھیر ناہی جاندی تے اوہ وی اوہدے بارے ناہن جاندے۔ سچی گل ایہہ وے اوہ گل دا نتیجہ کڈھنا چاہندی آہی۔ 'وانی' آکھیا، اوہ اوہنوں قبول ایہہ، اوہ اوہدے بارے کجھ نہی جاننا چاہندے۔ اوہ اوہناں نوں چنگی لگدی ایہہ۔

'مارگریٹ' نوں انج لگا جیویں اوہ اوہدا ویلا ونجاون آئے بیٹھے ہوون۔ ہُن گل نوں مکاونا چاہی دا۔ اوس سڑ کے پچھیا۔ '' توں میرے نال کیوں پرنینا چاہنا ایں؟'' اوہ اوہناں جنیاں ول ویدھی پئی آہی۔ اوس اوہناں ول انج ویکھیا جیویں کائی شہزادی اپنے نافرمان نوکرنوں موت دا حکم سنیندی پئی ہووے۔ 'ڈکو' جواب وچ بولیا '' ایوو' اوہنوں چنگی لگدی ایہہ تے اوہ اوہنوں بچاونا چاہندا ایہہ''

'مارگریٹ' دے دماغ وچ گل آئی کہ ایہہ بندا مین بچاونا چاہندا ایہہ، پر اوہ ایہہ کون؟ اوہ کس شے توں بچاونا چاہندا؟ بدبختی؟ بھک؟ پر اوہنوں کیس آکھیا کہ مین اوہدی لوڑ ایہہ۔ جے اوہدے ملک دے چنگے بھیڑے بندے جیہڑے جنگلاں وچ مردے پئے ایہن، اوہناں نوں نہی بچا سگے تاں 'ڈکو' کون ہوندا، اوہنوں بچاون آلا، جے اوہدے ملک دے وڈ وڈیرے بھڑاکواں نوں اکٹھا نہیں کر سگدے، اوہناں وچ لڑائی بھڑائی نہی مکا سگدے تاں 'ڈکو' کیہڑے کھیت دی مولی ایہہ؟

ایہہ 'ڈکو' شے کیہ ایہہ؟ اوہدے کول کیہ ایہہ؟...... چلو ایہہ سارا کجھ ٹھیک ایہہ جے

اوہدا دل کرے کہ اج دی دنیا بارے گل بات کیتی ونجے تاں اوہ کیہ کریسی؟ جے اوس توں پُچھ لیا ونجے کیہ افریقہ نوں کنج اکٹھا کیتا ونج سگدا اتاں 'ڈکو' شودھا کیہ جواب دیسی۔ اوہنوں امریکہ تے روس دی کیہڑی خبر ایہہ؟ کیمونزم بارے اوہ کیہ جاندا..........؟

اوہنوں ادب دا کیہڑا پتا کیہ اوہ 'کرسٹوفر کیبو' دی شاعری دا ویروا کیویں کریسی؟ اوہنوں کیہ پتا Alex La Guma کیڈا وڈا ادیب ایہہ؟ تے Mazrui کیہ شے وے؟ 'شنوا' افریقی ادب دا کیڈا وڈا ناں ایہہ؟ ایس شودھے نوں کیہ پتا؟

اوہ اوہدے نال بحث کرنا چاہندی آہی تاں جے گل دا کوئی نتیجہ نکلے۔ اوہ اپنے آپ نوں مقامی زبان ''کوکو'' وچ نہ دس سگی تاں انگریزی بولن لگ پئی۔ ویکھوں ہک دوجے نال بے ایمانی نہیں کرنی چاہی دی، اوکھے ویلے وچ پئے ہوئے لوکاں بارے اپنی رائے نہیں بناونی چاہی دی۔ اَسن ہک دوجے دی عزت پَت تے انسانی قدراں دا دھیان رکھنا چاہی دا۔ تُہن میری بھیڑی قسمت تے غریبی دا فائدہ نہیں چاونا چاہی دا، تُہن میرے انسانی حقوق منّنے چاہی دین۔ سدھی گل ایہہ......اوہ رُک گئی کیوں جے اوس ویکھیا، اوہ کسے ہور جہان وچ اپڑے ہوئے ایہن۔

اوہناں تریواں دے منہ اُڈی گئے۔ اوہناں دے سان گمان وچ وی ناہ کیہ اوہ انگریزی بول سگدی ایہہ، اوہناں نوں ایہہ زبان ناہی آندی۔ اوہ بُت بنے بیٹھے رہے۔ اوہناں نوں نہ کائی گل آوے نہ دسنجے کہ اوہ کیہ آکھن تے کیہ کرن۔

کاوڑ تے پریشانی ماریاں 'ڈکو' انجی کھلوتا۔ 'پیچا' نس گیا۔ 'وانی' جیہڑا اچنگی ماڑی انگریزی جاندا آہ، ساریاں توں آخر وچ اُٹھیا۔ اوس کُجھ آکھیا، جیہڑا سمجھنا ڈاڈھا اوکھا کم آہ۔ اوہنوں وی امید ناہی کیہ اوہ انج دی ہوسی۔ اوس جواب نوں اڈیکیاں بنا آکھیا۔ ''اسیں وت ویندے آں'' اوہ کمرے توں باہر نکل گئے۔

راہ وچ 'ڈکو' آدھا۔ ''ایس سوانی ساڈی مردانگی دی توہین کیتی ایہہ۔'' 'وانی' اوہنوں سمجھاون دی کوشش کیتی کہ اوس کائی ہتک نہی کیتی، بس اوس اپنے بارے دسیا، پر 'ڈکو' کائی گل سنن وچ نہ آوے۔

کُجھ ویلا لنگھیا تاں 'ڈکو' نوں 'ابیو' بارے پتہ لگا کہ اوس ''میکرے یونی ورسٹی'' توں انگریزی ادب پڑھیا ہویا آہ، اوہ فنکار وی آہی تے ''نیروبی یونی ورسٹی'' وچ معاشیات دی استاد آہی۔ اوہ اپنی ماں نوں اللہ بیلی کرن لگی تاں جے ''نیروبی یونی ورسٹی'' ونج سگے، جیتھے اوہدی جنج چڑن آلی آہی تے نال ای گڑبڑ شروع ہو گئی۔ ایس کان اوہنوں جان بچاون پچھے سرحد ٹپنی پئی آہی۔

'وانی' آکھیا۔ ''سن کتاب دی جلد ویکھ کے کوئی فیصلہ نہیں کرنا چاہی دا''

☆☆☆

Scanned with CamScanner

بھکھا

جوان رلفو دا تعلق لاطینی امریکہ دے ملک میکسیکو نال ایہہ۔ اوہدے ناول "پیڈرو پرامو" اوہنوں شہرت دیاں اُچیائیاں تے اپڑایا۔ ایہہ اوہ ناول ایہہ جیہدے اثرات گارشیا مارکیز دیاں لکھتاں وچ واضح طور تے کھوجے جا سکدن۔ ایس گل دا اعتراف گارشیا مارکیز خود وی کئی واریں کیتا کہ اوس جوان رلفو توں اثر قبولیا۔ رلفو دی پہلی کتاب کہانیاں تے آئی تے اوس جگت گیر شہرت حاصل کیتی، جیہڑی انگریزی وچ The Burning Plain and Other Stories دے ناں توں ترجمہ ہوئی۔ ایہناں کہانیاں دے موضوعات میکسیکو دے انقلاب دے آسے پاسے بھوندن۔ "بھکھا" ایہناں کہانیاں دے وچوں ہک کہانی جیہڑی 'میکاریو' (کہانی دا کردار) دے مونولاگ وچ سنائی گئی ایہہ۔

میں جوہڑ دے نیڑے بیٹھا ڈڈواں دے باہر آون نوں اڈیکدا پیاں۔ کل راتیں جیس ویلے اسیں کھانا کھاندے پئے آسے، تاں اوہناں رولا پاونا شروع کر دتا آہ، تے ساجھرے تائیں ٹرٹر کریندے رہے آہن۔ گارڈ مدر آدھی کیہ ڈڈواں دیاں آوازاں اوہنوں سون نہیں دیندیاں، ہن اوہ یقیناً سونا چاہندی۔ ایہا وجہ کہ اوس مَن بدرو دے نیڑے بہن دا حکم دتا، تاں جے میں ہتھ وچ پھدھی لکڑی نال، ہر اوس ڈڈو نوں جیہڑا اُچھل کے باہر

آوے، لکڑی مار کے پھیتے پھیتے کر دیواں۔ ڈڈواں دا ڈھڈھ توں ہٹ کے سارا جثہ ساوے رنگ دا، تے ٹوڈ کالے رنگ دے ایہن۔ گارڈ مدر دی اکھیں وی کالیاں ایہن۔ ڈڈو کھاون وچ بڑے سوادی ہوندن۔ ٹوڈ نہیں۔ لوک ٹوڈ نہیں کھاندے، پر میں کھانداں، ایہناں دا سواد ہو بہو ڈڈواں آر ہوندا۔ فیلیپا وی ایہو جیہاں لوکاں وچ شامل ایہہ جیہڑی آدھی کہ ٹوڈ کھاونا بھیڑی گل ایہہ، فلیپا دی اکھیں بلی آر ساویاں ایہن۔ جیس ویلے مین بھکھ لگے، اوہ مَن رسوئی دے وچ لے ونج کے کھانا کھاویندی۔ اوہ نہیں چاہندی کہ میں ڈڈواں نوں کوئی نقصان دیواں۔ پر گارڈ مدر ہمیشہ مین ایہدے الٹ کرن نوں آدھی۔ میں فلیپا نوں گارڈ مدر توں بہوں چنگا سمجھداں۔ پر ایہہ گارڈ مدر ای ایہہ جیہڑی اپنے پرس وچوں پیسے کڈھیندی، انج کر کے فلیپا کھاون پیون دیاں ساریاں شئیں مُل لیندی۔ فلیپا رسوئی دے وچ اکلی اساں تریہاں کانڑ کھانا پکیندی۔ جداں دا میں اوہنوں جانداں، اوہ ایہا کُجھ کریندی۔ بھانڈے دھوونا تے چُلھے کانڑ لکڑیاں لیاونیاں میری ذمہ داری ایہہ۔ گارڈ مدر ساڈے کانڑ تھالیاں وچ کھانا کڈھدی۔ جداں اوہ کھانا کھالے تاں اوہ اپنے ہتھاں نال دو نکیاں نکیاں ڈھیریاں بنیندی، ہک میرے کانڑ تے دوجی فلیپا کانڑ۔ بہوں واری فلیپا کُجھ وی کھاونا پسند نہیں کریندی، انج کر کے ایہہ دوویں ڈھیریاں میریاں ہووندیان۔ ایہا وجہ کہ میں فلیپا نال محبت کریندا، کیوں جے میں ہمیشہ بھکھا ہونداں، میری بھکھ کدیں وی نہیں مندی۔۔۔ کدیں وی نہیں، اودوں وی نہیں جداں میں اوہدی ساری خوراک ہڑپ کر ویندا۔

لوک آدھن جداں کُجھ کھا پی لیا ونجے تاں ڈھڈھ بھری ویندا، پر میں جاندا آں کہ جتنا مرضی کھالواں میرا ڈھڈھ نہیں بھریندا۔ فلیپا نوں وی ایس گل دا پتا...... باہر لوک مین احمق سمجھدن کیوں جے میں ہمیشہ بھکھا ہونداں۔ گارڈ مدر اوہناں دی ایہہ گل سنی ہوئی ایہہ۔ میں نہیں سنی۔ گارڈ مدر مین باہر گلی تے ہکلا نکلن نہیں دیندی۔ اوس جداں گرجے وچ عبادت کانڑ وینا ہوندا، اوداں اوہ مین باہر نال لے ویندی۔ اوتھے اوہ اپنی شال دی جھالر نال میرا ہتھ بنھ کے مین

Scanned with CamScanner

اپنے نیڑے رکھدی۔ مین ایس گل دا نہیں پتا اوہ میرا ہتھ کیوں بنھیندی، اوہ آدھی کہ تیرا ہتھ ایس کانڑ بنھیندی آں کہ لوک آدھن توں چبلاں مریندان۔ ہِک دیہاڑے اوہناں مین کسی نوں جان توں مریندیاں ہویا پھدھیا۔ میں کسے وجہ توں بغیر، کسی سوانی دا گاٹا دبا چھوڑیا آہ۔ مین تاں ایہہ جیہی کائی گل یاد نہیں۔ وت گارڈ مدر مین اوہ سارا کُجھ دسیا جیہڑا من یاد آہ، گارڈ مدر کوڑ نہیں مریندی۔ جداں اوہ من کھانے تے سدے، تاں اوداں اوہ مین میرے حصے دا کھانا کھاون کانڑ سدیندی۔ اووا اوہناں لوکاں آر نہیں جیہڑے مین کھانے دی دعوت دیندن، میں اوہناں دے کول ونجاں تاں اوہ مین پتھر مریندن، میں کُجھ کھادھے پیتے بغیر اوتھوں نس ویندااں۔ گارڈ مدر ای میرے نال چنگا سلوک کریندی، ایس کانڑ میں اوہدے نال ایس گھر وچ رہن تے مجبور آں۔ ایس توں علاوہ ایہہ گل وی ایہہ کہ اتھے فلیپا رہندی۔ فلیپا وی میرے نال چنگا سلوک کریندی، ایہا وجہ کہ میں اوہدے نال محبت کرینداں۔ فلیپا دا دُدھ ہائی بسکس پھلاں آر مٹھا۔ میں بکری دا دُدھ پیتا، سوٗرنی دا دُدھ پیتا۔ نہیں! ایہہ اتنا چنگا نہیں جتنا فلیپا دا دُدھ...... ایہہ بہوں عرصے پہلے دی گل ایہہ جداں فلیپا مین پہلی واری اپنیاں چھاتیاں دا دُدھ پیوایا آہ، بالکل اوتھوں جتھے ساڈیاں پسلیاں ہوندیان، ایہہ اوتھاؤں نکلدا، جے تسیں ایہنوں کڈھن دا طریقہ جاندے او تاں ایہہ اوس دُدھ نالوں بہوں چنگا، جیہڑا گارڈ مدر اتوار نوں دوپہر دے کھانے تے دیندی۔ فلیپا ہر رات نوں میرے کمرے وچ جتھے میں سونداں، آ کے مین پیار نال گُھٹ لیندی، کدیں اوہ میرے تے جُھکی ہوندی، یا وت پاسے بھار لیٹی ہوندی، وت اوہ اپنی چھاتی نوں اوس پوزیشن تے لے آوندی کہ میں اوہدا مٹھا تے تا دُدھ پی سگاں، جیہڑا میری جبھ تے ہِک دھار آر ڈھاہندا۔ بہوں واری میں اپنی بھکھ نوں مٹاون کانڑ بائی بکس دے پھل کھادھے آہن، تے فلیپا دے دُدھ دی واشنا وی انج دی ای ہوندی آہی۔

مین دُدھ ایس توں چنگا لگدا آہ کہ جداں فلیپا دُدھ چوس دیندی آہی تاں اوہ نال نُت کتاڑیاں وی کڈھدی آہی۔ وت اوہ بہوں واری سا جھرے تائیں میرے نال ای

رُتی رہندی آہی۔ میرے کانڑ ایہہ بہوں چنگی گل آہی کیوں جے ایس طراں من سردی دا احساس ناہ ہوندا۔ انج کر کے من کسی رات ہکلیاں مرونجن توں پچھے دوزخ وچ سُٹ دتے ونجن دا ڈر ناہ رہندا۔ بہوں واریں تاں مین جہنم دا کوئی ڈر نہیں ہوندا...... پر کدی کدائیں میں ایس توں ڈردا وی آنہہ۔ مین ایہہ دھڑکا لگا رہندا کہ کسی دیہاڑے میں جہنم دے وچ نہ اپڑ ونجاں، کیوں جے میرا سر اڈا پیڈا کہ جیہڑی شے ایہدے مُہرے آوے میں اوہنوں ٹکر مار ویندااں، پر فلیپا آندی تے میرا ابھومُکا ویندی۔ اوہ من نُت کتاڑیاں کڈھدی، کیوں جے اوہ ایہدا فن جاندی، ایس طراں کر کے اوہ میرا موت دا ڈر مکا دیندی، وت اوہ ایہہ وی آدھی میں تیریاں ساریاں بُرائیاں خدا نوں دس چھوڑنیان۔ اوہ ترکھا جیہا جنت وچ ونج کے خدا نال میرے بارے گل کریسی تے اوہدے کولوں میرے گناہواں دی معافی منگسی، جیہناں نال میرا سارا وجود سر توں لے کے پیراں تائیں لُتھڑیا ہویا، کیوں جے اوہ اُسے (خدا) توں میرے کانڑ معافی منگ لیسی، ایس کانڑ ہُن مین فکر ای کائی نہیں۔ ایہا وجہ ایہہ کہ اوہ ہر روز گرجے وچ گناہواں دا اعتراف کرن ویندی، ایس کانڑ نہیں کہ اوہ خود بُری ایہہ بلکہ ایس کانڑ کہ میں پورے دا پورا بُرائیاں وچ غرق آں۔ اوہ اعترافِ گناہ دے نال میریاں ساریاں بُرائیاں نوں باہر کڈھنا چاہندی۔ ہر روز...... ہر دیہاڑے دی ہر سہ پہر نوں، اوہ ساری حیاتی میرے نال ایہہ ہمدردی کریندی راہسی، ایہہ ہے سارا کُجھ جیہڑا فلیپا آدھی۔ اسے گل توں میں اوہنوں بہوں پیار کرینا۔ وت وی اڈا پیڈا سر ہونا، ہِک وڈی گل ایہہ۔ میں برآمدے دے ستوناں نال ایہنوں ڈھیر ڈھیر ڈِھل ٹکریندا رہنداں، پر ایہنوں کُجھ وی نہیں ہوندا، ایہہ ٹکراں کھاندا رہندا پر پھدا نہیں۔ میں پہلے ہولا جیہا تے وت زور نال ایہنوں فرش تے ٹکریندااں۔ ایہدے نال ڈھول دی آواز پیدا ہوندی۔ ایس ڈھول آر جیہڑا لکڑی نال نرڑی ہوئی بانسری نال وجایا ویندا۔ جداں گرجے وچ میں گارڈ مدر نال بنھے ہویا ایس ڈھول دی آواز سنداں، مطلب باہروں آون آلی ڈھولک دی دھپ دھپ، تاں گارڈ مدر آدھی جے تیرے کمرے

وچ کھٹمل، کاکروچ تے بچھو ایہن، جے توں اپنے سرنوں فرش نال ٹکراونا بند نہ کیتا تاں توں سدھا جہنم وچ ویسیں، پر مین ڈھول وجن دی آواز سننا پسند ایہہ۔ گارڈ مدرنوں ایہہ گل بجھنی چاہی دی۔ اودوں وی جدوں میں گرجے وچ ہوواں، باہر گلی وچ وین کانز کا ہلا ہونا، تاں جے ویکھ سگاں ڈھول وجن دی آواز اتنی دوروں آندی ہوئی کیوں محسوس ہوندی۔ گرجے دے اندروی مین پادری دی لعنت ملامت کرن دے انداز دی بھورا پرواہ نہیں ہوندی'' چنگا راہ جانن آکا، تے بھیڑا راہ ہنیرے آکا'' ایہہ ہے اوہ سار گجھ جیہڑا پادری آدھا۔ میں جاگ پونا ل، تے جداں ہالے ہنیرا ای ہوندا تاں میں باہر گلی وچ نکل وینا۔ میں گلی وچ بوکھر دینداں۔ ایس توں پہلاں کہ دیہوں دا چانن آوے میں اپنے کمرے وچ ہونا۔ گلی وچ کجھ واقعات ساہویں آندے رہندن۔ اتھے بہوں سارے ایہہ جیسے لوک ایہن جیہڑے من ویدھیاں ای، میرے سرتے پتھر مارن وگدن۔ ہر پاسوں وڈیاں وڈیاں پتھراں دی بارش۔ انج کر کے میری پاٹی ہوئی قمیض نوں سیونا پوندا۔ مین ڈھیر دیہاڑے اپنے منہ تے گوڈیاں دے زخماں تے کھرنڈ جمن دا انتظار کرنا پوندا۔ من اپنے ہتھ وی بنھوانے پوندن، جے میں انج نہ کراں تاں اوہ میرے زخماں توں کھرنڈ چھل کے پراں مارن، انج زخماں وچوں ہک واریں وت لہو دا فوارہ ابل پووے، لہو دی خشبو وی چنگی ہوندی۔ ایہہ سچ ایہہ کہ ایہہ فلیپا دے دُدھ آر نہیں ہوندی۔ اسے کانز میں ہمیشہ اپنے آپ نوں گھر وچ بند رکھنا، تاں جے میرے تے پتھر نہ سٹے جاون۔ جیویں ای مین کھاون نوں کجھ لبھ دیندا، میں اپنے آپ نوں دروازے دی کنڈی لا کے کمرے وچ بند کر لینداں۔ اسے طراں میریاں برائیاں مین باہر نہیں ملدیاں، کیوں جے اوس ویلے باہر ہنیرا ہوندا، اتھوں تائیں کہ میں بیٹری بال کے وی نہ ویدھاں کہ کاکروچ میرے جُثے تے کتھے کتھے ٹُردے وَدن۔ ہن میں دڑ وٹ وینا، میں اپنے ٹاٹ دے بستر تے ٹُر وینا تے جیویں ای کوئی کاکروچ مین اپنی بگی تے جھریٹا پیندیاں ہویاں محسوس ہووے، تاں میں اوہنوں ہک ہتھ رسید کرینداں تے اوہدا کچومر کڈھ کے پراں مرینداں۔ پر میں

بیٹری کدیں نہیں بالی۔ میں ایہہ نہ چاہنداں کہ جداں میں اپنے کمبل دے تلے لُکے ہوئے کاکروچاں نوں ویکھن کانز بیٹری بالاں تاں میرے گناہ مین اکا او کیھ کے میرے تے چڑھائی کرونجن۔ جداں تسیں کاکروچاں نوں پیر تلے چتھیندے اوتاں اوہ پٹاخیاں آر نپدن۔ میں نہ جاندا کہ جھینگر وی اسے طراں نپدن یا نہیں۔ میں جھینگراں نوں نہ مریندا۔ فلیپا آدھی جھینگر ایس کانز رولا پیندن کہ تاں جے جنت تے دوزخ دے وچکار مصیبت وچ پھسیاں ہویاں روحاں دی اسیں ہال ہال نہ سن سگیے۔ اوس ویلے جدوں جھینگر دا وجود ایس دنیا توں ختم ہووسی تاں ایہہ دنیا پاک روحاں دیاں چیکاں نال بھری ویسی تے اسیں اپنی بدحواسی نال ڈر کے نسناں شروع کر دیساں۔ تہانوں ہور دساں میں اپنے کناں نوں چوبھا مار کے تے جھینگراں دا شور سن کے بہوں ڈھڈھ ہونا۔ میرے کمرے وچ ایہہ ڈھیر تعداد وچ موجود ہوندن۔ ایہہ وی ممکن ایہہ میرے بسترے دیاں سلوٹاں وچ، جیہناں تے میں سونداں، جھینگراں دی تعداد کاکروچاں نالوں وی ڈھیر ایہہ۔ اتھے 'بٹوئیں' وی ایہن۔ کدی کدائیں اوہ چھت توں تلے ڈھیہہ پون تاں میں اوس ویلے تائیں ساہ روکی رکھداں، جداں تائیں اوہ میرے توں ہوندیاں ہویاں فرش تے نہیں ڈھیہہ پوندے۔ جے میری کوئی بانہہ بل ونجے یا جُثہ کمبن لگ ونجے تاں مین ڈنگ دی چبھن فوری محسوس ہوون لگ پوندی۔ ایہدے نال من تکلیف ہوندی۔ ہک واریں فلیپا نوں ایہناں وچوں ہک ترکل تے ڈنگ مار گیا آہ۔ اوہ روندیاں تے ڈُسکدیاں ہویاں مریم توں اپنی ترکل دے بچ ونجن دیاں دعاواں منگن لگ پئی آہی۔ میں اوہدی ترکل تے اپنی تھک رگڑی۔ ساری رات میں اوہدے زخم تے اپنی تُھک لیندا رہیم تے اوہدے نال دعاواں وی منگدا رہیم، کجھ ڈھل پچھوں جداں میں محسوس کیتا، میری تُھک کسے کم نہیں آر ہی تاں میں اوہدے نال جتنی اُچی آواز نال روسگدا آہس روون لگ پئیُم۔

بہر حال میں باہر گلی وچ ونجن دی بجائے، اپنے کمرے وچ رہنا پسند کریندا ں تاں جے اوہناں لوکاں دی توجہ اپنے پاسوں ہٹا سگاں جیہڑے دوجیاں تے پتھر سٹنا پسند کریندن۔

اتھے کمرے وچ کوئی میرے نال گُجھ نہیں کریندا۔ گارڈ مدر جد ایہہ ویدھی کہ میں اوس دے بائی بکس دے پھَل، مہندی دے بوٹے یا انار دے شگوفے کھا گیاں تاں اوہ من گا ہلیاں نہیں دیندی۔ اوہ جاندی کہ میں ہر ویلے دا بھُکھاں۔ اوہ جاندی کہ میں، اِدے اُدے، اوہراں پراں کھاون کانڑ شیواں نوں منہ ماریندا راہنداں، میرے اندر دی بھُکھ مُکاون کانڑ ہر غذا ناکافی ایہہ۔ اوہ جاندی کہ نکیاں مٹراں دا شیر وجیہڑا اوہ موٹے سئوراں نوں دیندی تے سُکی مکئی دا شیر وجیہڑا اوہ لسیاں سئوراں نوں کھاون کانڑ دیندی، اوہ میں سارے دا سارا ہڑپ کر ویندا‌اں۔ بس اسے طراں اوہ ایہہ وی جاندی کہ میں ساجھرے اُٹھن توں لگ کے رات سون تائیں اپنی بھُکھ مٹاون کانڑ اِدے اُدے بھوندا رہنداں، جداں تائیں ایس گھر وچ مین کھاون پیون نوں لبھدا ریہا، میں اتھائیں قیام کیتی رکھساں۔ میرے خیال وچ جداں میں کھاون پیون چھوڑ دتا اوداں میں مر وینا، وت میں سدھا دوزخ دے وچ ٹُر وینا تے کوئی مین اوتھوں باہر نہیں کڈھ سگدا، فلیپا وی نہیں، جیہدا سلوک میرے نال بہوں چنگا ایہہ، تے نہ اوہ پٹا جیہڑا گارڈ مدر مین گانے وچ پاون کانڑ دتا ہویا۔ ہُن میں جوہڑ دے نیڑے بیٹھا ڈڈواں دے باہر نکلن نوں اُڈیک ریہاں۔ ایس سارے ویلے وچ جد میں ایہہ گلاں کریندا ریہا واں، ایہناں وچوں ہِک وی ڈڈو باہر نہیں نکلیا۔ جے اوہ ہُن باہر آون نوں ڈھیر ڈھل لین تاں میں سون کانڑ ٹُر وینا، تے وت اوہناں نوں مارن دا ہور کوئی طریقہ نہیں ہونا، جے گارڈ مدر ایہناں دی ٹر ٹر سندی رہی تاں اوہ سیں نہیں سگناں، اوس ناراضی دا اظہار کرنا۔ وت اوہ روحاں دے ذریعے میرے پچھے شیطاناں نوں لا ڈیسی تاں جے میں ہمیشہ کانڑ مردود ہو ونجاں تے انج کر کے میں دوزخ تے جنت دی وچکار لی جاہ تے رُکے بغیر سدھا جہنم وچ ونجاں۔ ایس طراں میں اپنے ماں پیو نوں نہ مل سگساں، جیہڑے ایس ویلے جنت تے دوزخ دے وچکار لمکے ہوئے ایہن۔ بس میرے کانڑ ہُن ایہا چنگا کہ میں گلاں کریندا رہواں۔ میں ایس ویلے فلیپا دے دُدھ دے گُجھ گُھٹ پیونا پسند کریساں، او ہا بہوں چنگا تے ماکھی آر مٹھا دُدھ جیہڑا کہ ہائی بکس دے پُھلاں وچوں نکلدا۔

گڈی داگھر

کیتھرین مینسفیلڈ دا تعلق نیوزی لینڈ نال ایہہ۔ جوانی دے وچ ای نیوزی لینڈ چھڈ کے اوہناں برطانیہ ونج ڈیرے لائے جتھے ڈی ایچ لارنس تے ورجینیا وولف جیہے کہانی کار اپنے فن دیاں دُھماں پائی کھلوتے آہن۔ کیتھرین مینسفیلڈ اپنے آپ نوں جدید کہانی کار دے طورتے منوایا۔ اوہناں دیاں ڈھیر ساریاں کہانیاں مشہور ہویاں جیہناں وچوں ہِک "گڈی داگھر" وی ایہہ۔ ایہہ کہانی ۱۹۲۲وچ ساہویں آئی جیہڑی معاشرے وچ طبقاتی تضادنوں موضوع بنا کے لکھی گئی ایہہ۔

جیس ویلے بالاں دی اماں وڈی ''مسز ہے'' برنل خاندان نال گُجھ دیہاڑے رہ کے پچھاں شہر گئی، تاں اوس بالاں کانڑ ہِک گڈی داگھر گھلیا۔ ایہہ اتنا وڈا آہ کہ چھکڑے دا ڈرائیور تے ''پیٹ'' (Pat) دو جنے رل کے ایہنوں ویہڑے وچ چا لیائے۔ ایہہ لکڑی دے دو بکسیاں نال بنیا ہویا کھاون آلیاں شیواں دے سٹور دے بوہے دے نیڑے رکھیا گیا۔ ایہنوں کوئی نقصان نہ پہنچ سگدا۔ ہُنالے دے دینہہ آہن، اندر لے کے وین تائیں ایہدے وچوں نکلدی ہوئی رنگ دی بو وی ختم ہون دا امکان آہ، کیوں جے ایہدے وچوں

آندی ہوئی بو بھیڑی لگدی آہی۔ ''خالہ بیرل'' دے خیال وچ ایہہ بو کسے نوں وی بیمار کرن کانڑ بہوں آہی۔

گڈی دا گھر پا لک آر گوڑھے ساوے رنگ دا تے چکنا آہ، جیہدے تے گوڑھے زردی رنگ دے نشان آہن۔ ایہدیاں دو نکیاں چمنیاں ایہدی چھت تے چھوڑیاں گئیاں آہن۔ ایہناں چمنیاں تے رتا تے چٹا رنگ کیتا گیا آہ۔ ایہدا بوہا زرد وارنش نال لشکدا پیا آہ، جیہڑا ہک ٹافی دے ٹکے جیہے ٹوٹے آر لگدا آہ۔ چار کھڑکیاں آہن، اصل کھڑکیاں آر جیہناں نوں ساوی لکیر نال خانیاں وچ ونڈ دتا گیا ہووے۔ اوتھے نکا جیہا پورچ وی آہ، جیہ تے پیلا رنگ کریندیاں ہویاں رنگ دے وڈے وڈے ٹوٹے کناریاں توں تھلے لمکدے پے آہن۔

ایہہ پکا پیڈا انکاجیڈا گھر آہ۔ رنگ دی بو وی کیہنوں بھیڑی لگنی آہی، ایہہ بد بو تاں ایس گھر دے نویں نکور ہوون نوں ظاہر کریندی آہی، تے اوس خوشی دا حصہ وی آہی جیہڑی اوہنوں ویکھن ویلے ہوندی آہی۔

''تر کھا جیہا ایہنوں کوئی کھولیندا!''

گڈی دے گھر دے ہک پاسے ہُڑکی لگی ہوئی آہی۔ ''پیٹ'' زور لا کے اپنے جیبی چاقو نال ایس ہُڑکی نوں کھولن دی کھیچل کیتی۔ ایس کھیچل وچ گھر دا سا ہویں آلا حصہ گھُم کے پچھاں نوں ہو گیا، اوتھے کھلوتے ہوئے اوسے ویلے ایہدے گول کمرے، رسوئی تے دو سوون آلیاں کمریاں دا نظارہ کیتا ونج سگدا آہ۔ کسے وی گھر نوں ایس طرحاں کھلنا چاہی دا۔ انج سارے گھر کیوں نہیں کھُلدے؟ ایس گھر نوں ویکھنا ہک عام گھر نوں ویکھن نالوں بہوں سوادی کم آہ، جیہدے اندر جھاتی پائی ونجے آتاں ہک معمولی ہال کمرے وچ ہک ہیٹ سٹینڈ تے دو چھتریاں رکھیاں ہویاں دسیندیاں آہن۔ جیس ویلے تسیں مکان دے کنڈے تے ہتھ رکھدے او تاں تسیں ایس بارے جانن دی خواہش رکھدے او۔

جیس ویلے برنل گھرانے دے بالاں گڈی دے گھر نوں ویکھیا تاں اوہناں دے منہ وچوں بے اختیار ''او۔۔۔ اوہ'' نکلیا جیویں اوہ پریشان ہو گئے ہوون۔ ایہہ گھر اوہناں کانڑ حیران کن تے توقع توں ودھ کے آہ۔ ایہہ جیہی ہور کوئی وی شے اوہناں اپنی حیاتی وچ ناہی ویکھی ہوئی۔ ایہدے ساریاں کمریاں تے کاغذ چڑھے ہوئے آہن۔ کدھاں تے تصویراں لگیاں ہویاں آہن، کاغذاں تے رنگاں دیاں بنیاں ہویاں تے چوکھٹیاں وچ بالکل مکمل تصویراں۔ رسوئی توں ہٹ کے ہر کمرے وچ رتے رنگ دے قالین وچھے ہوئے آہن۔ گول کمرے وچ رتے ریشمی گدے آلیاں کرسیاں، تے کھانے آلے کمرے وچ ساوے گدے آلیاں کرسیاں رکھیاں گئیاں آہن۔ گھر وچ میزاں، اصل پلنگ پوشاں آلے بسترے، پگھوڑا، چولھا، بھانڈیاں آلی الماری جیہدے وچ نکیاں نکیاں پلیٹاں تے ہک وڈا جگ رکھیا گیا آہ، پر 'کیزیا' نوں ایہناں ساریاں شیواں توں ڈھیر جیہڑی شے پسند آئی آہی، اوہ ہک لیمپ آہ۔ ایہہ لیمپ کھانے آلے کمرے دے میز دے وچکار پیا آہ۔ ایہہ بہوں سوہنا بنایا گیا آہ، تے ایہدے تے ہک چٹا گلوب لگا ہویا آہ۔ انج لگدا آہ جیویں ایہدے وچ تیل بھریا ہویا ہووے۔ انج جاپدا آہ جیویں ہُنے ایہہ بلن کانڑ تیار ایہہ۔ حالاں کہ ایہنوں بالیا نہ جا سگدا۔ ایہدے اندر کوئی شے آہی، جیہڑی تیل آر دِسدی آہی تے جیس ویلے ایہنوں ہلایا ونجے آہ، اوہ وی ہل پوندی آہی۔

گڈیاں دے ماں پیو اپنے ہتھ پیر کھلار کے انج آکڑے پئے آہن، جیویں بے ہوش ہو گئے ہوون۔ اوہناں دے دو نکے بال اُتلی منزل دے کمرے وچ سُتے پئے آہن۔ اوہ ایس گھر دے لحاظ نال بہوں وڈے دسیندے آہن۔ ایہہ انج لگدا آہ جیویں 'کیزیا' تے ہسدیاں ہویا آدھا پیا ہووے۔ ''میں ایتھے پیا ہویاں''

لیمپ ہو بہو اصلی دسدا آہ۔

اگلے ساجھرے برنل خاندان دے بال اوکھے جیہے ترکھ نال ٹُر کے سکول

Scanned with CamScanner

اپڑے۔ اوہ ہر ہک نوں سکول دی گھنٹی وجن توں پہلے ای گڈی دے گھر بارے پھونڈ مارن دے جذبے نال بے چین آہن۔ 'آئزابل' آکھن لگی" میں آپ ایہدے بارے ساریاں نوں دسیساں کیوں جے میں ساریاں توں وڈی آں، تے تسیں دویں میرے توں بعد ایہدے بارے لوکاں نوں دس لویاہے، پر مین پہلے دس دیویا ہے۔"

جواب وچ کوئی کجھ وی نہ بول سگدا۔ آئزابل دارویہ افسرانہ آہ، اوہ اپنے آپ نوں ہمیشہ ٹھیک سمجھدی آہی۔ 'لائی' تے 'کیزیا' نوں ایہناں اختیارات دا چنگی طراں احساس آہ، جیہڑا ساریاں نالوں وڈی بھین کول آہن۔ اوہ سڑک دے کنارے پیالیا آر کھڑے ہوئے پھلاں نوں رگڑیندیاں ہویاں اگے ودھدیاں گئیاں تے کجھ وی نہ بولیاں۔

"میں ای دسیساں کہ گڈی دے گھر نوں پہلے کون ویکھن آسی۔ ایہہ اختیار اماں ہوراں مین دتا ہویا"

ایہہ متھیا گیا آہ کہ جیس ویلے گڈی دا گھر ویہڑے وچ رکھیا ہوسی تے اوہ سکول دیاں بالڑیاں نوں دو دو کر کے بُلا لیاسن تے اوہناں نوں گھر ویکھیسن۔ ویکھن آکیاں نوں بیکار گھر وچ پھرن یا چاہ پیون دی اجازت نہ ہوسی، ہاں البتہ اوہناں نوں چُپ چاپ کھلو کے صرف گھر ویکھن دی اجازت ایہہ۔ آئزابل گھر دی خوب صورتی واضح کریسی تے لائی تے کیزیا خوش خوش نظر آسن۔۔۔

تر کہ تاں اوہناں بہوں کیتا پر جیس ویلے اوہ جھوہراں دے کھیڈن آلے میدان دے کول اپڑیاں، سکول دی گھنٹی وجنی شروع ہو گئی۔ اوہناں نوں صرف اتنا ویلا ملیا کہ اوہ اپنے ٹوپ لا ہین تے حاضری لگن توں پہلے قطار وچ کھلو ونجن۔ کوئی گل نہیں، آئزابل اپنی پوری کوشش کیتی کہ جہ کا آون دی تلافی، اپنی اہمیت ظاہر کرن، پراسرار نظر آون تے اپنے پچھلے پاسے کھلوتیاں لڑکیاں نوں ایہہ آکھن وچ کر لے کہ اوہ اوہناں نوں تفریح ویلے کجھ خاص گل دسیسی۔

تفریح ویلے آئزابل دے چواں پاسے لڑکیاں اکٹھیاں ہو گئیاں۔ اوہدی کلاس دیاں لڑکیاں اپنیاں باہواں اوہدے نیڑے کرن کانز بھڑن، تاں جے اوہدے نال ٹُر پھر سکن، ایہدے ساہویں خوشامدانہ انداز وچ ہسن تے خاص سہیلیاں بن کے لوکاں نوں ویکھین۔ اوس کھیڈ دے میدان دے ہک پاسے صنوبر دے رُکھ تھلے اپنا دربار لایا ہویا آہ۔ ہک دوجے نوں ارکاں نال پچھا ہٹیندیاں ہویاں، کملیاں آر ہسدیاں ہویاں نکیاں لڑکیاں ہک دوجے دے نیڑے آ گئیاں۔ اس حلقے توں باہر رہن آکیاں بالڑیاں دو آہن جیہڑیاں ہمیشہ ای باہر رہندیاں آہن۔ اوہ برنل خاندان دیاں لڑکیاں توں دور رہنا ای چنگا سمجھدیاں آہن۔

اصل گل ایہہ آہی کہ جے کوئی ہور چنگا سکول ہوندا تاں برنل خاندان دیاں بچیاں دے ماں پیو اوہناں کانز ایس سکول دا انتخاب بالکل نہ کریندے۔ آسے پاسے دے سارے بچے، جج دیاں بچیاں، ڈاکٹر دیاں بچیاں، اسٹور کیپر دے بال تے دودھ والے دے جاتک وی ایتھائیں اکٹھے ہوون تے مجبور آہن۔ ایہہ آکھنا غیر ضروری نہ ہوسی کہ اتنی ای تعداد وچ بدتمیز تے غیر مہذب لڑکے وی ایتھے پڑھدے آہن، پر کتھائیں تاں ایہہ وتھ پاونی آہی جیہڑی کیلوی خاندان دیاں لڑکیاں تے دوجیاں دے وچکار آہی۔ اوتھوں دے بہوں سارے بچے جیہناں وچ برنل لڑکیاں وی شامل آہن، ایہناں نال گل ناہن کر سگدیاں۔ برنل خاندان دیاں لڑکیاں ایہناں دے کولوں اپنے سر وڈیائی نال اُچے کر کے لنگھ ویندیاں آہن۔ ہر شے دا فیشن اوہ ہی شروع کریندیاں آہن ایس کانز کیلوی لڑکیاں نوں دوجیاں پراں پراں کرنا شروع کر دتا۔ جیس ویلے کیلوی لڑکیاں عام قسم دے پھُل لے استانی دے میز کول آندیاں آہن تاں استانی آپ وی اوہناں نال ہک خاص طرز نال گل کریندی آہی، جدکہ اوہ دوجیاں نال ذرا ہس کے بولیندی آہی۔

کیلوی خاندان دیاں لڑکیاں ہک محنتی معمولی دھوبن دیاں بچیاں آہن، جیہڑیاں دینہہ تے گھر گھر ویندیاں آہن۔ ایہہ بہوں تکلیف دہ گل آہی، پر کیلوی آپ کتھے آہ؟ کوئی

Scanned with CamScanner

بندا یقین نال کُجھ وی نہ دس سکدا۔ ہر بندا ایہو آدھا آ کہ اوہ جیل وچ ڈکیا ہویا ایہہ۔ مکدی گل ایہہ وے کہ اوہ ہک دھوبن تے جیل دے قیدی دیاں بچیاں آہن۔ ہن بھلا اوہ دوجیاں دیاں بالاں دیاں سہیلیاں بن سکدیاں آہن! ایہہ سمجھنا اوکھا آ کہ مسز کیلوی اوہناں نوں اینا نمایاں کیوں رکھدی آہی۔ اصل وچ تاں اوہ دوجیاں دے پاٹے پرانے کپڑے پیندیاں آہن جیہڑے اوہناں دی ماں نوں لوکاں دیاں گھراں وچ کم کرن دے بدلے وچ ملدے آہن۔ لِل مضبوط جُثے دی مالک آہی، سادہ عادتاں اوہدی طبیعت دا حصہ آہن، اوہدی جلد تے وڈے وڈے داغ آہن۔ دھوبن دی نکی دھی' آور ایلس' ہک لِسی بالڑی آہی جیہدے نکے وال تے وڈیاں وڈیاں سنجیدہ اکھیں آہن، جیہدی وجہ توں اوہ ہک نکا سارا چِٹا اُلو لگدی آہی۔ کسے اوہنوں ہسدیاں نہ ویکھیا، اوہ بولدی وی ڈاڈھا اوکھا آہی۔ اوہ لِل دے پچھے پچھے رہندی آہی۔ لِل دے لہنگے دا ہک سرا ہتھ وچ مضبوطی نال پھدھ کے، لِل جتھے وی ونجے آو' آور ایلس' اوہدے پچھے پچھے ہوندی آہی۔ کھیڈ دے میدان وچ، سکول ویندیاں ہویاں تے اوتھوں واپس آندیاں ہویاں، لِل اگے اگے تے آور ایلس اوہدے پچھے پچھے ہوندی آہی۔ جیس ویلے اوہ کوئی گل کرن لگے آ تاں اوہدا ساہ پُھل ویندا آہ، آور ایلس، لِل دا پلو چھکیندی آہی، لِل کھلو کے پچھوں ویدھی آہی۔ کیلوی خاندان دیاں لڑکیاں ہمیشہ ہک دوجے نوں چنگی طرحاں سمجھدیاں آہن۔

آئزابل اپنی فخریہ آواز وچ گُڈی دے گھر بارے دسیندی رہی۔ ایس گھر دے قالین، پلنگ پوشاں، چولھے، تے تندور بارے سُن کے لڑکیاں بہوں حیران ہویاں۔ جیس ویلے آئزابل اپنیاں گلاں ختم کر لیاں تاں کیزیا بول پئی" آئزابل توں لیمپ بارے دسنا تاں پُھل ای گئی ایں نیہہ"

"اوہ، ہاں" آئزابل آکھیا۔" ایس گُڈی دے گھر وچ ہک نکا سارا لیمپ وی ایہہ، جیہڑا پیلے رنگ دے شیشے دا بنیا ہویا۔ تے ایہدے تے چٹے رنگ دا گلوب رکھیا ہویا۔ ایہہ

کھانے آلے میز تے پیا، ایہنوں ویکھ کے تسیں پہچان نہیں سکدیاں کہ ایہہ اصل ایہہ یا نقل"

"لیمپ ایس گھر دی ساریاں ناواں اوپری شے ایہہ" کیزیا زور دے کے آکھیا۔ اوس سوچیا کہ آئزابل اوس نکے لیمپ دی ادھی خوب صورتی وی بیان نہیں کر سگی، پر کسے وی ایس تے کوئی توجہ نہ دتی۔ آئزابل اوہناں دو لڑکیاں نوں چُن دی پئی آہی جیہڑیاں اوہدے نال اوس دوپہر نوں ونج کے گُڈی دا گھر ویکھ سکدیاں آہن۔ اوس ایمی کول تے لینا اوگن نوں چُنیا، پر جیس ویلے دوجیاں لڑکیاں نوں پتا لگا کہ اوہناں نوں وی گُڈی دا گھر ویکھن دا موقع ملنا چاہی دا تاں اوہناں نوں آئزابل تے کاوڑ چڑھی، اوہ آئزابل دی کمر دے آسے پاسے اپنیاں باہیں پا کے اوہنوں پراں لے گئیاں، تے اوہنوں ہولا جیہا آکھن لگیاں" آئزابل توں تے ساڈی سہیلی ایں نیہہ۔"

صرف نکیاں کیلوی خاندان دیاں لڑکیاں نوں نظر انداز کر دتا گیا، اوہ اوتھوں پراں ٹُر گئیاں، کیوں جے اوہناں دے سُنن کان ہُن کُجھ وی باقی نہ بچیا۔

دیہاڑے لنگھدے گئے، جیویں جیویں بالاں اوس گُڈی دے گھر نوں ویکھیا اوہدی شہرت عام ہوندی گئی۔ بالاں وچ گُڈی دا گھر گل کتھ دا موضوع بن گیا۔ بچیاں نوں گُڈی دا گھر ویکھن دا شوق ودھدا گیا۔ ہک سوال جیہڑا اوت وت دوہرایا ویندا آہ" کیہ تساں برنل خاندان دا گُڈی دا گھر ویکھیا؟ ایہہ گھر سوہنا ایہہ نہ؟ کیہ تساں ایہہ ویکھیا؟"

کھانے دے ویلے وی لڑکیاں گُڈی دے گھر بارے گلاں کریندیاں رہیاں۔ نکیاں بچیاں صنوبر دے رُکھاں تھلے سینڈوچ تے کیک دے وڈے ٹکڑے جیہناں تے مکھن لگا ہویا آہ، کھاندیاں رہیاں۔ ہمیشہ کان کیلوی خاندان دیاں لڑکیاں اوہناں دے اتنے نیڑے آہن جتنیاں کہ اوہ ہو سگدیاں آہن۔ آور ایلس، لِل نوں پھدھیا ہویا آہ۔ اوہ اخبار دے کاغذ وچ ولھیٹے ہوئے جام لگے سینڈوچاں نوں چبیندیاں پیاں آہن، تے دوجیاں لڑکیاں دیاں آوازاں نوں سندیاں پیاں آہن۔

کیزیا آکھیا ''ہاں! کیہ میں کیلوی خاندان دیاں لڑکیاں نوں وی ہک واریں گڈی داگھر وکھاون کانڑ پچھ سگدی آں''

''نہیں کیزیا!''

''پر کیوں نہیں؟''

''دفعہ ہو پراں کیزیا توں چنگی طرحاں جاندی ایں کہ کیوں نہیں؟''

ہر کوئی کیلوی خاندان توں ہٹ کے گڈی داگھر ویکھ چکیا آہ۔ اوس دیہاڑے گڈی دے گھر تے کجھ زیادہ بحث نہ ہوئی۔ کھانے داویلا آہ، بال صنوبر دے رُکھاں ہیٹھ اکٹھے آہن، ہکسی واریں جداں بالاں کیلوی خاندان دیاں لڑکیاں نوں کاغذ وچ ولھیٹیاں ہویاں شیواں کھاندیاں ہکا! ویکھیا تاں اوہناں نوں چھیڑ خوانی کرن دی شرارت سجھی۔ ایمی کوئی ہولے جیہی گل شروع کیتی۔

''لِل کیلوی جداں وڈی ہوسی تاں نوکرانی بنسی''

''اوہ۔۔۔ہو! کیڈی ماڑی گل ایہہ'' آئزابل برنل آکھیا تے ایمی نوں شرارت نال اکھ وی ماری۔

ایمی آئزابل دی ایس گل دی ہاں وچ ہاں ملائی، جیویں ایہوں جیہاں موقعیاں تے اوس اوہدی ماں نوں کریندیاں ویکھیا آہ۔

''ایہہ ٹھیک ایہہ، ٹھیک ایہہ۔۔۔ٹھیک ایہہ'' اوس آکھیا۔

وت اینالوگن اپنی ہک اکھ بند کر کے سرگوشی کیتی۔

''کہ میں ایس توں پچھ سگدی آں؟''

''میں شرط لا کے پئی آدھی آں کہ توں انج نہوں کر سگدی۔''

''واہ! میں نہ ڈردی'' لینا آکھیا۔

اوس ہکسی واریں چیک دی آواز ماری تے دوجیاں لڑکیاں دے ساہ ویں نچن

لگ پئی۔ لینا آکھیا ''ذرا مین ویکھو۔ ویکھو نہ ذرا!'' اوہ نچدی، ہولے ہولے پھسلدی، پیر ڈھر کیندی، کملیاں آر منہ تے ہتھ رکھدی، ہسدی کھیڈی کیلوی خاندان دیاں لڑکیاں کول ونج وڑی۔

لِل کھاندیاں ہویاں اتانہہ سرچا کے ویکھیا تے ودھدا کھانا ترکھا جیہا ولھیٹ لیا۔ آور ایلس چبیندیاں چبیندیاں اَجھک گئی۔ ہُن کیہ ہوون لگا آہ؟

''ایہہ گل ٹھیک ایہہ کہ توں وڈا ہو کے نوکرانی بننا، لِل کیلوی! لینا کھڑا ڈھے لہجے وچ پچھیا۔

ڈر وٹی گئی۔ جواب دیون دی بجائے لِل کیلوی کملیاں آر شرما کے مسکراونا شروع کر دتا۔ اوہناں نوں ایہہ سوال بھیڑا نہ لگیا۔ لینا کانڑ کیڈے شرم آلی گل آہی، لڑکیاں چبلاں آر ہسن لگ پیاں۔ لینا کولوں برداشت نہ ہویا، اوس اپنے ہتھ اپنے پیچھے تے رکھے تے ترکھی جیہی اگانہہ بھج پئی۔

''ہاں میرا پیو جیل وچ ڈکیا ہویا ایہہ!'' اوس کاوڑ تے نفرت نال جواب دتا۔ ایہہ لڑکیاں کانڑ اوپری گل آہی۔ اوہ اکٹھیاں خوش ہو کے نسن بھجن لگ پیاں، ہک لڑکی نوں لمی جیہی رسی ہتھ لگ گئی اوہناں ایہدے تے کدنا شروع کر دتا۔ اوہ کدیں وی اتنا اُچی نا ہن کدیاں، نہ اتنا ترکھا اندر باہر نسیاں آہن، نہ ای اوہناں اج آر کدیں کوئی جرأت توں کم لیا آہ۔

دوپہر توں بعد ''پیٹ'' Pat برنل خاندان دیاں لڑکیاں نوں لین آ گیا۔ بگھی وچ بہا کے گھر لے گیا۔ گھر وچ پراہنے آئے ہوئے آہن۔ آئزابل تے لاٹی، جیہناں نوں پراہنیاں نال ملن دا بہوں شوق آہ، اوہ اُتلے کمرے وچ لباس وٹاون ٹر گئیاں، پر کیزیا چُپ کر کے گھر دے پچھلے پاسے ٹُر گئی، اوتھے کوئی وی نہ۔ اوہ ویہڑے دے چٹے بوہیاں تے جھوٹے لین لگ پئی۔ تھوڑا چر ای ہویا آہ کہ اوہنوں دور سڑک تے دو نقطے نظر آئے، اوہ جیہڑے اوہدے ول آندے ہوئے محسوس ہوئے۔ ہُن اوہ ویکھ سگدی آہی ہک نقطہ اگے آہ دوجا اوہدے

پچھے آہ۔ ہن اوہنوں نظر آون لگ پیا کہ اوہ دویں کیلوی بھیناں آہن۔ کیزیا جھوٹے لینے چھوڑ دتے، اوہ وڈے دروازے توں باہر آ گئی، کیلوی بھیناں نیڑے آندیاں گئیاں، اوہناں دے نال نال اوہناں دے پچھانویں وی ٹردے ہوئے نظریں آندے پئے آہن، جیہڑے چنگے لمے آہن تے ساری سڑک ملی آندے آہن، اوہناں دے سر پیالہ نما پھلاں وچ دسدے پئے آہن۔ کیزیا اوکھا جیہا اپنے پیراں تے ہتھاں دے سہارے نال گیٹ تے چڑھ گئی، اوہ گیٹ دے اوتوں پھر کے تے سڑک تے آ گئی۔

''ہیلو!'' اوس نالوں لگھدیاں ہویاں کیلوی بھیناں نوں آکھیا۔ اوہ شش پنج ہو کے اوتھے ای کھلو گئیاں۔

لِل چبلاں آر مسکرائی، آور ایلس ہٹ ہٹ ویدھی رہی۔

''جے تساڈا دل ہووے تے تسیں ساڈا گڈی دا گھر ویکھ سگدیاں او'' کیزیا آکھیا، پیر دے پنجے نوں زمین تے گھسینیا۔ ایس گل تے لِل دا چہرہ رتا ہو گیا، اوس تر کھا جیہا اپنا سر ہلایا۔ ''کیوں نہیں؟'' کیزیا پُچھیا۔

لِل نوں ساہ چڑھ گیا، تے وت اوس آکھیا ''تہاڈی امی ساڈی امی نوں آکھیا آہ کہ توں ساڈے نال گلاں نہ کریسیں۔''

''اوہ، بچھا'' کیزیا آکھیا، اوہنوں پتا نہ کہ اوہ جواب وچ کیہ آکھسی ''کوئی گل نہیں توں ایہدے باوجود ساڈا گھر ویکھ سگدی ایں، آونج کوئی وی نہیں پیا ویدھا۔''

لِل ہور زور نال اپنا سر نہ کرن دے انداز وچ ہلایا۔ ''کیہ توں ویکھنا نہوں چاہندی؟'' کیزیا پُچھیا۔

بکسی واریں لِل دی سکرٹ نوں جھٹکا لگا، اوہنوں پچھوں آور ایلس چھکیا، اوس مُڑ کے پچھوں ویکھیا، آور ایلس اوہدے ولوں وڈیاں وڈیاں اکھاں نال التجائیہ نظراں نال ویدھی پئی آہی۔ لِل متھے تے وٹ پایا ہویا آہ، تے اوہ وینا چاہندی آہی، آور ایلس ہک واری وت

اوہدی سکرٹ نوں چھکیا۔ اوس کیزیا دے پچھے پچھے ٹرنا شروع کر دتا۔ دو نکیاں نکیاں بلیاں آر جیہڑیاں اوہراں پراں بھوندیاں ودیاں ہوندیان، اوہ ویہڑے وچوں لنگھ کے اوس جاگھ تے آ گئیاں جتھے گھر پیا ہویاں آہ۔

''ویکھو اوہ اُتھے پیا ہویا'' کیزیا آکھیا۔

کُجھ چر چُپ رہی۔ لِل وڈے وڈے ساہ لیندی پئی آہی، جیوں سُتا بند الیندا، آور ایلس پتھر آر ہکی جاگھ تے کھلوتی آہی۔

میں تہانوں ویکھاون کانڑ ایہنوں کھولیندی آں'' کیزیا مہربانی دے انداز وچ آکھیا۔ اوہناں کُنڈا کھول کے اندروں ویکھنا شروع کر دتا۔

''اوہ ایہہ گول کمرہ، کھانے آلا کمرہ۔ تے اوہ۔۔۔۔۔۔۔۔۔''

''کیزیا!''

اوہنوں ویکھ کے اوہ بہوں حیران ہویاں، اوہو۔۔۔!

''کیزیا!''

ایہہ خالہ بیرل دی آواز آہی، اوہناں مُڑ کے پچھاں ویکھیا، دروازے دے پچھے خالہ بیرل کھلوتی آہی، اوہ انج پئیاں ویدھیاں آہن جیویں اوہناں نوں اپنے ساہویں ہوون آلیاں گلاں تے اعتبار نہ آندا پیا ہووے۔

''تن ایہناں کیلوی خاندان دی لڑکیاں نوں ایتھے بلاون دی جرأت کیویں ہوئی؟'' اوس چنگا کوڑی کے آکھیا ''تہانوں پتا نہیں کہ تسیں ایہناں نال گل نہیں کر سگدیاں، نکل جاؤ، تر کھا جیہا نکل جاؤ، وت دوبارہ ایتھے منہ چا کے نہ آویا ہے'' خالہ بیرل آکھیا۔

اوہ ویہڑے دے وچ وڑ آئی تے شو شو کر کے اوہناں لڑکیاں نوں انج باہر کڈھیا جیوں اوہ ککڑی دے چوچے ہوون۔

''ہنڑیں نکل ونجو ایتھوں'' اوس کاوڑی کے آکھیا۔

اوہناں نوں دوجی واریں آکھن دی لوڑ ای ناہی، شرمندگی دی اگ وچ سڑدیاں ہویاں، ڈرنال کمبدیاں ہویاں، اوہناں اوکھا جیہا ویہڑا پار کیتا، تے چٹے دروازے تھانڑیں باہر نکل گئیاں۔

''شیطان، نافرمان، چھوٹی لڑکی!'' خالہ بیرل کرختگی نال کیزیانوں آکھیا۔

جیس ویلے کیلوی بھیناں، برنل خاندان دیاں اکھیں توں دور ہو گئیاں تاں اوہ سڑک دے کنارے پانی آلے پائپ تے بہہ گئیاں، تخیّل وچ گم ہو کے اوہناں گھاہ دے ہرے بھرے کھیتاں نوں ویکھنا شروع کر دتا۔ مُڑ اوہناں دیاں نظراں دریا دے اوس پار ونج بنکیاں، جتھے گائیں دودھ چوویون دے انتظار وچ کھلوتیاں آہن، اوہ کیہ سوچیندیاں پئیاں آہن؟ کُجھ پتا ناہ۔

تھوڑے چر پچھوں آور ایلس منتی جیہی ارک مار کے اپنی بھین دے نیڑے ہو گئی۔ ہُن اوہ کاوڑ دی ماری اوس عورت نوں بُھل گئیاں آہن، اوس اپنی بھین دے ٹوپ نوں چھیڑیندیاں ہویاں آکھیا۔

''میں اوس لیمپ نوں ویکھ لیا''

ہک واریں وت اوہ دویں دڑوٹ گئیاں۔

☆☆☆

انتقام

موپساں دا تعلق فرانس دی دھرتی نال ایہہ۔ اوہناں نوں نویں کہانی دا بنیاد گزار سمجھیا ویندا، جیہناں دی تحریراں توں پوری دُنیا دے لکھاریاں نے اثر قبولیا۔ اُردو ادب ہووے یا پنجابی ایہدے تے اوہناں دے اثرات اَمٹ نیں۔ "اِنتقام" اوہناں دی مشہور کہانی ایہہ جیہدا ترجمہ پڑھن آلیاں کانڑ حاضر ایہہ۔

بیوہ 'پاؤلوسوریٖنی'، 'بونوفیسیو' دے قصبے دے نیڑے ہک ٹُرٹے بھجے ہوئے مکان وچ، اپنے پُتر دے نال رہندی آہی۔ ایہہ قصبہ پہاڑی تے بنایا گیا آہ۔ اُچیائی دی وجہ توں اوتھوں سمندر دا ریتلا ساحل صاف دسیندا آہ، جیہڑا سارڈینیا دے لے آلے پاسے واقع آہ۔ قصبے دے تھلویں پاسے ساحلی علاقے تے سارڈینیا تے اٹلی دے مچھیریاں دیاں بیڑیاں تردیاں ہویاں دسدیاں آہن۔ ایہہ ساحل کھاڑیاں دا اکٹھ آہ، جتھے ہفتے وچ ہک واریں سٹیمر دی دِسی پوندے آہن جیہڑے مسافراں نوں اجاکیو دے علاقے وچ لے ویندے آہن۔

چٹی پہاڑی تے، مکان ہک دووے دے وچ گتھم گتھا آہن، دوروں ہک وڈے چٹاپڑ آر دسیندے آہن۔ ایہہ مکان پکھواں دے آلنیاں آر لمکے ہوئے دسدے آہن۔ سمندر دیاں لہراں جھگ سٹیندیاں رہندیاں آہن۔ ساحل دے نیڑے جیہڑیاں اَن گنت

چٹاناں پانی توں باہر سر کڈھی کھلوتیاں آہن، کدیں ایہناں چوٹیاں نوں لُکا لیندیاں آہن تے کدیں ظاہر کر دیندیاں آہن۔

بیوہ 'سوریِنی' دا گھر دوجیاں مکاناں توں کُجھ دور تے ہکلا دسدا آ۔ اوہ اپنے پُتر انطونیا تے اپنی کُتی سیملی دے نال حیاتی گزریندی پئی آہی۔ سیملی ہک وڈے جُثے دی لسی جیہی کُتی آہی، جیہدے چہڑے تے گھاٹے وال آہن۔ بیوہ 'سوریِنی' دا پُتر بھوں واریں اوہنوں اپنے نال شکار تے لے ویندا آ۔

ہک دیہاڑے کسے گل تے رپھڑ پے گیا۔ ایس رپھڑ وچ 'انطونیا' نوں 'نکولس راولائی' بڑی بے دردی تے ڈاڈھ پُنے نال خنجر مار کے قتل کر دتا۔ قتل توں پچھے 'نکولس' نس کے ساڈینیا ٹُر گیا۔

بیوہ دے گواڈھی اوہدے جوان پُتر دی لاش چا کے اوہدے گھر لے آئے۔ بیوہ دی اکھ وچوں ہک وی ہنج نہ نکلی۔ اوہ بکی جاہ تے کھلو کے ڈھیر ڈھل اوہدے مردہ چہرے نوں ویدھی رہی۔ ایس توں پچھے اوس اپنے جُھلڑیاں بھرے ہتھ نوں اپنے مردہ پُتر دے جُثے تے رکھدیاں ہویاں قسم کھادھی کہ اوہ اوہدی موت دا انتقام ضرور لیسی۔ اوس ساریاں لوکاں نوں آکھیا کہ ہن لکھ ونجن۔ اوہنوں کسے دوجے بندے دی موجودگی چنگی ناہی پئی لگدی۔ اوس کُتی نوں اندر سد کے بوہا بند کر لیا۔ کُتی مردے دے پیراں آلے پاسے کھلو کے مسلسل بھوکدی رہی۔ اوہدا ہر اپنے مالک دے ہر دے نیڑے آ، تے اوہدا پوچھل اوہدیاں لتاں دے وچکار آ۔ بُڈھی بیوہ اپنی ضعیف اکھیں وچوں ہُن ہنجوں سٹیندی پئی آہی۔ ہولے ہولے چُپ چُپیتے ہنجوں اوہدیاں اکھیں وچوں وہن لگ پئیاں۔

نوجوان ترکل بھار لیٹیا ہویا آ۔ اوہدے جُثے تے کُھردرے سستے کپڑے دی جیکٹ آہی جیہڑی پاٹی ہوئی آہی۔ انج لگدا آ جیویں اوہ ڈوگھی نیندر سُتا ہویا ہووے۔ اوہدے جُثے تے رت لگی ہوئی آہی۔ اوہدا چولا وی پاٹا ہویا آ۔ شاید ایہنوں ابتدائی طبی امداد کا نڑ پاڑیا

گیا آہ۔ اوہدی پتلون، اوہدے ہتھ، اوہدا چہرہ رت نال بھرے ہوئے آہن، رت دے داغ اوہدی داڑھی تے والاں وچ جم کے خشک ہو گئے آہن۔

اوہدی بُڈھی تے بیوہ ماں اوہدے نال گلاں کرن لگ پئی۔ کُتی بُڈھی نوں گلاں کریندیاں ہویا سنیا تاں اوس بھونکنا بند کر دتا۔

"کوئی غم نہ کر میرا پُتر، میرا مُنا، تیرا بدلہ میں لیساں، منٹھی نیندر سیں ونج، بے فکری دی منٹھی نیندر۔۔۔ میں تیرا بدلہ لیساں، توں سنداں پیاں ناں؟ ایہہ تیری ماں دا وعدہ، توں جانداناں تیری ماں کدیں قسم نہیں تروڑی، کدیں بے وفائی نہیں کیتی" بولی جیہی اوہ مردہ لاش تے جھک گئی تے اپنے ٹھنڈھے بُڈھے ہونٹ مردے دے چہرے تے رکھ دتیوس۔

کُتی سیملی نوں پتا نہیں کیہ ہویا کہ اوہ جھٹ دے جھٹ وچ دلخراش انداز نال بھوکن لگ پئی۔ اوہ دوویں کُتی سیملی تے بُڈھی بیوہ، سا جھرے تائیں لاش دے کول جاگدیاں رہیاں۔

اگلے دینہہ 'انطونیا' نوں دفنا دتا گیا تے لوک ترکھا ای اوہداناں بُھل گئے۔

نوجوان مقتول انطونیا دا نہ کوئی سگا بھرا آ نہ رشتے دار، کوئی مرد ایہہ جیہا ناہ، جیہڑا اوہدا بدلہ لیندا۔ اوہدی ماں۔۔۔ بُڈھی سوانی اکلی انتقام بارے سوچیندی رہندی آہی۔

بُڈھی بیوہ سویر توں شام تائیں اپنی باری وچ کھلو کے پانیاں دے اوس پار ویدھی رہندی آہی جتھے ساحل تے ہک چٹاپڑ دسدا آ۔ ایہہ سارڈینیا دے علاقے وچ ہک پنڈ لونگسارڈو آہ، جتھوں کارمیکا توں نسے ہوئے مجرم، قاتل تے چنگے ماڑے بندے پناہ لیندے آہن۔ اوہ جاندی آہی اوہدے پُتر دے قاتل 'نکولس' دی اسی پنڈ وچ پناہ لئی ہوئی ایہہ۔

سارا دینہہ اکلی اوہ باری دے نیڑے بیٹھی انتقام بارے سوچیندی رہندی آہی۔ اوہدے دماغ وچ ایہا ہک گل وڑ گئی آہی۔ اوہ سوچیندی رہندی آہی کہ کسے دی مدد لے بغیر اوہ کیویں انتقام لے سگدی۔ اوہنوں اپنی بڈھیپے دا احساس آہ۔ اوہ جاندی آہی کہ اوہ ہک

Scanned with CamScanner

کمزور سوانی، جیہدیاں لتاں قبر وچ ایہن ۔ بُڈھی پھوس! پر اوس اپنے پُتر نال وعدہ کیتا آہ، قسم کھادھی آہس، جیہنوں اوہ ہک جھٹ کانڑوی ناہی بھُل سگدی۔ اوہ ڈھیر چر اُڈیک وی ناہی سگدی۔ نہ تاں اوہنوں ذہنی سکون حاصل آہ نہ ای آرام۔ کُتی اوہدے پیراں تے بیٹھی رہندی آہی تے وت کدیں کدائیں سر چا کے بھونکنا شروع کر دیندی آہی، جیویں اپنے مالک نوں آواز دیندی پئی ہووے، سدیندی پئی ہووے۔ ایس جانور دے ذہن تے اپنے مالک دی شکل، اوہدی محبت انج سوار ہو گئی آہی کہ اوہ بھُلا دے وی آتاں ناہی بھُلدی۔

ہک راتیں جداں سیملی بھوکدی پئی آہی۔ بُڈھی دے ذہن وچ ہک اوپرا جیہا خیال آیا۔ ہک وحشی، بے رحم تے خونخوار خیال۔۔۔۔ اوہ ایس خیال توں ساجھرے تائیں سوچیندی رہی۔ جیس ویلے پو پھٹی تاں اٹھ کے گرجا گھر ٹُر پئی۔ فرش تے اُڑ کے اوس دعا منگی، خداتوں مدد منگی کہ اوہدے بُڈھے، کمزور تے لسے جُثے وچ اتنی طاقت بخش دیوے کہ اوہ اپنے پُتر دا بدلہ لے سگے۔

گرجے توں گھر آ کے اوس اپنے ویہڑے دا جائزہ لیا۔ اوتھے لکڑی دا ہک وڈا تے پُرانا پیپا پیا ہویا آہ، جیہدے وچ کچرا کباڑ پیا ہوندا آہ۔ اوس ایہنوں الٹا کے خالی کر لیا، تے وت اوہنوں دوجیاں لکڑیاں تے پتھراں دی مدد نال ہک تازی خانے وچ وٹا کے اوتھے سیملی نوں جنجیری نال بنھ دتیوس۔

ہُن بڈھی بیوہ ہر ویلے مگن رہوے، ٹُردی پھردی رہوے، پر اوہدیاں نظراں سار دنیا توں نا ہن ہٹدیاں جیتھے اوہدے پتر دا قاتل پناہ لئی پیا آہ۔

سیملی سارا دیہہ تے ساری رات بھوکدی رہندی آہی۔ اوہنوں جنجیری دا کیہ پتا آہ، پر ہن تاں اوہنوں کھاون کانڑوی کُجھ نا لبھدا۔ ساجھرے ویلے بُڈھی اوس کانڑ ہک پیالے وچ پانی لے آئی۔ خالی پانی نہ روٹی نہ ہڈی۔۔۔

ہک ہور دیہاڑا انج لنگھ گئی۔ بھکھی تے بھوک بھوک کے تھکی ہوئی سیملی سیں

گئی۔ دوجی دیہاڑ اوہدی اکھیں وچ اوپری جیہی چمک پیدا ہو گئی۔ اوہدے دال کھلو گئے، تے اوہ وحشیانہ انداز وچ اپنی جنجیری نوں چک مارن لگ پئی۔ بُڈھی اوہنوں کھاون کانڑ وت وی کُجھ نہ گھتیا۔ کُتی ہُن بھوں بختی نال بھوکدی پئی آہی۔ ہک رات ہور لنگھ گئی۔

دوجی دیہاڑ پو پھٹے، بیوہ اپنی گوانڈھن توں کُجھ سُکا گھاہ منگیا، تے ایس گھاہ نوں لے کے گھر آ گئی۔ اوس گھاہ نوں ہک نویں انداز وچ بنھیاں، وت اوہنوں پاٹے پُرانے کپڑے پوائے جیہڑا کدیں اوہدا گھر آلا پیندا آہ۔ ہن سُکے گھاہ دا ہک ایہہ جیہا پتلا تیار ہو گیا آہ، جیہڑا انسان نال ملدا جُلدا آہ۔ ایس کم توں فارغ ہو کے اوس ہک سوٹی سیملی دے تازی خانے دے ساہویں بھوئیں وچ ٹھوکی، گھاہ دے بنے ہوئے انسان وانگ پُتلے نوں رسیاں نال بنھیا۔ ہُن ایہہ پتلا انج دسدا پیا آہ جیویں کوئی بندا کھلوتا ہووے۔ تھوڑا جیہا سُکا گھاہ تے پاٹے پرانے کپڑے لے کے اوس پتلے دا سر وی بنا دتا آہ۔

کُتی بڑی حیرانی نال ''بندے'' نوں ویدھی رہی۔ اوہ بھوکدیاں بھوکدیاں چُپ کر گئی۔ بُڈھی بازار گئی تے واپسی تے اوس کالے رنگ دیاں آندراں مُل لئیاں۔ گھر آ کے اوس تازی خانے دے ساہویں چُلھا بنایا تے اوتھے بہہ کے آندراں پکاون لگ پئی۔ کئی دیہاڑیاں دی بھُکھی کُتی کملی ہو گئی۔ اوہ کملیاں آر جنجیر تُڑاون لگ پئی۔ اوہدی جبھ اوہدے موہنوں باہر نکل آئی۔ اوہدیاں اکھیں آندراں نوں گھوردیاں رہیاں، جیہناں دی خُشبو اوہناں دے ڈھڈھ تائیں اپڑ کے اوہناں نوں کملا بنیدی پئی آہی۔

دھوں سٹیندی، گرم تے لمی آندر نوں بُڈھی بیوہ پُتلے دے گلے وچ انج پا دتا جیویں نکٹائی۔ اوس آندر نوں مضبوطی نال پُتلے دے گاٹے دے آسے پاسے ولہیٹ دتا۔ جیس ویلے اوہ ایہہ کم کر بیٹھی تاں اوس سیملی دی جنجیری کھول دتی۔

کُتی دھرک مار کے اوہدے گاٹے تے وج پئی تے وت اپنے پنجے اوہدیاں موڈھیاں تے رکھ کے اوہنوں ادھیڑن لگ پئی۔ آندر دا ٹوٹا منہ وچ آندا تاں پچھاں ہٹ

Scanned with CamScanner

کے وت پُتلے تے حملہ کر دیندی۔ اوس پتلے دے گاٹے نوں تار تار کر دتا۔ اوہ آندر نوں ایس وحشیانہ انداز وچ تر ڑیندی پئی آہی کہ کُتی دی بجائے اوہ کوئی ہور جانور نظر آندی پئی آہی۔ اوس اپنے دنداں تے پنجیاں نال پُتلے دے چہرے نوں ادھروڑ کے رکھ دتا۔

بڈھی سوانی، بڑے آرام نال بے حس وحرکت بیٹھی ایہہ منظر ویدھی رہی۔ وت اوس کُتی نوں جنجیری پوادتی تے تازی خانے وچ بند کر دتا۔ اوس توں پچھے اوس کُتی نوں دو دیہاڑے ہور بُھکھا رکھیا۔ وت اوہا کھیڈ شروع ہوئی۔ پُتلے نوں ادھروڑن دی کھیڈ۔۔۔!

پُتلے تے کُتی وچ ایہہ لڑائی ترے مہینے تائیں جاری رہی۔ کُتی انج کر کے پُتلے نوں فتح کر کے تے ادھروڑ کے خوراک حاصل کر یندی رہی۔ ہُن بڈھی عورت اوہنوں جنجیری توں آزاد کر دتا آہ۔ بس اوہ انگل نال پتلے ول اشارہ کرے آتاں کتی اوہدے تے جھپٹ پوندی آہی۔

ہولے ہولے بُڈھی کُتی نوں اتنی ماہرانہ تربیت دتی کہ اوہ اوہدے اشارے تے ای پتلے تے حملہ کر دیندی آہی۔ حالاں کہ اوہدے گلے وچ ہن ماس دی کوئی آندر نا ہی ہوندی۔ جیس ویلے کُتی پُتلے نوں جھنجھوڑ لے آتاں بُڈھی اوہنوں انعام وچ ہک آندر دا ٹوٹا دیندی آہی۔

سیملی جیویں ای پُتلے ول ویکھے آ، جوش نال اوہدا بُجثہ کمن لگ پوندا آہ، اوہ مشتاق تے للچائیاں ہوئیاں اکھیں نال اپنی مالکن ول ویدھی آہی، جیہڑی انگلی چا کے، چیک کے، تر کھے لہجے وچ آدھی آہی، ونج۔۔۔ اوہنوں کھالے۔۔۔!

بُڈھی نوں یقین ہو گیا کیہ ہُن مناسب ویلا آ گیا۔ اوہ اعتراف کانڑ گرجا گھر گئی۔ اوس گڑگڑا کے کامیابی دی دعا منگی۔ گھر آ کے اوس مردانہ کپڑے پائے، ہُن اوہ بُڈھا فقیر دسدا پیا آہ۔ اوس کُتی نوں نال لیا تے ہک ملاح نال پیسے متھ کے بیڑی دے وچ بہہ گئی، بیڑی بُڈھی بیوہ تے کُتی نوں آبنائے پار کر دا کے سارڈینیا دے پتن تے لاہ دتا۔ ہک

تھیلے وچ بُڈھی آندراں رکھدیاں آہن، کُتی پچھلے دو دیہاڑاں توں بھکھی آہی، پچھلے دو دیہہ توں اوہنوں کھاون کانڑ کُجھ ناہ ملیا۔ گوشت دی خشبو نال اوہ پاگل ہوندی ویندی آہی۔ بُڈھی عورت تے کُتی مونگسارڈوا پڑ گئے۔ ایتھوں بُڈھی نکولس دا پتا پچھیا۔ ایہنوں دسیا گیا کیہ اوہ تر کھان دا کم کریندا تے فلاں فلاں جاگھ تے رہندا۔ نکولس اکلا ہی کم وچ رُجھیا ہویا آہ۔

بُڈھی بوہا کھولیا تے آکھیا "ہیلو نکولس"

نکولس پچھا بھمیں کے ویکھیا، بُڈھی کتی دی جنجیری کھول دتی تے چیک کے آکھیا۔

"جھپٹو۔۔۔ ترکھا جیہا۔۔۔ ایہنوں کھا ونج۔۔۔ ترکھا۔۔۔!"

بھکھ نال کملی کُتی نکولس دے گاٹے نوں پے گئی۔ نکولس اپنیاں باہیں کھولیاں، کُتی نوں پچھا دھکن دی کوشش کیتی پر آپ بھوئیں تے ڈھیہہ پیا۔ کُتی اپنے دنداں تے پنجیاں نال اوہنوں ادھروڑن لگ پئی۔ کُجھ ڈھل اوہ تڑپدا ریہا۔ زور زور نال اپنے پیر بھوئیں تے مریندا ریہا۔ وت اوہ بے حس وحرکت ہو گیا۔ سیملی اپنے دند اوہدے گاٹے وچ چبھو دے تے اوہدے ٹکڑے ٹکڑے کر یندی رہی۔

نکولس دے دو گواڈھی جیہڑے بوہے تے بیٹھے ہوئے آہن، اوہ صرف اتنا ای دس سگے کہ ہک بُڈھا گداگر تے ہک لسی جیہی کالی کُتی، نکولس دے گھروں باہر نکلے، کُتی نوں گداگر کُجھ کھاون کانڑ دیندا پیا آہ۔ ایس توں ودھ اوہ کُجھ نہ دس سگے۔ رات دے ویلے بُڈھی اپنے گھر اپڑ گئی۔

اوہ ساری رات ڈوگھی نیندر سوندی رہی۔

☆☆☆

نجیب محفوظ

جنگی وردی دا قیدی

نجیب محفوظ داتعلق مصردی دھرتی نال ایہہ۔اوہناں بین الاقوامی سطح تے اپنے آپ نوں ناول نگار دے طور تے منوایا۔ اوہناں نیڑے تریڑے چونتی ناول تے ساڑھے ترے سو کہانیاں لکھیاں۔ اوہناں دی ادبی سیوا نوں وڈیائی دیون کانڑ، اوہناں نوں ۱۹۸۸ وچ ادب دا نوبل انعام دتا گیا۔اوہناں تقریباً ہر موضوع تے لکھیا پر اشراکیت، ہم جنس پرستی تے خدا دا تصور اوہناں دے پسندیدہ موضوعات ایہن۔ "جنگی وردی دا قیدی "اوہناں دیاں معروف کہانیاں دے وچوں ہک ایہہ،جیہدا ترجمہ تہاڈے ساہویں پیش کیتا ویندا ۔کہانی کنج دی ؟ ایہدا فیصلہ تہاڈے تے۔

'زگا زگ' دے ٹیشن تے، جد گڈیاں دے آون دا ویلا نیڑے ہوندا، سگریٹ فروش ''گاہشا'' اوتھے سدا کانڑ ساریاں توں مہرے آوڑدا آ۔اوہ ٹھیک سمجھیا کیہ ٹیشن اوہدی ساریاں نالوں وڈی منافع مارکیٹ ایہہ۔اوہ اپنیاں نکیاں نکیاں تجربہ کار اکھیں نال گاہکاں نوں لبھدا ہویا، ترکھا ترکھا پلیٹ فارم تے ٹردا۔گاہشا کولوں اوہدے کم دے متعلق جے

پُچھیا ویندا، تے اوہ چنگی بھلی لعنت بھیجیندا، کیوں جے بہوں ساریاں ہور لوکاں آر اوہ وی اپنی حیاتی توں بیزار تے بختاں تے ناخوش آہ۔ جے اوہ چونڑ دی آزادی رکھدا تے شاید کسی رئیس دا ڈرائیور ہون نوں چنگا سمجھدا، تاں جے اوہ قیمتی کپڑے پا سگدا، چنگا چوکھا کھا سگدا، گرمی تے سردی دے موسم وچ عالیشان جاگھاں تے ایہدا مصاحب ہوندا۔

ڈھڈھ کانڑ بھیج دھرک کرن توں اوس ہک ایہہ جیہے کم نوں ترجیح دتی، جیہڑا ایہدی سوچ بدل دیندا تے اوہنوں خوش رکھدا۔ پر ایس کم نوں ترجیح دیون تے اتنا چاہون وچ ایہدی اپنی خاص وجہ آہی، جیہدی شروعات اوس دیہنہ توں ہوئی جیس دیہنہ اوس ہک مقامی عزت دار دے ڈرائیور'الغور' نوں 'معمر' دی نوکرانی ''بناویہ'' دے راہ وچ کھلو کے جرأت تے خود اعتمادی نال، اوہدے نال چھیڑ چھاڑ کریندیاں ہویاں ویکھ لیا۔ہک واریں جداں الغور، ڈھڈھ ہو کے اپنے دویں ہتھ ہلیندا پیا آہ، گاہشا اوس ویلے ہک واری ایہہ وی سنیا کیہ اوس 'بناویہ' نوں آکھیا کہ اوہ اوس کانڑ انگوٹھی لے کے ترکھا پچھاں ولسی۔ایس توں پچھے گاہشا ویکھیا، اوہ چھوہر الغوز ہ ول ویکھ کے نماں نماں ہسی تے اپنے منہ توں بھوچھن دا گھنڈ ہٹا لئیس، جیویں کوئی چنگا کم پئی کریندی ہوئے۔ سچی گل تاں ایہہ وے اوس تیل وچ لبڑے کالے شاہ والاں نوں وکھاون کانڑ انج کیتا آہ۔جیس ویلے گاہشا ایہہ سارا کجھ ویکھیا تاں اوہدے دل وچ ہک اگ جیہی لگ گئی۔

اوس محسوس کیتا جیویں ساڑ اوہنوں اندروں اندری بے دردی نال کھادی ویندا ہووے۔اوہدیاں کالیاں اکھیں اوہدے منکھ دا کارن بن گئیاں۔اوہ اوہدے پچھے چار قدم ٹردا، کدی کدائیں اوہنوں گلی ویندیاں ویکھ کے اوہدے راہ وچ بہہ ویندا۔ آخیریں جداں اوس ہک سوڑی گلی وِچ اوہنوں پچھوں اپڑ کے اوہ سارا کجھ آکھ لیا، جیہڑا الغور اوہنوں انگوٹھی دیوون ویلے آکھیا آہ، پر اوہ منہ بنیندیاں ہویاں ہک پاسے ہو گئی۔

''جے توں اپنیاں پیراں کانڑ جُتی مُل لے لیندیوں تاں ایہہ گل بہوں چنگی ہوندی''

اوہ آکڑ وچ آکے بولی۔

گاہشا اپنے لمے لمے پیر غور نال ویدھا پیا آہ، جیہڑے اوہنوں انج لگے جیویں کسے اُنھ دے ہوون۔ اپنی میلی کچیلی پگڑی تے سر دی مٹی، گھٹے نال لبڑی ہوئی ٹوپی نوں ویدھا آہ۔ ''اِسے کانڑ میں ذلیل آں، ایسا وجہ میری قسمت ماڑی ایہہ'' اوہ اپنے آپ نوں ماڑا چنگا آکھن لگ پیا۔

اوہنوں الغور دی نوکری دی سدھر آئی، جیہڑی اوہنوں بہوں پسند آہی۔ اُمیداں اوہنوں اپنا کم اگاں ودھاون توں نہ روک سگیاں، اوس ہک واری وت اپنا دھندا شروع کر لیا۔ اوہنوں ایس گل دا پتا آہ کہ اوہدیاں سدھراں خواباں دے وچ ای پوریاں ہو سگدیاں آہن۔

دوپہریں اوہ اپنا خوانچہ چا کے ٹیشن ول ٹر گیا تے گڈی نوں اڈیکن لگ پیا۔ اوس دور آسمان ول ویکھیا جتھے بھوئیں تے آسمان رلدے پے ہوندن۔ گڈی نوں دھوں دے بدلاں آر آندیاں ویکھیا، گڈی نیڑے توں نیڑے آندی گئی۔ اوہدے کئی حصے صاف دسن لگ پے۔ شور اُچے توں اُچا ہوندا گیا، آخیریں گڈی ٹیشن تے آکے کھلو گئی۔ گاہشا ترکھا ترکھا بندیاں نال بھرے ہوئے ڈبیاں ول نسیا تے ایہہ ویکھ کے حیران رہ گیا کیہ گڈی دے بوہیاں تے چوکیدار بندوقاں لے کھلوتے ہوئے ایہن۔ نویں تے اوپرے چہرے بے وس تے حیران ہو کے باریاں وچوں ویدھے پے ایہن۔ جیس ویلے لوکاں گڈی بارے پُچھیا، تاں اوہناں نوں دسیا گیا کیہ ایہہ اطالوی لام دے قیدی ایہن، جیہڑی وڈی تعداد وچ دشمناں دے ہتھ لگن، ایس ویلے اوہناں نوں کیمپاں وچ منتقل کیتا ویندا پیا۔

گاہشا اوتھے حیران کھلوتا مٹی نال بھرے ہوئے چہریاں دا جائزہ لین لگ پیا۔ اوہدے دل نوں کھچ پون لگ پئی۔ جیہڑے ویلے اوہنوں احساس ہویا کیہ لوک جیہناں دے پیلیاں چہریاں تے مایوسی تے غربت دسدی پئی آہی سگرٹ پیون دی سدھر پوری ناہن کر

سگدے۔ کھاونجن آلی اکھیں نال خوانچے ویدھیاں ہویاں، اوس اوہناں نوں تاڑ لیا تے وت کاوڑ تے نفرت نال ہسدیاں ہویاں ایہناں نوں ویکھیا۔ اوہ پرت کے اپنی راہ پوون آلا ای آہ، جداں اوس یورپی لہجے دی عربی زبان وچ کسے نوں اپنے تے رولا پیندیاں سنیاں، اوس بندے نوں شک آلیاں نظراں نال ویکھیا، وت اپنی شہادت دی انگلی نوں انگوٹھے نال رگڑیندیاں جتایا کیہ اوہنوں پیسیاں دی لوڑ ایہہ۔ سپاہی اوہدا مطلب سمجھ گیا تے ہاں وچ سر ہلایا۔ گاہشا احتیاط کریندیاں ہویا اگے ودھیا تے سپاہی دے وائے توں باہر ونج کھلوتا۔

''ایہہ ایہن میرے پیسے'' سپاہی چپ کر کے جیکٹ لاہی تے اوہدے ول اشارہ کریندیاں ہویا بولیا۔

گاہشا حیران ہویا تے اپنے پیلے بٹناں آلی خاکی جیکٹ نوں حیرانی تے تمنا دے ملے جلے جذبات نال ویکھن لگ پیا۔ اوہدا دل دھرک دھرک کریندا پیا آہ۔ پر اوہ وی کوئی بھولا یا چبل ناہ۔ اوس اپنے جذبات نوں لکا لیا، جیہڑے اوہنوں اطالوی دی حرص دا شکار کر سگدے آہن۔ سکھ تے چین نال اوس سگرٹاں دا ڈبہ کڈھیا تے جیکٹ لین دے انداز نال اپنی بانہہ لمی کیتی، جیس تے سپاہی نوں کاوڑ لگی۔

''جیکٹ دے بدلے بس ہک ڈبہ؟ من داہ ڈبے دے'' سپاہی کاوڑ کریندیاں ہویا رولا پایا

ایس گل تے گاہشا نوں چِک لگی تے بھورا کو پچھے ہٹ گیا۔ اوہدی سدھراں تے پانی پے گیا۔ اوہ ہک واری وت پرتن آلا ای آہ کیہ سپاہی اُچی جیہی آواز وچ آکھیا:

''من ڈھیر سارے ڈبے دے، نو یا داہ''

گھبرو گاہشا ڈھیٹ ہو کے سر ہلایا

''چل ست سہی'' سپاہی دی آواز آئی۔

گاہشا ہک واری وت اپنا سر ہلایا تے انج ظاہر کیتا جیویں اوہ ونجن دا ارادہ کریندا

Scanned with CamScanner

پیا ہووے۔ سپاہی بولیا ''میں چھے وچ راجی آں''، وت اوہ بنچ تے آ گیا۔ گاہشا اوہنوں ہتھ دے اشارے نال دسیندیاں ہویاں، ہک کرسی ول آیا تے اوتھے بہہ گیا۔

''اوہراں آ، چل چار ای منظور ایہن'' کملے سپاہی رولا پایا۔ گاہشا اوہنوں کوئی گھاٹا نہ گھتیا، صرف وکھاون کانڑ کیہ اوہ ایس صورتِ حال توں کتنا لاتعلق ایہہ، اوس سگرٹ لائی تے بے چنتا ہو کے دھوں چھڈن لگ پیا۔ سپاہی نوں ڈاڈھی کاوڑ چڑھی۔ اپنے آپ توں باہر ہو گیا۔ انج لگدا آہ جیویں سگرٹاں لینیاں اوہدی حیاتی دا واحد مقصد آہ۔ اوہ اپناں مطالبہ پہلاں ترے تے وت دو ڈبیاں تائیں لے آیا۔ گاہشا اپنی کرسی تے جمیا رہیا، اوہدے جذبے اوہدے اندر تپدے پئے آہن تے جیکٹ دی خواہش اوہنوں اندرو اندری کھادھی ویندی آہی۔ ایس ویلے وی اوہنوں اپنے آپ تے قابو ناہ۔ جداں سپاہی دو ڈبیاں تے آیا تاں گاہشا نہ چاہندیاں ہویاں بھورا کو ہل جل کیتی، جیہدا سپاہی نوں پتا لگ گیا۔

''ہُن آ ای ونج''

سپاہی اوہدے ول اپنی جیکٹ سٹیندیاں ہویا آکھیا۔ گاہشا ویکھیا ہن ایس توں سوا ہور کوئی چارہ نہیں کہ اوہ اٹھے، ٹرین تائیں ونجے، جیکٹ پھدھے تے دو ڈبے سپاہی دے ہتھ پھدھائے۔ اوس ڈھڈھ ہو کے جیکٹ نوں ویکھیا۔ اوہدے بُلاں تے نماں نماں ہاسا دسیا، اوس اپنا خوانچہ ہک جاہ تے رکھیا، جیکٹ پائی تے بٹن بند کر لے۔ جیکٹ اوہنوں وڈی آہی، پر اوس ایہدے ول دھیان ای نہ دتا۔ اوہ اپنے آپ نوں ویکھ کے وڈیائی محسوس کر ریہا آہ۔

اوس اپنا خوانچہ چایا تے وڈیائی نال پلیٹ فارم دے نال نال ٹر پیا۔ اوہ خیالاں وچ 'بناویہ' نوں برقع وچ ویدھا پیا آہ۔

''کاش اوہ ایس ویلے مین ویکھ سگدی'' اوہ مَٹھا جیہا بولیا ''ہاں! اوہ میرے توں دور نہ نسسی یا کیرا سمجھ کے منہ نہ مڑیسی، ہن الغور نوں وی میرے وچ کائی کمی نہ دسّی،

جیہدے سر تے اوہ آکڑدا آہ'' ہکسی واریں اوہنوں یاد آیا کیہ الغور جیکٹ نہیں بلکہ پورا سوٹ پیندا۔ اوس بھورا اُلجھ سوچیا کیہ اوہ ہُن پتلون کیویں لے؟ وت اوس جنگی قیدیاں دیاں سراں نوں بامعنی نظراں نال ویکھیا، جیہڑے باریاں توں باہر نکلے ہوئے آہن۔ ہِک ہک واریں وت اوہدے دل وچ جاگ پئی، پرسکون ہوندیاں ہوندیاں اوس جوشیلا ہونا شروع کر دتا۔ اوہ گڈی نال بھج پیا۔

سگریٹ، سگریٹ۔۔۔ ہک پتلون دے بدلے وچ ہک ڈبہ'' اوہ ترکھا ترکھا آواز لاون لگ پیا۔ اوس دو دو تے ترے ترے واریں آوازاں لائیاں، اوہنوں ڈر پیا کیہ سپاہی اوہدی گل نہیں سمجھ سگے۔ مکدی گل ایہہ کیہ اوس پائی ہوئی جیکٹ ول اشارہ کریندیاں ہویاں سگریٹ دا ہک ڈبہ وکھایا جیس نال اوہ سمجھ گئے۔ ہک سپاہی تاں اکھ جھمکن دی ڈھل وچ اپنی جیکٹ لاہنی شروع کر دتی۔ گاہشا ایہدے ول ترکھا جیہا ودھیا تے اوہنوں کھلون دا آکھیئس۔ اوس اوہدی پتلون ول اشارہ کریندیاں ہویا دسیا کہ اوہ کیہ چاہندا۔ سپاہی اپنے موڈھے انج جھکائے جیویں اوہنوں پتلون دی پرواہ ای کائی ناہی۔ اوس اپنی پتلون لاہ کے گاہشا نوں دتی تے لے دے مکمل ہو گئی۔ گاہشا اوہدے نیڑے کھلوتیاں کھلوتیاں خوش ہو کے پتلون پھدھی۔ اوہ اپنی سیٹ تے ول آیا تے پتلون پاون لگ پیا۔ ہک منٹ توں وی گھٹ ویلے وچ فارغ ہو کے اوہ پورا اطالوی سپاہی بن گیا۔

''کیہ ہن وی کائی کمی ایہہ'' اوہنوں حیرانی ہوئی۔

بدقسمتی نال قیدیاں اپنے سر تے ترکی ٹوپیاں ناہن پائیں ہویاں، پر اوہناں دے پیراں وچ جتیاں ضرور آہن، اوہنوں جتیاں وی چاہی دیاں آہن، تاں جے اوہ الغور دی برابری کر سگے، جیہڑا اوہدی حیاتی اجاڑی کھلا آہ۔ اوس اپنا خوانچہ ہک واری وت چایا تے ترکھا جیہا ٹرین ول ٹر پیا۔

''سگریٹ۔۔۔ جتیاں دے جوڑے دے بدلے ہک ڈبہ'' اوہ زور زور دا چیکن

لگ پیا، اوس اپنی گل سمجھاون کا نڑاُنجے اشارے کیتے جیویں اوہ پہلے کر چکیا آہ۔ پر ایس توں مہرے کیہ اوہنوں نواں خریدار لبھدا، گڈی دی ٹرن دی سیٹی وگ گئی۔ ٹیشن دے کُجھ حصے ہنیرے وچ ڈب گئے، رات دے پکھوہوا وچ اڈاریاں مارن لگ پئے۔

گاہشا اپنی اکھیاں وچ اداسی تے کاوڑ بھر کے، بھیڑے جیہے دل نال کھلوتا آہ۔ جیویں گڈی ٹُری، اگلی بوگی وچ بیٹھے گارڈ اوہنوں ویکھ لیا جیہڑا غصے وچ دسیندا پیا آہ، پہلے انگریزی تے وت اطالوی زبان وچ اوس اوہدی ماں بھین ہِک کر چھوڑی۔

''اوہ قیدی دیا پترا، ترکھا گڈی دے اندر آ'' گارڈ رولا پایا۔ گاہشانوں، اوہ جے کُجھ آدھا پیا آہ، ککھ سمجھ نہ آئی۔ اوہ جیہڑا کُجھ وی آدھا پیا آہ اوہنوں انج لگا جیویں اوہ اپنی بھڑاس کڈھدا پیا۔ اوس گارڈ دی نقل لاہنی شروع کر دتی تے اوہدا منہ چڑھاون لگ پیا۔ اوہنوں تسلی آہی کیہ گارڈ اتنا دور ایہہ کیہ اوہنوں پدھ نہیں سگدا۔ گڈی جداں دور یڈی ہوئی تاں اوس ہور زور دا سدا ماریا: ''گڈی تے چڑھ آ، میں تن آدھا پیاں گڈی وچ ترکھا چڑھ۔''

گاہشا نے حقارت نال اپنے ہونٹ بھیچے تے گارڈ ولوں منہ موڑ لیا۔ اوہ رخصت ہوون آلا آہ گارڈ دھمکی دے انداز نال اپنی مُٹھ بند کیتی تے وت بندوق دی نالی اوہدے ول موڑ کے گولی چلا دتی۔ فائر دی آواز آئی تے اوہدے پچھے درداں بھری چیک۔ گاہشا جتھے کھلوتا آہ اوتھے دا اوتھے کھلوتا رہ گیا، خوانچہ اوہدے ہتھ وچوں ڈھیہہ گیا، سگرٹاں تے ماچساں دے ڈبے پلیٹ فارم تے کھِنڈ گئے۔ گاہشا منہ دے بھار ڈھیہہ گیا، کیوں جے اوہ ہن بے جان لاشہ آہ۔

☆☆☆

Scanned with CamScanner

عبدالعزیز ملک گزشتہ چھ برس سے گورنمنٹ کالج یونیورسٹی فیصل آباد، شعبۂ اُردو میں تدریسی فرائض سرانجام دے رہے ہیں۔ وہ جدید تنقید، تحقیق، تدوین اور ترجمہ نگاری سے خاص شغف رکھتے ہیں۔ ان کا پہلا تحقیقی کام ''مجلسِ ترقیِ ادب کی بیس سالہ خدمات'' ۲۰۱۰ء میں منظرِ عام پر آیا۔ اس کے بعد ان کی تنقیدی کتاب ''اردو افسانے میں جادوئی حقیقت نگاری'' ۲۰۱۴ء میں چھپی جسے علمی و ادبی حلقوں میں حوصلہ افزا پذیرائی ملی۔ اردو کی ادبی صحافت میں بھی ان کی دلچسپیاں کسی سے اوجھل نہیں۔ ان دنوں وہ ترقی پسند ادب کے ترجمان سہ ماہی ''انگارے'' کے شریک مدیر، پنجابی زبان وادب کے ترجمان پنجابی رسالے ''ققنس'' کے مدیر اور گورنمنٹ کالج یونیورسٹی کے شعبۂ اُردو کے تحقیقی وتنقیدی مجلّہ ''زبان وادب'' کے نائب مدیر ہیں۔ اس کے علاوہ قومی اور بین الاقوامی ادبی جرائد اور اخبارات میں ان کی تحریریں گاہے گاہے اشاعت پذیر ہو کر قارئین کے ذوقِ مطالعہ کی تسکین کا سامان مہیا کرتی رہتی ہیں۔ ان دنوں ''جدید تنقیدی مباحث: تحقیقی وتنقیدی جائزہ'' کے عنوان کے تحت ڈاکٹر شبیر احمد قادری کی زیرِ نگرانی پی ایچ ڈی کا مقالہ تحریر کر رہے ہیں۔ ''تعبیر وتفہیم'' ان کے تحقیقی وتنقیدی مضامین کا انتخاب جو وقتاً فوقتاً علمی وادبی جرائد میں اشاعت پذیر ہوتے رہے ہیں، بھی کتابی صورت میں منظرِ عام پر آچکا ہے۔ بین الاقوامی ادب سے ان کی دلچسپی ''پنجابی کہانیاں'' کی صورت آپ کے ہاتھوں میں ہے۔

—ادارہ—

Ph:+92-41-2643841, Cell:0300-6668284

